

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
SERMAYE PİYASASI VE BORSA ANABİLİM DALI

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ VE MUHASEBESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

EMRE BİÇİM

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
SERMAYE PİYASASI VE BORSA ANABİLİM DALI

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ VE MUHASEBESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

EMRE BİÇİM

Danışman: YRD. DOÇ. DR. YAŞAR KABATAŞ

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü

Aşağıda belirtilen lisansüstü tez, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği hükümlerinde belirtilen esaslar çerçevesinde jüri önünde savunulmuş ve jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

TEZ BAŞLIĞI : Varlık Yönetim Şirketleri ve Muhasebesi

TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİ HAZIRLAYAN : Emre BİÇİM

ANABİLİM DALI : Sermaye Piyasası ve Borsa

SAVUNMA TARİHİ : 02.03.2010

JÜRİ ÜYELERİ :

GÖREVİ

ADI SOYADI

İmza

Danışman

Yrd.Doç.Dr.Yaşar KABATAŞ

Üye

Yrd.Doç.Dr.Rahmi Deniz ÖZBAY

Üye

Yrd.Doç.Dr.İclal ATTILA

ÖZET

Bankacılık sektöründe yaşanan krizlerden sonra artan sorunlu varlıkların çözümlenmesinde başvurulan yöntemlerden biri varlık yönetim şirketleri'dir. Varlık yönetim şirketleri genel olarak merkezi ve merkezi olmayan şeklinde yapılanmıştır. Çalışmamızda ABD ve Güney Kore'deki varlık yönetim şirketleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Türkiye'de 2001 yılında yaşanan kriz sonrasında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile finansal sektörün içinde bulunduğu kırılgan yapıyı sağlıklı hale getirmek ve reel sektöründe bu olumsuz koşullardan en az etkilenmesini sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla TMSF kendi bünyesinde yer alan bankaları yeniden yapılandırmış, İstanbul yaklaşımı ile reel sektörün borçları yeniden yapılandırılmış ve varlık yönetim şirketleri kurulmuştur.

VYŞ'leri muhasebe kayıtlarını Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumlara uygun olarak hazırlamaktadır. Varlık yönetim şirketleri, sorunlu kredileri devralırken almış olduğu miktarı krediler hesabına borç olarak kaydetmekte ve devralmış olduğu varlığı portföy olarak bir bütün halinde takip etmekte ve bu şekilde muhasebeleşirmektedir. Yapılması gereken ise VYŞ'leri devralmış olduğu sorunlu varlığı birey ve şirket bazında takip etmeli, birim maliyetlerini bulmalı ve bu şekilde muhasebeye kaydetmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sorunlu Varlık, Varlık Yönetim Şirketleri, Bankacılık Sektörü, Yeniden Yapılandırma

ABSTRACT

One of the most commonly used method to solve the distressed assets that were increased after the crisis stroke the banking sector is to apply to Asset management companies. Asset Management Companies usually have either “centralized” or “decentralized” organizational structure as the two major organization type. In this study, we will evaluate the Asset Management Companies located in the USA, South Korea.

Various arrangements were made in banking sector in Turkey following the crisis in 2001. The main thing targeted by these arrangements was to strengthen the fragile structure on which the finance sector lied and to minimize the effects of those unfavorable situation on the reel sector. TMSF restructured the banks transferred to TMSF; reel sector debts were restructured by İstanbul approach and Asset Management Companies were established to serve to achieve this target.

Asset Management Companies prepare their booking records in accordance with the Turkish Accountancy Standards, Turkish Financial Reporting Standards and related appendixes and interpretations. Asset Management Companies debits the credit accounts when taking over the non-performing loans and follow the acquired assets as a total portfolio and complete the recognition in this way. Finally, it is recommended that the Asset management companies should follow the distressed assets both on the real and legal person basis; determine the unit costs and complete the bookkeeping in that way.

Keywords: Distressed Assets, Asset Management Companies, Banking Sector, Restructure

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

SORUNLU VARLIKLARIN YÖNETİMİNDE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ

1.1. Varlık Yönetim Şirketleri ve Sorunlu Varlıklar Tanımı	4
1.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ortaya Çıkışı.....	8
1.3. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türleri.....	9
1.3.1. Merkezi Varlık Yönetim Şirketleri.....	11
1.3.1.1. Kısa Vadede Varlıkların Tasfiyesini Amaçlayan ve Buna İlişkin Araçları Kullanan Varlık Yönetim Şirketleri.....	16
1.3.1.2. Uzun Dönemli Yapılandırma Araçlarını Kullanan ve Varlıkların Mümkün Olan En Üst Değerden Tasfiyesini Amaçlayan Varlık Yönetim Şirketleri.....	17
1.3.2. Merkezi Olmayan Varlık Yönetim Şirketleri.....	17
1.3.2.1. Bankanın Sahip Olduğu Ayrı Bir Varlık Yönetim Şirketleri..	18
1.3.2.2. Mevcut Bankanın Sorunlu Varlıkları Toplayıcı Bir Banka Olarak Yapılandırılması Şeklindeki Varlık Yönetim Şirketi.....	20
1.3.2.3. Yapılandırma ve Tasfiye İşlemlerini Birlikte Yürüten Varlık Yönetim Şirketleri.....	20
1.4. Varlık Yönetim Şirketleri'nin Çalışma Yöntemleri.....	21
1.5. Varlık Yönetim Şirketleri'nin İşlevleri.....	22
1.6. Varlık Yönetim Şirketleri'nin Etkinliğini Arttıran Faktörler.....	24

1.6.1. Dışsal Faktörler.....	24
1.6.2. İçsel Faktörler.....	25
1.6.3. Etkin Bir Varlık Yönetim Şirketinin Özellikleri.....	25
1.7. Sorunlu Krediler.....	28
1.7.1. Sorunlu Kredi Müşterileri Tanımları.....	32
1.7.2. Sorunlu Kredilerin Nedenleri.....	32
1.7.2.1. Firmadan Kaynaklanan Nedenler.....	33
1.7.2.2. Çevresel Nedenler.....	34
1.7.2.3. Bankadan Kaynaklanan Nedenler.....	35
1.7.3. Sorunlu Kredileri Takip Yöntemleri.....	37
1.7.3.1. Özel Takip.....	37
1.7.3.2. İdari Takip.....	38
1.7.3.3. Kanuni Takip.....	39
1.7.4. Sorunlu Kredilerde Çözüm Yolları.....	39
1.7.4.1. Müşteri ile İlişkilerin Sürdürülmesine Devam Etmek.....	40
1.7.4.2. Teminatı Paraya Çevirmek.....	40
1.7.4.3. Hiçbir Harekette Bulunmamak.....	41
1.7.4.4. Sorunlu Kredileri Varlık Yönetim Şirketleri'ne Devretmek.....	41

2. BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKE UYGULAMALARINDA SORUNLU VARLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİNDE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ

2.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	42
2.1.1. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi.....	43
2.1.2. FDIC.....	44
2.1.2.1. FDIC'nin Çalışma Sistemi.....	46
2.1.2.2. FDIC'nin Kullanmış Olduğu Çözümleme Yöntemleri.....	47
2.1.3. RTC.....	50
2.1.4. FDIC ve RTC'nin Uygulamış Oldukları Yöntemler.....	52
2.1.5. Değerlendirme.....	58
2.2. Güney Kore.....	59

2.2.1. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi.....	61
2.2.2. KAMCO.....	64
2.2.2.1. KAMCO'nun Çalışma Sistemi.....	66
2.2.2.2. KAMCO Tarafından Devralınan Varlıklar.....	69
2.2.2.3. KAMCO'nun Kullandığı Yöntemler.....	71
2.2.3. Değerlendirme.....	75

3. BÖLÜM

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN YENİDEN YAPILANDIRILMASINDA VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN ROLÜ

3.1. Türk Bankacılık Sektörüne Genel Bakış.....	79
3.2. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi	82
3.3. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF).....	83
3.3.1. TMSF'nin Görevleri	83
3.3.2. TMSF'nin Faaliyetleri.....	84
3.3.2.1. Mevduat Sigortacılığı Faaliyetleri.....	85
3.3.2.2. Çözümleme Faaliyetleri.....	85
3.3.2.3. TMSF Tarafından Yapılan Tahsilatlar.....	87
3.4. Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması.....	90
3.4.1 Kamu Bankalarının Finansal ve Operasyonel Açından Yapılandırılması.....	91
3.4.2. Özel Sermayeli Bankaların Yeniden Yapılandırılması.....	92
3.4.3. Gözetim ve Denetim Çerçevesinin Güçlendirilmesi ve Sektörde Etkinliğin Arttırılması.....	93
3.5. Finansal Yeniden Yapılandırma Programı (İstanbul Yaklaşımı).....	93
3.5.1. Finansal Yeniden Yapılandırma Anlaşması'nın Temel Hususları.....	96
3.5.2. FYYP Anlaşması'nın Tarafları.....	98
3.5.3. İstanbul Yaklaşımının İşleyişi	98
3.5.4. Finansal Yeniden Yapılandırma Kapsamında Yapılan Düzenlemeler.....	100
3.5.5. İstanbul Yaklaşımının Değerlendirilmesi.....	102

3.6. Varlık Yönetim Şirketleri.....	103
3.6.1. Varlık Yönetim Şirketleri İle İlgili Yapılan Düzenlemeler.....	104
3.6.1.1. 4743 Sayılı Kanun.....	104
3.6.1.2. 5411 Sayılı Bankalar Kanunu.....	105
3.6.1.3. VYŞ Yönetmeliği.....	106
3.6.2. Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketi Uygulamaları.....	113
3.6.2.1. Türkiye’de Kurulan Varlık Yönetim Şirketleri.....	114
3.6.2.2. VYŞ’lerinin Amacı.....	116
3.6.2.3. Devralınan Varlıklar.....	117
3.6.2.4. Fiyatlama.....	118
3.6.2.5. Varlıkların Satış ve Çözümleme Yöntemleri.....	120
3.6.2.6. Stok ve Akış Sorunu.....	121
3.6.2.7. Faaliyet Süresi.....	123

4. BÖLÜM

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN MUHASEBE SİSTEMİ, UYGULAMA VE ÖNERİLER

4.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Muhasebe Sistemi.....	124
4.1.1 VYŞ’lerin Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	128
4.1.1.1. Yabancı Para Cinsinden İşlemler.....	128
4.1.1.2. Faiz Gelir ve Giderleri.....	129
4.1.1.3. Ücret ve Komisyon Gelir ve Giderleri.....	129
4.1.1.4. Finansal Varlıklar.....	129
4.1.1.5. Finansal Varlıklarda Değer Düşüklüğü.....	130
4.1.2. Karşılık İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	131
4.1.3. Vergi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	132
4.1.4. Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi.....	133
4.1.5. Çalışanların Haklarına İlişkin Yükümlülüklerle İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi.....	133
4.1.6. Borçlanmalara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi.....	133

4.2. Varlık Yönetim Sektör Faaliyetleri.....	134
4.3. Uygulama.....	137
4.4. Değerlendirme.....	143
SONUÇ.....	145
KAYNAKÇA.....	151

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Yeniden Yapılandırma Yöntemleri	7
Tablo 2: Varlık Yönetim Şirketleri ve Dünya Uygulamaları	11
Tablo 3: Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Kredilerin Dağılımı	31
Tablo 4: Takipteki Krediler	32
Tablo 5: 1990 – 2008 Yıllar İtibarıyla ABD Sorunlu Varlık Satış Değerleri	56
Tablo 6: ABD’de Yıllar İtibarıyla İflas Eden Banka Sayısı	57
Tablo 7: KAMCO Tarafından Sorunlu Varlıkları Satın Alınan Kurumlar	69
Tablo 8: Güney Kore’de Sorunlu Varlık Satış Yöntemleri	75
Tablo 9: Güney Kore’de Sorunlu Varlıkların Yıllar İtibarıyla Gelişimi	76
Tablo 10: 2008 Yılında Türk Bankacılık Sektöründeki Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı	82
Tablo 11: TMSF’nin Çözümleme Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı	88
Tablo 12: TMSF’nin Takipli Alacaklarından 2008 Yılında Yapılan Tahsilatlar	89
Tablo 13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri	134
Tablo 14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	135
Tablo 15: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri	136

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Etkin Varlık Yönetim Şirketlerinin Özellikleri	26
Şekil 2: Sorunlu Kredilerin Nedenleri	33

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABK	: Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
AMC	: Asset Management Company – Varlık Yönetim Şirketi
AŞ	: Anonim Şirket
BCA	: Allgemeine Oesterreichische Boden Credit-Anstalt
BDK	: Bankacılık Destek Kurulu
BDDK	: Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu
BSMV	: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
CDR	: French Consortium de Realization – Fransız Realizasyon Kurumu
CHAMC	: The China Huarong Asset Management Corporation – Çin Huarong Varlık Yönetim Şirketi
CRC	: Corporate Restructuring Company - Şirket Yeniden Yapılandırma Kurumları
CRV	: Corporate Restructuring Vehicles - Şirket Yeniden Yapılandırma Araçları
DIC	: Deposit Insurance Corporation – Japonya Mevduat Sigortası Kurumu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FDIC	: Federal Deposit Insurance Corporation - Amerikan Federal Mevduat Sigortası Kurumu

- FED : Federal Reserve Board – Amerikan Merkez Bankası
- FIRREA : Financial Institutions Reform, Recovery and Enforcement Act - Finansal Kuruluşlar İyileştirme ve Uygulama Kanunu
- FOBAPROA : Fund For The Protection Bank Saving Agency – Tasarrufları Koruma Fonu - Meksika
- FRA : Financial Sector Restructuring Agency - Finansal Sektör Yeniden Yapılandırma Kurumu – Tayland
- FSC : Financial Supervisory Commission - Finansal Denetleme Komisyonu
- FSLIC : Federal Savings and Loan Insurance Corporation - Federal Tasarruf ve Kredi Sigorta Kuruluşu
- FYYP : Finansal Yeniden Yapılandırma Programı
- FYYS : Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi
- GSYİH : Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
- HK : Hakem Kurulu
- HLAC : Housing Loan Administration Corporation -Konut Kredisi Yönetim Kuruluşu
- IADI : International Association of Deposit Insurers - Dünya Mevduat Sigortacıları Birliği
- IBRA : Indonesian Bank Restructuring Agency - Endonezya Banka Yeniden Yapılandırma Örgütü
- IMF : International Monetary Fund – Uluslar arası Para Fonu
- ISB : Insurance Supervisory Board - Sigorta Gözetim Kurulu
- KAMCO : Korea Asset Management Corporation –Kore Varlık Yönetim Şirketi
- KDIC : Korea Deposit Insurance Corporation- Kore Federal Mevduat Sigortası Kurumu

KDV	: Katma Değer Vergisi
KKDF	: Kaynak Kullanımı Destek Fonu
KOBİ	: Küçük Orta Boy İşletmeler
KS	: Koordinasyon Sekreteryası
LB	: Lider Banka
M.	: Madde
M&A	: Mergers and Acquisitions – Devir ve Birleşme
NPL	: Non-Performing Loans – Sorunlu Krediler
NPV	: Net Present Value – Net Bugünkü Değer
NSA	: Non-bank Supervisory Authority - Banka Dışı Kurumlar Gözetim Kuruluşu
OBS	: Office of Bank Supervision - Banka Gözetim Dairesi
RALA	: Regional Asset Liquidation Agreement - Bölgesel Varlık Tasfiye Anlaşmaları
RTC	: Resolution Trust Corporation - Amerika Çözüm Tröst Şirketi
s.	: Sayfa
SAMDA	: Standart Asset Management and Disposition Agreements - Standart Anlaşmalar
SPC	: Special Purpose Company - Özel Amaçlı Şirket
SSB	: Securities Supervisory Board - Menkul Kıymetler Gözetim Kurulu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
TBB	: Türk Bankalar Birliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TGA	: Tahsili Gecikmiş Alacaklar

TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSF	: Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu:
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TL	: Türk Lirası
VDMK	: Varlığa Dayalı Menkul Kıymet
VYŞ	: Varlık Yönetim Şirketi
YTL	: Yeni Türk Lirası

GİRİŞ

1980'li yıllardan itibaren sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, iletişim teknolojilerinin ilerleme göstermesi gibi gelişmeler sonucunda finansal işlemlerin dünya ekonomik sistemi içindeki payı artmıştır. Bankacılık sektörü bu dönemde en çok hızlı gelişme gösteren sektörlerin başında yer almaktadır.

Ülke ekonomilerinde yaşanan krizlerin finansal sisteme ve bu sistemin en önemli unsurlarından biri olan bankacılık sektörüne yansarak tüm finansal sistemi ve ekonomiyi etkileyebilecek sorunlar ortaya çıkarması ihtimali, düzenleyici ve denetleyici kurumları daha dikkatli olmaya zorlamıştır.

1980'li yıllardan günümüze dünya ekonomisine yaşanan finansal krizler damgasını vurmuştur. Dünyanın pek çok ülkesinde, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yüksek ekonomik maliyetlere yol açan bankacılık krizleri olmuştur. Bankacılık krizinden sadece bankalar değil reel sektörde etkilenmektedir. Çünkü bu iki kesim birbirleriyle sürekli iletişim halindedir. Bankacılık sektöründe meydana gelen krizlerin çözümü için yeniden yapılandırma programları uygulanmaktadır. Bankalar yeniden yapılandırma programları ile finansal, operasyonel ve yapısal yönden yeniden yapılandırılmaya çalışılmaktadır.

Türk bankacılık sektöründe 1980 yılında başlayan serbestleşme programları sonucunda önemli değişiklikler ve gelişmeler yaşanmıştır. Bankacılık sektörü bu yıllardan sonra oldukça karlı bir hale gelmiş ve banka sayısı hızla artmıştır. 2000 senesinde banka sayısı 82'ye yükselmiş ve rekor kırmıştır. Ancak bankacılık sektörü son 30 yılda çeşitli krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu krizler içerisinde en ağır olan krizler 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizleridir. Bu krizler sonucunda Türk bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması kaçınılmaz hale gelmiş ve yeniden yapılandırma planı uygulanmıştır.

2000 Kasım ve 2001 Şubat krizleri sonucunda sorunlu varlıkların azaltılması, çözümlenmesi amacıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler sonucunda TMSF'ye devredilen bankalar finansal, operasyonel ve yapısal yönden yeniden düzenlenmiştir. Bunun yanısıra İstanbul yaklaşımı uygulanmaya başlanmış ve varlık yönetim şirketlerinin kurulmasına karar verilmiştir. İstanbul yaklaşımı ile finansal sektöre borcu olan reel sektörün borçları yeniden düzenlenmiştir. Varlık yönetim şirketleri ile bankaların bilançolarında yer alan sorunlu kredilerin çözümlenerek bankaların bilançolarının daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Türk Bankacılık Sektöründe bankalar bilançolarındaki sorunlu kredileri kendi bünyesinde çözmeye çalışmışlardır ancak kriz sonrasında artan sorunlu kredilerin miktarıyla birlikte bu konuda yetersiz kalmışlardır. Bankaların bilançolarında sorunlu kredilerin bulunması banka bilançolarını bozmakta ve bunun yanında sorunlu kredilerin hacminin artmasıyla bankalar sermaye ihtiyacı içine girmektedirler. Düzenleyici kurumlar, yatırımcılar ve rating kuruluşları için bankaların aktif kalitesi çok önemlidir. Sorunlu kredi oranının yüksek olması sonucunda bankaların hisse senedi değeri olumsuz etkilenmekte ve borçlanma maliyetleri artmaktadır. Varlık yönetim şirketlerinin bankaların sorunlu kredilerini devralmasıyla birlikte bankaların mali yapıları, rasyoları ve bilançoları olumlu etkilenecektir.

Çalışmamız 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sorunlu varlık ve varlık yönetim şirketlerinin tanımı, varlık yönetim şirketlerinin türleri, olumlu ve olumsuz yönleri ile varlık yönetim şirketlerinin etkinliğini arttıran faktörler açıklanmıştır. Ayrıca sorunlu kredilere ilişkin bilgiler verilmiş, sorunlu kredilerin tanımı, ortaya çıkmasının nedenleri ve sorunlu kredileri takip yöntemleri ile çözüm yolları gösterilmiştir.

İkinci bölümde sorunlu varlık yönetiminde ülke uygulamalarına yer verilmiştir. ABD ve Güney Kore'deki varlık yönetim şirketleri detaylı bir şekilde ele alınmış ve bu ülkelerdeki sorunlu varlıkların çözümlenmesinde uygulanan yöntemler açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde Türk bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma çalışmalarına yer verilmiştir. Sorunlu varlıkların çözümlenmesinde uygulanan

yöntemler incelenmiştir. Bu amaçla TMSF detaylı bir şekilde incelenmiş ve sorunlu varlıkların tasfiyesindeki rolü ortaya konulmuştur. Sorunlu varlıkların çözümlenmesinde uygulanan yöntemlerden biri olan İstanbul yaklaşımı kapsamlı bir şekilde açıklanmış, bu amaçla yapılan düzenlemeler gösterilmiştir. Sorunlu varlıkların çözümlenmesinde bir diğer yöntem olan varlık yönetim şirketleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Varlık yönetim şirketleri hakkında Türkiye’de yapılan yasal düzenlemeler, yönetmelik incelenmiş ve Türkiye’deki varlık yönetim şirketleri hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde Türkiye’deki varlık yönetim şirketlerinin muhasebe sistemi incelenmiştir. Varlık yönetim şirketlerinin kuruluş işlemleri, bankaların sorunlu varlıklarının devralması, alacaklarını tahsil etmesi işlemleri, karşılık ayırma işlemleri bir uygulama ile gösterilmiş ve önerilere yer verilmiştir.

I. BÖLÜM

SORUNLU VARLIKLARIN YÖNETİMİNDE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ

1.1. Varlık Yönetim Şirketleri ve Sorunlu Varlıklar Tanımı

Dünya genelinde yaşanan bankacılık krizlerinin ekonomiler üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkilerin minimum seviyede tutulması için hangi tür yöntemlerin kullanılacağı oldukça önemli bir konudur. Bankacılık sektöründe yaşanan kriz sonucunda bankacılık sistemindeki sorunlu varlıkların miktarı artmaktadır. Bunun yanında bankacılık sektörünün krizden olumsuz etkilenmesi reel sektörü de olumsuz etkileyecektir. Çünkü bankalar kriz sırasında ya vermiş oldukları kredi miktarını azaltacaklar ya da faiz oranlarını yükselteceklerdir. Reel sektör ise kriz sırasında kullanmış oldukları kredilerin geri ödemesinde sorun yaşayacaktır. Bu açıdan bakıldığında bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması yaşanan ekonomik krizler sonrasında kaçınılmaz bir durumdur. Kriz sonrasında ortaya çıkan sorunlu varlıklara karşı önlem alınması bankacılık krizlerinin çözümünde önemli bir rol oynamaktadır.

Her ülke yeniden yapılandırmada farklı yöntemler kullanmaktadır. Bu yöntemler o ülkenin sosyo-politik ve makroekonomik yapısına bağlı olarak çok dikkatle seçilmesi gereken yöntemlerdir.¹ Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasında kullanılan yöntemlerden biri de varlık yönetim şirketleridir. Çeşitli ülkelerde farklı amaç ve zamanlarda, çeşitli görevler yüklenen VYŞ'leri oluşturulması nedeniyle yapılan tanımlar farklı olmaktadır.

Varlık Yönetim Şirketleri yönetmeliğinde yer alan tanıma göre; TMSF, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıkların satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacına yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu

---

¹ Niyazi Erdoğan, *Dünyada ve Türkiye'de Finansal Krizler Türk Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma Uygulamaları Kamu Bankaları Deneyimi*, Yaklaşım Yayınları, Haziran 2002, s.1.

yönetmelik hükümlerine göre izin alınarak kurulan şirketleri ifade etmektedir.² Varlık Yönetim Şirketi, finans sektörüne yönelik olarak, sektördeki sorunlu varlıkların çözümlenmesinde, bu varlıkların piyasa koşulları çerçevesinde finansal ürünlere dönüştürülmesi amacıyla yönelik olarak oluşturulmaları öngörülen finansal kuruluşlardır.³

Varlık Yönetim Şirketi, bankacılık sisteminin sorunlu aktiflerini sürekli olarak devralma görevini üstlenebildikleri gibi kamu otoritesine devredilen ve tasfiye edilen bankaların sorunlu varlıklarını bir defaya mahsus olarak temizlemekle, bir anlamda kötü banka olarak işlemekle de görevli olabilmektedir.⁴

Bir başka tanımda ise varlık yönetim şirketlerinin tanımı şu şekilde yapılmıştır; Devlet bütçesine üçüncü tarafların haksız fiilleri nedeniyle binen yükün asgaride tutulması, muvazaalı işlem yapanların bu işlemleri nedeniyle ortaya çıkan zararı tazmin etmelerinin temin edilmesi için, devlet alacağının tahsili gerekmektedir. Bu tahsilatı yapmak için oluşturulan organizasyonlar ise varlık yönetim şirketi olarak adlandırılmaktadır.⁵

Bu tanımların unsurları incelendiğinde, şirketin amacı; Bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve bunların yeniden yapılandırılarak satılması ve alacakların tahsil edilmesi olarak belirlenmiştir.⁶ Bunun yanında mali kurumların aktif ve yükümlülüklerin alınıp, bu varlıkları finanse edip kurumların esas işlerine odaklanmalarını da sağlamaktadır.⁷

Sorunlu varlık kavramı ise borçlu tarafın borçtan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle piyasa koşulları, ilgili yasal düzenlemeler ve uygulamalar çerçevesinde, temerrüt hali gerçekleşmiş ve hukuki takip süreci başlamış tahvil, bono, kredi

---

² BDDK, **Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik**, 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete

³ Nebil İlseven, “Varlık Yönetim Şirketleri ve Türkiye Finans Sektörü”, **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, İstanbul, Temmuz 2002, s.2

⁴ Berk Mesutoğlu, **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi – Ülke Örnekleri**, BDDK Çalışma Raporları, No:2001/3, s.2.

⁵ Şahin Ardiyok, “TMSF'nin Rolü: Türkiye'de Varlık Yönetim Kuruluşlarının Hukuki ve İktisadi Analizi”, **Legal Hukuk Dergisi**, Eylül 2005, Sayı 33, s.9

⁶ İsmail Altay, “Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluşu, İşleyişi, BDDK ile İlişkisi ve Bu Şirket Modelinin Sağladığı Avantajlar”, **Active ve Finans Dergisi**, Temmuz-Ağustos 2003, s.3

⁷ Haluk Tözüm, “Banka Çözümlemesi: Teorik Bir Çerçeve”, **Activeline Dergisi**, Ocak-Şubat 2004, s.9

gibi menkul kıymetler ile diğer borçlanma araçlarından oluşmaktadır.⁸ Buna ek olarak piyasalarda dalgalanmalar nedeniyle önemli değer kaybına uğrayan gayrimenkulleri ve alacakları da sorunlu varlık kategorisine sokmak daha kapsayıcı bir yaklaşım olacaktır.⁹ Ayrıca bir başka tanımda ise sorunlu varlıklar, finansal krizlerin yan ürünleridir.¹⁰

Kriz dönemlerinde miktarı artan sorunlu varlıkların ekonomiye minimum seviyede yük getirecek biçimde yönetilmesi ve tasfiye edilmesi bankacılık sektörünün başarılı bir biçimde yapılandırılmasında oldukça önemlidir.

Sorunlu varlıkların yönetiminde ilk yapılması gereken sorunlu varlıkları tanımlamak olmalıdır. Tanımlama yapıldıktan sonra sorunlu varlıklar satış, iyileştirme, yeniden yapılandırma ve sorunlu varlıkların zarar yazılması gibi kategorilere göre gruplandırılmalıdır. Gruplandırmadan sonra ise takip edilecek program belirlenmelidir.¹¹

Sorunlu varlıkların yönetim politikalarının amaçları şu şekilde sıralanabilir.¹² Finansal sistemin yeniden yapılanmasına yardım etmek, kolaylaştırmak, sorunlu varlıkların tasfiyesinde yüksek geri dönüş sağlamak, sorunlu varlıkların tasfiyesinde hızlı çözüm elde etmek, varlık piyasalarının normalleşmesini sağlamaktır.

Yeniden yapılandırmada öncelikle bankacılık sistemine güvenin yeniden kazandırılması amaçlanmalıdır. Bu şekilde krizin ileri boyutlara sıçraması engellenebilecek ve yapılması gereken diğer yeniden yapılandırma çalışmaları için zemin hazırlanmış olacaktır.¹³ Clarke, “*Yeniden yapılandırmada VYŞ’leri oldukça önemli bir yer tutmaktadır*”.¹⁴

---

⁸ Erdal Arslan, “Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketi Kuruluşuna İlişkin Gelişmeler”, **Active ve Finans Dergisi**, İstanbul, 26.07.2002, s.4

⁹ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.2

¹⁰ David Woo, **Two Approaches to Resolving Nonperforming Asset During Financial Crises**, IMF Working Paper, No: WP/00/33, March 2000, s.3

¹¹ Woo, **a.g.e.**, s.5

¹² Pelin Ataman Erdönmez ve Burçak Tülay, “Seçilmiş Ülkelerde Borç Yeniden Yapılandırması Uygulamaları”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı 36, 2001.s.7

¹³ Erdoğan, **a.g.e.**, s.13

¹⁴ Les Clarke, “VYŞ Yüksek Getirili ve Yüksek Riskli Bir Yatırımdır”, **BDDK Toplantıları I-II**, İstanbul, Ağustos 2002, s.1

Tablo 1'e göre yeniden yapılandırma yöntemleri finansal, operasyonel ve yapısal olmak üzere 3 grupta toplanmaktadır. Finansal yöntemlerde amaç bankalara acil mali destek sağlamaktır. Operasyonel yöntemde amaç yönetim ve etkinliğin geliştirilmesidir. Operasyonel yeniden yapılandırma bankaların karlılığa tekrar ulaşabilmesi ve sürdürülebilir borç ödeme gücüne ulaşmaları için şarttır.¹⁵ Yapısal yönteme bakıldığında bu yöntemin amacı rekabeti yeniden sağlamaktır. Dziobek, "Bu 3 araç birbirini tamamlamaktadır ve başarılı bir bankacılık yeniden yapılandırması için bu 3 yöntemin etkin bir şekilde kullanılması gerekir."¹⁶

Tablo 1

Yeniden Yapılandırma Yöntemleri

YÖNTEMLER	ÖRNEKLERİ
FINANSAL : Bankalara acil mali desteğin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> - Merkez Bankası Likidite Desteği - Devlet Garantileri - Devlet Desteği - Özel Hisse Senedi ve Tahvil Enjeksiyonu
OPERASYONEL : Yönetim ve etkinliğin geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> - Ek Sermaye - Yeni Yönetim - Daha Etkin Personel Kadrosu - Güçlü Yabancı Bankaların Sisteme Girmesine İzin Verilmesi
YAPISAL : Rekabetin yeniden sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> - Tasfiye - Birleşme/Ayrılma ve Küçülme - Aktif Yönetimi, Borç Yeniden Yapılandırılması - Özelleştirilme - Kurumların Yeniden Yapılandırılması

Kaynak: Claudia Dziobek, **Market-Based Policy Instruments for Systemic Bank Restructuring**, IMF Working Paper, WP/98/113, August 1998, s.9

¹⁵ Claudia Dziobek and Ceyla Pazarbaşıoğlu, **Lessons from Systemic Bank Restructuring: A Survey 24 Countries**, IMF Working Paper, December 1997, s.3

¹⁶ Claudia Dziobek, **Market-Based Policy Instruments for Systemic Bank Restructuring**, IMF Working Paper, WP/98/113, August 1998, s.8

Mali güçlük içinde bulunan finansal kurumların yeniden yapılandırılmasında, asgari maliyet ve azami getiri sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için finansal kuruluşların iyi varlıklarını kötü varlıklarından ayırarak sorunlu varlıkların varlık yönetim şirketlerine devredilmesi gerekir.¹⁷

1.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ortaya Çıkışı

Sorunlu varlıkların (distressed asset) ilgili banka tarafından yönetilmesi, yüksek kaliteli varlıklara dönüştürülmesi veya bu konuda uzmanlaşmış bir kuruluşa devredilerek yönetilmesi (asset management company, AMC) 1930'lu yılların başında Avusturya Ulusal Bankası tarafından başlatılmıştır.¹⁸

Avusturya'nın ikinci büyük bankası olan Allgemeine Oesterreichische Boden Credit-Anstalt (BCA) bankası 1929 yılında krizle karşı karşıya kalmıştır. Krize girmesinin nedenleri arasında zayıf yönetim, ihtiyatsız kredi büyümesi, aşırı kar payı ödemeleri yer almaktadır. Hükümet yerli endüstri ile uluslararası yatırımcılar arasındaki bağlantıyı sağlayan BCA'nın batmamasını istemektedir. BCA'nın krize girmesinden iki yıl sonra, Avusturya'da toplam banka varlıklarının yarısından fazlasını kontrol eden Avusturya'nın ana bankası olan Credit-Anstalt bankasının da krize girmesi ve BCA ile birleşmesi, menkul kıymet portföyü ile sorunlu kredilerin de etkisiyle sermayesi kadar zarar açıklaması, devleti bu konuda önlemler almaya yöneltmiştir.¹⁹

Avusturya Ulusal Bankası'nın bankaların içinde bulunduğu durumu düzeltmek amacıyla bir muhasebe firmasıyla işbirliği yaparak kurmuş olduğu şirket olan Revisionsgesellschaft varlık yönetim şirketinin başlangıcı olmuştur. Bu şirketin görevi bankaların sorunlu varlıklarını devralmak ve yüksek kaliteli varlıklarla değiştirmek olarak belirlenmiştir.²⁰ Kurulan bu şirket devlet ve merkez bankası tarafından finanse edilmektedir. Varlık yönetim şirketi de bankaların hisse senetlerini satın alarak bu

¹⁷ Charles Enoch, Gillian Garcia and Vasudevan Sundararajan. **Recapitalizing Banks with Public Funds: Selected Issues**, IMF Working Paper, 1999, s.5

¹⁸ Dziobek, **a.g.e.**, s.7

¹⁹ Dziobek, **a.g.e.**, s.8

²⁰ Dziobek, **a.g.e.**, s.8

bankalara sermaye katkısında bulunmuştur. Kredilerin tahsilatına zarar olarak kabul edildiği için çok önem verilmemiştir. Asıl amaç varlıkların en iyi biçimde yönetilip en iyi bedelle elden çıkarılmasından çok, büyük bankaların devlet kaynakları kullanılarak sübvansiyeye edilmesidir.²¹

1.3. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türleri

Bankacılık krizlerinin ardından uygulanan yeniden yapılandırma programları incelendiğinde sorunlu varlıkların tasfiyesinde aynı amaca hizmet eden farklı yöntemler uygulandığı görülmektedir. Sorunlu varlıkların banka bilançolarından ayıklanarak bu tür varlık ve alacakların geri dönüşümünü sağlayacak ayrı bir kuruma devredilmesi, bankaların sorunlu varlık stok problemlerinin ele alınmasında etkin bir uygulamadır.²²

Bankacılık sisteminin başarılı ve hızlı bir şekilde yeniden yapılandırılmasında en kritik ve karmaşık görevlerden birisi, sorunlu varlıkların uygun yönetim ve tasfiyesidir. Bankaların bilançolarından sorunlu varlıkların ayrılmasıyla bankalar temel faaliyetlerini daha sağlıklı bir şekilde sürdürme imkanına kavuşabilmektedirler. Bu amaç doğrultusunda bankaların sorunlu kredilerini devralmak ve tasfiyelerini sağlamak için kurumlar oluşturulması veya mevcut kurumların bu işlemleri yapacak şekilde örgütlenmesi uygulamaları söz konusu olmaktadır.

Varlık yönetimi ve borçların geri dönüşünün bankaların kendi imkanlarıyla mı sağlanması gerektiği yoksa sorunlu varlıkların devlet sahipliğindeki bir varlık yönetim şirketine devrinin mi en iyi çözüm olduğu üzerinde tartışmalar halen devam etmektedir.²³

Ülkelerin yaşadığı krizin boyutu ve derinliği ile hükümetlerin soruna müdahale etmedeki politik yaklaşımları ve yasal altyapının durumuna bağlı olarak bahsedilen yöntemlerden biri sorunlu varlıkların yönetim ve tasfiyesinde müdahale aracı olarak tercih

---

²¹ Mesutoğlu, a.g.e., s.3

²² Dziobek, a.g.e., s.27

²³ Daniela Kliengebiel, **The Use of Asset Management Companies in the Resolution of Banking Crises Cross-Country Experiences**, The World Bank Working Paper, 2000, s.4

edilebilmekte ve hangi varlık yönetim şirketi yapısının uygulamaya konulacağı konusu kararlaştırılmaktadır.²⁴

Öztrak, “*Kriz dönemlerinde nitelik ve nicelik olarak artış gösteren sorunlu varlıkların tasfiyesini amaçlayan VYŞ’lerinde kamunun rolü ve ağırlığı farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve büyük ölçüde VYŞ’den beklenen işlemlere bağlı olmaktadır*”.²⁵

Mülkiyeti bankalara ait olan varlık yönetim şirketleri 1990’lı yılların başında İsveç ve Norveç’te yaşanan bankacılık krizinin ardından tercih edilmiş ve başarıyla uygulanmıştır. Devletin mülkiyetindeki merkezi yapıdaki varlık yönetim şirketi uygulamaları ise Güneydoğu Asya krizi ve ondan önce 1980’de ABD’de yaşanan finansal krizlerin çözümünde kullanılmıştır.²⁶

Varlık yönetim şirketlerinin çeşitli ülke uygulamalarında farklı şekillerde ve etkin olarak kullanılabilmesi nedeniyle, her ülkenin ekonomik ve politik şartlarına göre değişik yapılarda varlık yönetim şirketlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yapıları şu başlıklar altında sıralayabiliriz:²⁷

Merkezi varlık yönetim şirketleri, merkezi olmayan varlık yönetim şirketleri, yapılandırma ve alacak tasfiye işlemlerinin birlikte yürütülmesi ile görevlendirilen varlık yönetim şirketleri, her banka tarafından ayrı ayrı kurulan varlık yönetim şirketleri, mevcut bankalardan birinin sorunlu varlıkların çözülmesi ile görevli olarak yapılandırılması, bu yapıların bir veya birkaçının aynı anda ve birlikte uygulanması

Tablo 2’de varlık yönetim şirketlerinin türleri ve dünya ülkelerinde uygulamaları gösterilmektedir.

²⁴ Berke Duvan, **Türk Bankacılık Sisteminde Tahsili Gecikmiş Alacakların Tasfiyesi ve Şirket Borçlarının Yapılandırılması**, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Uzmanlık Tezi, Ankara, Kasım 2001, s.8

²⁵ Şenay Öztrak, “Türkiye’nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlemelerin Hukuki Boyutu”, **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, İstanbul, 2002, s.2

²⁶ Duvan, **a.g.e.**, s.8

²⁷ Dziobek, **a.g.e.**, s.20

Tablo 2

Varlık Yönetim Şirketleri ve Dünya Uygulamaları

Kurum Tipi	Ülke Örnekleri
Merkezi VYŞ	<ul style="list-style-type: none"> - Güney Kore : KAMCO (Korea Asset Management Corporation) - Malezya : DANAHARTA - Çek Cumhuriyeti : Konsolidation Bank - Fransa : Consortium de Realisation (CDR) - Tayland : TAMC - Moğolistan : Mongolian Asset Realization
Banka Bazında VYŞ	<ul style="list-style-type: none"> - Finlandiya - İsveç : SECURUM - Çin - Tayland - Meksika
Tahsilatçı Banka Şeklindeki VYŞ	<ul style="list-style-type: none"> - Arnavutluk - Macaristan
Rehabilitasyon ve Tasfiye İle Birlikte Yürütülen VYŞ	<ul style="list-style-type: none"> - Meksika - Japonya - Slovenya - İspanya - ABD

Kaynak: Claudia Dziobek, **Market-Based Policy Instruments for Systemic Bank Restructuring**, IMF Working Paper, WP/98/113, August 1998, s.20

1.3.1. Merkezi Varlık Yönetim Şirketleri

Merkezi varlık yönetim şirketi ile varlıkların yapılandırılması yaklaşımı, kaynakların birleştirilmesi ve tek elde toplanması ile yönetiminin kolaylaştırılması

kavramından yola çıkılarak oluşturulmuştur.²⁸ Bu yöntemde amaç, borçların yeniden yapılandırılmasında merkezi tek bir şirketin kullanılması ile kaynakların en verimli şekilde kullanılarak, en üst seviyede faydanın sağlanmasıdır.²⁹ Bu sistemde banka ile borçlu firmalar arasındaki ilişki kopartılarak grup kredilerin tahsili kolaylaşmaktadır.³⁰

Bu yöntem sorunlu varlıkların yönetiminin özel sektör tarafından gerçekleştirilemediği durumlarda veya sorunlu bankalar alanındaki tıkanıklar büyük ölçeklere ulaştığında, ya da sorunlu kredilerin çözümlenebilmesi için merkezi güç kullanımına gerek doğması halinde gündeme gelmektedir.³¹

Merkezi varlık yönetim şirketleri özel amaç için kurulmuş bir yapı olarak varlıkları devralmak, yönetmek ve iyileştirmekte aynı zamanda kriz dönemlerinde mevduat sigortası veya banka yeniden sermayelendirilmesi işlevlerini de yerine getirmektedir. Hükümetler kurdukları varlık yönetim şirketlerinin zorlamasıyla gerekli yasal ve idari birçok düzenlemeler yapmakta ve varlık yönetim şirketlerinin kredi çözümlemesini hızlandırıcı birçok önemli yetki vermektedirler.³²

Bu modelde sorunlu varlıkların devralınmasında genellikle devlet garantili tahviller kurumsal yatırımcılara arz edilir. Güneydoğu Asya ülkelerinde devlet garantili tahvil ile finansmanın % 90'ı karşılanmaktadır.³³

Varlıkların yapılandırılmasında merkezi varlık yönetim şirketi yöntemi, ABD'de 1980'li yıllarda yaşanan krizin son aşamasında uygulanmasının ardından sistematik banka yeniden yapılandırma programlarında tercih edilen bir uygulama haline gelmiştir.³⁴ Bu kapsamda, ABD'de RTC oluşturularak bankaların kötü aktiflerinin bankadan uzaklaştırılarak bankaların asıl ve daha karlı faaliyetler üzerinde yoğunlaşmaları

---

²⁸ Klingebiel, **a.g.e.**, s.5

²⁹ Woo, **a.g.e.**, s.17

³⁰ Klingebiel, **a.g.e.**, s.5

³¹ David S. Hoelscher and Marc Quintyn, **Managing Systemic Banking Crises**, IMF Occasional Paper No:224, 2003, s.26

³² David Cooke and Jason Foley, **The Role of to Asset Management Entity, An East Asian Perspective**, Asian Development Bank Documents, 1999, s. 19

³³ Cooke and Foley, **a.g.e.**, s.26

³⁴ Margery Wasman, **A Legal Framework For Systemic Restructuring**, World Bank, June 1998, s.17

sağlanmıştır. Bu yöntemi doğrudan uygulayan diğer ülkelere örnek olarak Tayland (FRA), Endonezya (IBRA), Malezya (DANAHARTA)ve Kore (KAMCO) verilebilir.³⁵

Merkezi varlık yönetim şirketlerinin avantajları şu şekilde sıralanabilir;³⁶

- Ölçek ekonomilerinden yararlanma: Borçluların tek bir merkezden yönetilmesi ve takibi ölçek ekonomileri nedeniyle maliyetlerin düşmesine katkıda bulunurken, sektörel yapılandırmayı sağlayarak ekonomiye katkıda bulunmaktadır.³⁷
- Varlıkların büyük bir havuzda toplanması: Merkezileşme sayesinde varlıkların büyük bir varlık havuzunda birikmesi mümkün olabilecektir. Merkezi yaklaşımın, kaynakların, bilgi birikimi ve teknolojilerin tek merkezde birleşmesi nedeniyle borç yeniden yapılandırmasında daha etkin olabileceği ve mümkün olabilecek en yüksek değer üzerinden tahsilat sağlayacak yöntem olduğu düşünülmektedir.

Varlıkların ve teminatların tek bir elde toplanması sonucunda yönetimde etkinlik sağlanacak ve böylece borçluların da tüm borçlarının tek bir merkezde birleşmesi sayesinde riskli krediler kolaylıkla organize olmuş, günlük olarak borçluların faaliyetinin izlendiği, hızla neticeye ulaştırılabileceği bir ortama aktarılmaktadır.

- Borçlu şirketlerle kreditor bankalar arasındaki bağı kopartılarak sorunlu kredilerin tahsil kabiliyetinin yükselmesi: Bankalar ile borçlu şirketlerin kendi aralarındaki bağı kopması varlık yönetim şirketleri açısından avantaj olup, bankaya borcunu ödemeyen borçlu, merkezi varlık yönetim şirketlerinin bankacılık yeniden yapılandırması ve alacakların geri dönüşümünün sağlanmasında özel kanuni güçlerinin bulunması nedeniyle, borcunu ödeme zorunluluğu hissetmektedir.

---

³⁵ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.24

³⁶ Klingeibel, **a.g.e.**, s.6

³⁷ Mark Stone, **Corporate Debt Restructuring in East Asia: Some Lessons from International Experience**, IMF Working Paper, 1998, s.6

Kamu tarafından yönetilen VYŞ, kötü kredileri satın alabilir, banka ve kurumlara öz sermaye sağlayabilir, borçlularla görüşebilir, yeniden yapılandırmada aktif finansal ve operasyonel rol alabilir.³⁸

- Bankaların kendi esas faaliyetlerine yönelmesi: İletişim sektöründe meydana gelen gelişmeler uluslararası para, mal ve bilgi akımını hızlandırmıştır. Bilgi teknolojilerinden etkin olarak yararlanılmasının yanı sıra sorunlu varlıklar üzerinde uzmanlaşmış yeterli kadroların bulunması, gerekli finansman kaynaklarının sağlanabilmesi, menkul kıymetleştirme yapılabilmesi ve banka ile borçlu firma arasındaki ilişkinin sona ermesi ile borçlular nezdinde borç geri ödeme disiplininin tesis edilebilmektedir. Bunun yanında bankalar yalnızca kendi faaliyetlerine odaklanma imkanı bulmaktadır.³⁹
- Bankacılık sisteminin yeniden yapılandırılması ve alacakların tahsilinin hızlandırılması için özel yasal ve idari güçler kullanılabilmesi: Bankaya borcunu ödemeyen borçlu üzerindeki baskı sorunlu varlıkların merkezi varlık yönetim şirketine geçmesiyle daha da artacaktır.⁴⁰ Merkezi varlık yönetim şirketlerinin bankacılık yeniden yapılandırması ve alacakların geri dönüşümünün sağlanmasında özel kanuni güçlerinin bulunması nedeniyle, borçlu borcunu ödeme zorunluluğu hissetmektedir.⁴¹
- Hükümetin sektörel bazda özel sektörden daha fazla bilgi sahibi olması nedeniyle bu bilgilerin kredi yapılandırmaları sırasında borcun tahsil edilmesi doğrultusunda kullanımından dolayı avantaj elde edilmektedir
- Borç yeniden yapılandırılmasında yeknesak, pratik ve topyekün uygulamaların yapılmasını sağlamaktadır.

---

³⁸ Stone, a.g.e., s.6

³⁹ Wasman, a.g.e., s.16

⁴⁰ Marinela E. Dado and Daniela Klingeibel, **Decentralized Creditor Led Corporate Restructuring Cross Country Experience**, World Bank Policy Research Working Paper, August 2002, s.2

⁴¹ Stone, a.g.e., s.6

- Aynı türden varlıkların merkezi mülkiyete geçmesi, bu şekilde finansal kaldıraçın yükselmesi ve yönetimin daha etkin hale gelmesi

Merkezi varlık yönetim şirketlerinin dezavantajları şu şekilde sıralanabilir;⁴²

- Bankalar kendi kredi borçluları hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarından varlık yönetim şirketlerine göre istihbarat konusunda daha avantajlıdır
- Alacakların geri tahsil edilmesi bankalar tarafından yapıldığında, bankaların izleme prosedürlerinin daha iyi olması ve zarar etme kaygısı nedeniyle alacakları tahsil etmede daha istekli hareket etmeleri geri dönüş oranını arttırmaktadır.
- Varlıklar iyi yönetilmeyen bir varlık yönetim şirketine devredilirse bu durum ödemeler sisteminde genel bir bozulmaya ve varlıkların değerinde ekstra bir azalmaya yol açabilmektedir.⁴³
- Merkezi varlık yönetim şirketleri büyüklükleri ve ortaklık yapıları nedeniyle bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Hükümetlerin yapabileceği politik baskılar nedeniyle varlıkların yeniden yapılandırılmasının gerektiği şekilde objektif olarak yapılamaması veya geç yapılması nedenleri ile varlık yönetim şirketlerinin zarara uğraması söz konusu olabilmektedir.
- Sorunlu varlıkların piyasa fiyatlarının üzerinde aşırı yüksek fiyatlardan satın alınması gibi uygulamalar nedeniyle sermayelendirme sorunu karmaşık bir hal alabilmekte veya varlık yönetim şirketlerinin satın alacakları varlıklara çok düşük fiyatlar önermeleri nedeniyle bankalar sattıkları krediler sonucu kayıplara uğrayabilmekte veya sorunlu kredileri varlık yönetim şirketlerine devretmekten imtina etmek suretiyle varlık yönetim şirketlerinin kurulmasından ulaşılmak istenen

---

⁴² Klingeibel, a.g.e., s.6

⁴³ Erdönmez ve Tülay, a.g.m.,s.24

amaçlara ulaşılamamakta ya da düşük fiyatlardan devir alınması suretiyle bankaların sermaye yetersizliğine neden olunabilmektedir.⁴⁴

- Bankacılık sistemindeki varlıkların önemli bir bölümü kamusal varlık yönetim şirketine devredilmiş ise politik etkilerden bağımsız olmak zorlaşmaktadır.⁴⁵

Genel olarak iki tür merkezi varlık yönetim şirketi vardır. Bunlar;

- Kısa vadede varlıkların tasfiyesini amaçlayan ve buna ilişkin araçları kullanan varlık yönetim şirketleri
- Uzun dönemli yapılandırma araçlarını kullanan ve varlıkların mümkün olan en üst değerden tasfiyesini amaçlayan varlık yönetim şirketleri

1.3.1.1. Kısa Vadede Varlıkların Tasfiyesini Amaçlayan ve Buna İlişkin Araçları Kullanan Varlık Yönetim Şirketleri

Bu tür VYŞ'leri varlıkların sınıflandırılarak tasfiye edilmesi için kurulmuştur. Kurulan bu şirketlerin amacı olabilecek en kısa sürede varlıkların satış ve tasfiyesini gerçekleştirmektir. Bu kapsamda bu şirketler varlıkları kolay tahsil edilip edilmediğine göre sınıflandırmaktadır. Daha sonra ise bu varlıkları ya doğrudan satmakta ya da menkul kıymetleştirerek satmaktadır. Duvan, *“Varlıkların menkul kıymetleştirilerek tasfiye edilmesi gelişmiş bir mali piyasanın varlığına bağlıdır”*.⁴⁶

Varlık yönetim şirketleri etkin bir şekilde yönetilmez ve gerekli tedbirler alınmazsa ödeme niyeti olan iyi borçlular da borcunu ödemekte zorlanacak ya da borçlarını ödemekten kaçınacaklardır. Varlık yönetim şirketlerinin, varlıkların değerini bulması ve piyasa değerleri üzerinden satılabilmesi için istihbarat birimleri, operasyon sistemleri kurmaları, prosedürler ve varlık katalogları oluşturmaları gereklidir.

⁴⁴ Carl Johan Lindgren ve diğerleri, **Financial Sector Crisis and Restructuring Lessons from Asia**, IMF Occasional Paper, No:188, Washington D.C., January 1999, s.11

⁴⁵ Klingeibel, a.g.e., s.16

⁴⁶ Duvan, a.g.e., s.9

1.3.1.2. Uzun Dönemli Yapılandırma Araçlarını Kullanan ve Varlıkların Mümkün Olan En Üst Değerden Tasfiyesini Amaçlayan Varlık Yönetim Şirketleri

Bu şirketler, daha uzun vadeli bir faaliyet dönemini kapsayacak şekilde kurulmaktadır. Uzun dönemli yapılandırma araçlarını kullanarak varlıkların mümkün olan en üst değerden tasfiyesini amaçlayan varlık yönetim şirketidir.

VYŞ'leri, ilk olarak devralmış olduğu alacak haklarını yeniden yapılandırılabilen ve yeniden yapılandırılmayan olmak üzere sınıflandırmaya tabi tutarlar.⁴⁷ İfa edilemeyecek durumda olan alacakların tasfiyesi için kanuni yollar sayesinde takibini gerçekleştirir. Bu alacağın geri dönüşünü yasal yollardan sağlamaktadır. İfa edilebilir nitelikte olan alacakları ise VYŞ'leri yeniden yapılandırmaya tabi tutar. Yeniden yapılandırmanın şekli belirlenirken devralınan varlığın niteliğine göre uygun bir yöntem belirlenir. Özellikle endüstriyel firmalar için yeniden yapılandırma ana faaliyetle ilgili varlıkların satışı, personel azaltımı, diğer yüksek maliyetlerin düşürülmesi, üretim hattının yeniden yapılandırılması ve faaliyetlerde etkinliğin artırılması şeklinde tasarlanır.⁴⁸

Yeniden yapılandırma süreci tamamlandıktan sonra varlıklar çeşitli yollarla yatırımcılara satılır.⁴⁹ Yeniden yapılandırılan varlıklar ticarete konu olan varlıklar ise, bu varlıkların alıcılar açısından çekiciliğini arttırabilmek için piyasadaki talep koşullarına göre restore edilmesi ve gerekli yenilemelerin yapılması gerekir.

1.3.2. Merkezi Olmayan Varlık Yönetim Şirketleri

Genel olarak 3 tür merkezi olmayan varlık yönetim şirketi vardır. Bunlar;

- Bankanın sahip olduğu ayrı bir varlık yönetim şirketleri
- Mevcut bankanın sorunlu varlıkları toplayıcı bir banka olarak yapılandırılması şeklindeki varlık yönetim şirketi

---

⁴⁷ Klingeibel, a.g.e., s.7

⁴⁸ Duvan, a.g.e., s.10

⁴⁹ Klingeibel, a.g.e., s.7

- Yapılandırma ve tasfiye işlemlerini birlikte yürüten varlık yönetim şirketleri

1.3.2.1. Bankanın Sahip Olduğu Ayrı Bir Varlık Yönetim Şirketleri

Kötü aktiflerin yönetilmesinde uygulanan yöntemlerden birisi de banka içinde sadece kötü aktiflerin yönetimi ile ilgili bir birim oluşturulması veya bankanın iştiraki olarak bankaya özel bir aktif yönetim şirketinin kurulmasıdır.⁵⁰ Kurulan bu şirketin amacı kötü aktiflerin işlerlik kazanmasını sağlayarak yeniden yapılandırma sürecinde bu aktiflerin iyileştirme oranını en üst seviyeye çıkarmaktır.

Kötü aktiflerin bankaların bilançolarından ayrılması mali bakımdan zor durumda olan bankalara güvenin sağlanması açısından önemlidir. Erdönmez ve Tülay, “*Bu şirketlerin kurulmalarına izin verilirken etkin işleyen bir düzenleme çerçevesi, etkin bir gözetim ve denetim otoritesi bulunması çok önemlidir.*”⁵¹

Bu yöntemi uygulayan ülkelere örnek olarak Çin, Tayland, İsveç ve Finlandiya verilebilir. 1992 İsveç ekonomik krizinde Nordbanken ve Gotabank gibi büyük bankaların kötü aktifleri sırasıyla aktif yönetim şirketleri Securum ve Retriva AB’ye aktarılmıştır. Bu kuruluşlar birer kötü banka olarak oldukça başarılı faaliyet göstermiştir.⁵²

Bu yaklaşımın uygulanma nedenleri şudur; İyi banka artık daha etkin bir şekilde faaliyetine devam edebilip, sermayesini daha kolay ve (küçüldüğü için) daha düşük bir oranda arttırabilecektir. Kötü banka ise kötü aktiflerini temizlemeye ve kendi kendini tasfiye etmeye yoğunlaşabilecektir.⁵³

1980’lerde de İspanya’da oluşturulan banka hastanelerinde bu şirketlere örnek olarak verilebilir.⁵⁴ Polonya ve Macaristan’da bankaların kötü aktiflerini yönetme

---

⁵⁰ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.26

⁵¹ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.26

⁵² Klingebiel, **a.g.e.**, s.16

⁵³ Tözüm, **a.g.m.**, s.8

⁵⁴ Wasman, **a.g.e.**, s.15

konusunda uzmanlaşmalarının ve batık kredilerinin sorumluluğunu üstlenmeleri gerektiği ileri sürülerek her bankanın kendi sistemini kurması önerilmiştir.⁵⁵

Banka bünyesinde kurulan varlık yönetim şirketlerinin olumlu yönleri;

- Bankaların borçluları hakkında yeterli bilgi ve hafızaya sahip olmaları yeniden yapılandırma süreçlerinde ve tasfiyelerin daha verimli bir şekilde yapılmasına yardımcı olmaktadır.⁵⁶
- Siyasi müdahalelerden uzak olmaları: Yeniden yapılandırma kararları uygulanırken politik kaygılar ve baskılardan uzak bir şekilde karar verilir.⁵⁷
- Kredi kararlarında ve takibinde, sorunlu varlıkların en etkin şekilde tasfiyesi konusunda bankalara teşvik sağlaması
- Banka bazında sorunlu varlıkların tasfiye edilmesi sırasında borçlu firmalara yeni krediler açılması imkanı sağlanması

Banka bünyesinde kurulan varlık yönetim şirketlerinin olumsuz yönleri;

- Sorunlu varlıkların bankalar tarafından defter veya piyasa değerlerinin üzerinde bir fiyat üzerinden devredilmesi sorunlu varlıkların azaltılmasının makyajlama amacıyla kullanılması anlamına gelecektir. Bu şekilde yapılan banka yeniden yapılandırılması sadece görünüşte olacak ve bankacılık sektörünün problemlerini çözmeyecektir.⁵⁸ Bu özellikle bankaların konsolide bazda denetlenmediği ülkelerde önemli sorunlar yaratabilecektir.⁵⁹

---

⁵⁵ Mesutoğlu, a.g.e., s.6

⁵⁶ Nihal Sipahi, **Problemlı Kredilerin Yeniden Yapılandırılması Uluslar arası Uygulamalar ve Türkiye Örneği**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, 2003, s.36

⁵⁷ Dado ve Klingeibel, a.g.e., s.3

⁵⁸ Akiko Terada Hagiwara ve Gloria Pasadilla, **Experience of Asian Asset Management Companies: Do They Increase Moral Hazard ? – Evidence From Thailand**, Asian Development Bank, September 2004, s.4

⁵⁹ Mesutoğlu, a.g.e., s.6

- Borçlu firma ile banka arasında bağlantı olması durumunda sorunlu varlıkların tasfiyesine yönelik güdüler azalacaktır.
- Gerekli hukuki düzenlemelerin eksikliği ve bu uygulamanın finansman karşılığını bulmada zorluk yaşanması da olumsuz yönlerinden bir tanesidir.

1.3.2.2. Mevcut Bankanın Sorunlu Varlıkları Toplayıcı Bir Banka Olarak Yapılandırılması Şeklindeki Varlık Yönetim Şirketi

Örgütlenme konusunda diğer bir yöntem tahsilatçı banka yöntemidir. Söz konusu banka iyi banka ve kötü banka olmak üzere ikiye ayrılır. Kötü banka yani tahsilatçı banka yalnızca kalitesi düşük olan aktiflerin yönetimi ve tasfiyesi ile görevlendirilmektedir. Bu yöntemde eleman azaltımının bir süre için ertelenmiş olması olumlu bir nokta olmakla beraber nispeten daha az verimli elemanların tahsilatçı bankalara kalmasına yol açması bu bankaların işlevlerini etkin bir biçimde getirmesini zorlaştırmaktadır. Bu yaklaşımın Arnavutluk ve Macaristan’da benimsendiği görülür.⁶⁰

1.3.2.3. Yapılandırma ve Tasfiye İşlemlerini Birlikte Yürüten Varlık Yönetim Şirketleri

Bu yöntemde kamu otoritesinin idaresine geçmiş olan sorunlu bankanın varlıkları bu amaç için kurulmuş VYŞ tarafından yönetilmektedir. VYŞ kendi bünyesine almış olduğu sorunlu varlıkları tasfiye eder.

ABD’de, FDIC bu bankaların sorunlu varlıkları da dahil olmak üzere tüm varlıklarını yönetmekle görevlidir. RTC (Resolution Trust Corporation) ise tasarruf ve kredi kuruluşlarının varlıklarını tasfiye etmektedir. Japonya’ya bakılırsa mevduat sigortası kuruluşu olan DIC zor durumda olan bankalara destek vermekte ve banka tasfiyeleri ile ilgilenmektedir. DIC’ye bağlı olan bir kurum olan Çözümleme ve Tahsilat Bankası ve Konut Kredisi Yönetim Kuruluşu (HLAC) ise kredilerin yönetimi ve tasfiyesi ile ilgilenmektedir.

---

⁶⁰ Mesutoğlu, a.g.e., s.7

Ayrıca bazı ülkelerde iki türlü yapılanma birlikte uygulandığı görülmektedir. Buna örnek olarak Meksika hükümeti 1995 ve 1996 yıllarında, finansal kriz sonucu geri ödenemeyen kredilerin tasfiyesi için bankanın kendi nezdinde bir örgütlenmeye gidilmesini sağlamıştır. Bu kapsamda örneğin değişken faizli krediler uzun dönemli ve sabit faizli krediler haline getirilmiş, yabancı para cinsinden krediler kur riskine karşı yeniden yapılandırılmıştır. Bu nispeten yüksek kaliteli aktiflere yönelik olarak banka bazında uygulanan yönetim ve yeniden yapılandırma çabalarının yanı sıra aynı zamanda geri ödenmesi daha şüpheli bazı ticari alacaklar içinde merkezileşmiş bir sistem kurulmuştur.⁶¹ Bu kapsamda mevduat sigortası fonu sorunlu varlıkları belli bir iskonto oranı üzerinden satın almıştır.

1.4. Varlık Yönetim Şirketleri'nin Çalışma Yöntemleri

Varlık yönetim şirketlerinin çalışma yöntemleri ülkelerdeki mali piyasaların gelişmişliğine ve derinliğine bağlı olarak farklı yapılarda olabilmektedir.⁶²

Mali piyasaları gelişmiş olan ülkelerde sorunlu varlıklar üzerinde uzmanlaşmış özel sektör kuruluşları normal zamanlarda ve kriz dönemlerinde bu varlıkların devralınması, yönetilmesi ve elden çıkarılması faaliyetlerini piyasa kuralları içerisinde yürütmektedir.

Mesutoğlu, *“Mali piyasaları yeterince gelişmemiş ülkelerde ise sorunlu varlıkların piyasa kuralları çerçevesinde özel firmalarca çözümlenmesi özellikle kriz dönemlerinde istenilen ölçüde verimli olmayabilmektedir”*.⁶³ Bu sebeple kamu otoriteleri piyasa disiplininin bir parça sapma dahi de olsa varlık yönetim şirketi kurulması yoluna gitmektedir. Bu ülkelerde bankaların yeniden yapılandırılması ve sorunlu varlıkların elden çıkarılması, tasfiye edilmesi işlemleri yasal takip işlemleriyle olabileceği gibi, piyasalara doğrudan satış veya bir menkul kıymet havuzu oluşturularak varlıkların satışı şeklinde de gerçekleştirilebilmektedir.

---

⁶¹ Mesutoğlu, a.g.e., s.7

⁶² Dziobek, a.g.e., s.3

⁶³ Mesutoğlu, a.g.e., s.3

Varlık yönetim şirketlerince devralınacak varlıkların türü ve büyüklüğü ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmektedir. Ülke uygulamalarına bakıldığında bazı ülkelerde sorunlu varlıkların yanında yüksek kaliteli varlıklarda devralınabilirken bazılarında yalnızca sorunlu varlıklar ya da sorunlu varlıkların bir kısmı devralınmaktadır. Bazı ülkelerde sadece bankaların varlıkları satın alınırken ile bazılarında diğer finansal kuruluşlardan da varlıklar satın alınabilmektedir. Buna ek olarak bazı sistemlerde belli şartları taşıyan bankaların varlıkları satın alınmaktadır.

Bankalara yapılacak ödemenin şekli ve vadesi de ülkeden ülkeye göre değişmektedir. Ödemelerin çoğunlukla devlet garantili ya da garantisiz kamu borçlanma kağıtları ile yapıldığı gözlenmektedir.⁶⁴ İhraç edilen kağıtların vadesi genelde 4-7 yıldır.

Devralınan varlıkların yönetim ve elden çıkarma yöntemlerine bakıldığında kullanılan yöntemlerden bazıları sorunlu varlıkların borçlu bazında satışa çıkarılması, varlığa dayalı menkul kıymet yoluyla satış, portföyleri yönetmesi için özel sektör firmalar ile anlaşma yapılması ya da bu firmalarla doğrudan ortaklık kurulması, haciz ve tahsilat yöntemleridir.

1.5. Varlık Yönetim Şirketleri'nin İşlevleri

Varlık yönetim şirketlerinin 3 temel işlevi bulunmaktadır.⁶⁵

Ödeme gücü nedeniyle varlığını sürdüremeyecek durumda olan finansal kurumların varlıklarını yönetmek ve tasfiye etmek; Amerikan Federal Mevduat Sigortası (FDIC) varlığını sürdüremeyecek durumda olan finansal kurumların varlıklarını yönetmek ve tasfiye etmek amacıyla bu amaca uygun bir şekilde kurulmuştur.⁶⁶ 1980'li yıllarda ABD'de yüzlerce bankanın iflası karşısında FDIC banka tasfiyeleri ile yoğun biçimde uğraşmak zorunda kalmıştır.

---

⁶⁴ Mesutoğlu, a.g.e., s.9

⁶⁵ Woo, a.g.e., s.11

⁶⁶ Tözüm, a.g.m., s.9

Devraldığı bankaların sigorta kapsamındaki mevduatlarını ödeyen FDIC bu bankalara ait düşük kaliteli varlıkların yönetimini ve tasfiyesini sürdürmüştür. Aynı dönemde bankaların yanı sıra çok sayıda tasarruf ve kredi kuruluşunun batması nedeniyle bu kuruluşlara sigorta güvencesi sağlayan Federal Tasarruf ve Kredi Sigorta Kuruluşu (FSLIC) mali açıdan büyük kayıplara uğrayarak iflas etmiştir. Bu çerçevede FSLIC yerine Finansal Kuruluşlar Reform İyileştirme ve Uygulama kanunu ile geçici bir süre için Varlık Tasfiyesi Tröst Şirketi RTC (Resolution Trust Corporation) kurulmuştur.⁶⁷ RTC tasarruf ve kredi kuruluşlarının sorunlarını çözmek için kurulmuştur.

İspanyada ise sorunlu varlıkların tasfiyesi için 1977 yılında kurulmuş olan devlet kontrolündeki İspanya Mevduat Garantisi Fonu görevlendirilmiştir. Bu fonun yerine getirdiği işlev ABD'deki RTC uygulaması ile benzerlik göstermektedir.⁶⁸

Mali güçlük içinde olmasına rağmen, varlığını sürdürebilir durumdaki finansal kurumların yeniden yapılandırılmasını kolaylaştırmak; Sorunlu kredilerin kolay yönetilmeleri amacıyla banka bünyesinde ayrı bir kredi takip birimi oluşturulabilir. Bu yöneme ek olarak sorunlu krediler banka dışında bağımsız bir kuruma aktarılabilir. Tözüm, *“Bu ayırımdan maksimum faydanın sağlanabilmesi için bu kurumun mali, operasyonel ve hukuki olarak sorunlu bankadan ayrılması gerekmektedir.”*⁶⁹

1992 yılındaki İsveç krizinde ülkenin en önemli bankalarından Nordbanken İsveç hükümeti tarafından % 100 kamu sermayeli, bağımsız bir kurum olan Securum varlık yönetim şirketi görevlendirilmiştir. Securum, Nordbanken'in sorunlu kredileri ile ilgilenmesi amacıyla kurulmuştur.⁷⁰

Kamu sermayeli ve devletin müdahale ettiği bankaların özelleştirmelerini sağlamak; Fransa'da 1995 yılında kamu bankası olan Credit Lyonnais'in özelleştirilmesini kolaylaştırmak amacıyla French Consortium de Realization (CDR Realizasyon Kurumu)

---

⁶⁷ Woo, a.g.e., s.11

⁶⁸ Mesutoğlu, a.g.e., s.34

⁶⁹ Tözüm, a.g.m., s.9

⁷⁰ Aydan Aydın, **İsveç Bankacılık Sistemi, Kriz, Krizde Yapılanlar ve Kriz Sonrası**, Türk Bankalar Birliği Bankacılık ve Araştırma Grubu, Ocak 2002, s.6-8

kurulmuştur.⁷¹ Bankanın takipteki kredileri sonradan oluşturulan bir iştirakine devredilmiş ve bu banka 1999 yılında özelleştirilmiştir.⁷²

1.6. Varlık Yönetim Şirketleri'nin Etkinliğini Arttıran Faktörler

Varlık yönetim şirketleri'nin etkinliğini arttıran faktörlere bakılırsa iki grupta toplanabileceği görülmektedir.⁷³ Bunlar dışsal ve içsel faktörlerdir.

1.6.1. Dışsal Faktörler

Dışsal faktörler şu şekilde sıralanabilir;

- Ekonomik ve siyasi göstergeleri önemli ölçüde dalgalanmalar göstermeyen ve belli bir büyüme oranını yakalamış ülkelerde yerli ve yabancı yatırımcılar ülke ekonomisine duydukları güvenin neticesinde banka varlıklarına talepte bulunmaktadır. Bu da geleceğe dönük olumlu beklentilerini yatırıma dönüştürmelerini sağlamaktadır.
- Ülke ekonomisinin küresel ekonomi ile entegrasyon seviyesidir. Ülke ekonomisine özellikle uzun vadeli yatırım yapmış olan yabancı yatırımcıların bankacılık kesimini ve reel sektörün ivedilikle krizden kurtarılması için büyük bir ilgi ve çaba gösterdikleri görülmektedir.
- Derin bir mali piyasanın ve gelişmiş finansal araçların varlığı sayesinde sorunlu varlıkların daha kolay absorbe edildiği görülmektedir.⁷⁴
- Varlıkların büyüklük ve tür açısından çeşitlilik göstermesi yönetim ve pazarlamayı zorlaştırır. Buna karşılık gayrimenkulle ilintili varlıkların yüksek olması faaliyetleri kolaylaştırmaktadır.

---

⁷¹ Woo, a.g.e., s.16

⁷² Erdönmez ve Tülay, a.g.m., s.21

⁷³ Mesutoğlu, a.g.e., s.40

⁷⁴ Mesutoğlu, a.g.e., s.40

- Yatırımcıların mülkiyet haklarını güvence altına alan sistemin mevcut olmasıdır.

1.6.2. İçsel Faktörler

İçsel faktörler şu şekilde sıralanabilir; Kurulacak olan varlık yönetim şirketinin nitelikli insan gücü istihdam etmesi, bu şirketin nesnel ve bilimsel değerlendirme sistemleri kullanması, etkili bir pazarlama stratejisi belirlemesi, şirketin yeterli mali kaynaklara ve bağımsızlığa sahip olması, kurulan şirketin şeffaf biçimde işlemesi.

1.6.3. Etkin Bir Varlık Yönetim Şirketinin Özellikleri

Varlık yönetim şirketleri kurulurken siyasi karar alıcıların çok dikkatli olmaları gereklidir. Çünkü varlık yönetim şirketlerinin birçok avantajı olmakla birlikte birtakım eksiklikleri de mevcuttur.⁷⁵

Etkin bir varlık yönetim şirketinin özellikleri şekil 1’de gösterilmiştir. Şekle göre özellikler şu şekilde sıralanmıştır: Yasal dayanak, düzenleyici çerçeve, yönetim, varlık transfer, kredi verme, transfer edilecek aktiflerin seçimi, fonlama, varlıkların elden çıkarılması, yasal güç ve vergi’dir.

---

⁷⁵ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.22

Etkin Bir Varlık Yönetim Şirketi'nin Özellikleri	
Yasal Dayanak	Transfer Edilecek Aktiflerin Seçimi
Düzenleyici Çerçeve	Fonlama
Yönetim	Varlıkların Elden Çıkarılması
Varlık Transfer	Yasal Güç
Kredi Verme	Vergi

Şekil 1: Etkin Varlık Yönetim Şirketlerinin Özellikleri

Bu unsurları kısaca açıklarsak:

Yasal Dayanak: Varlıkların transfer işlemlerinde hak ve önceliklerin neler olduğu açıkça belirtilmelidir. Yapılacak olan işlemlerden önce borçlulardan izin alınması zorunluluğu kaldırılmalıdır. Kamu varlık yönetim şirketlerinde çalışanlar ve yönetim kadrosunun varlıkları ucuza elden çıkardıkları gibi iddialara karşı yasal koruma sağlanmalıdır.

Düzenleyici Çerçeve: Konsolide denetim uygulanarak, mali kurumların, varlık yönetim şirketi şeklindeki iştiraklerine aktiflerini çok yüksek fiyata satmak suretiyle sermaye pozisyonlarını şişirmeleri engellenmelidir.⁷⁶ Örneğin, Tayland Merkez Bankası her mali kurumun doğrudan ve dolaylı olarak varlık yönetim şirketlerinde % 50 veya daha fazla hisse senedi tutmasını öngören bir düzenleme getirmiştir.⁷⁷ Yapılan düzenlemeye göre,

⁷⁶ Woo, **a.g.e.**, s.18

⁷⁷ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.7

kurumların her takvim yılı ve muhasebe dönemi sonrasında konsolide mali bilançolarını hazırlamaları gerekmektedir.

Yönetim: Varlık yönetim şirketi yönetim kurulu üyelerinin siyasi müdahalelere ve borçluların baskılarına karşı koyabilecek güçlerinin olması gerekir.⁷⁸ Bu konu özellikle kamuya ait varlık yönetim şirketlerinde daha fazla önem taşımaktadır. Varlık yönetim şirketlerinin performansları hakkında düzenli raporlar yayımlaması, şeffaflık ve yolsuzluğun önlenmesi açısından son derece önemlidir.

Varlık Transferi: Varlıkların mümkün olduğunca piyasa fiyatı üzerinden transfer edilmesi gerekmektedir. Fiyatlama iyileştirme olasılığı, nakit akım analizi ve teminatların değerlemelerine dayandırılmalıdır. Kamu aktif yönetim şirketlerinin özel mali kuruluşların sorunlu aktiflerini piyasa fiyatının üzerinde satın alıp, bu kuruluşlara üstü kapalı destek vermesi önlenmelidir.

Transfer Edilecek Aktiflerin Seçimi: Varlık yönetim şirketleri tarafından transfer edilip en etkin şekilde yönetilebilecek olan aktifler büyük aktifler, sabit aktifler ve tasfiyesi gereken kredilerdir. Yeniden yapılandırılacak krediler ve banka ile uzun dönemli ilişkilerini korumak isteyen borçluların kredileri ise bankada tutulmalıdır.⁷⁹

Fonlama: Varlık yönetim şirketlerinin yeterli düzeyde fonlanmasına önem verilmeli ve sıkı bütçe uygulanmalıdır. Bu amaca uygun olarak sorunlu aktiflerin satın alınması için operasyonel bütçeden ayrı bir bütçe hazırlanmalıdır.⁸⁰ Bu durumda varlık yönetim şirketlerinin fonlanması, devlet tahvili ihalelerinden veya aktif yönetim şirketlerinin devlet desteğinde gerçekleştirdiği kendi tahvil ihraçlarından sağlanmalıdır.

Varlık yönetim şirketlerinin zarara uğraması durumunda bu zararlar bütçeden karşılanmalıdır. Varlık yönetim şirketlerinin finansman ihtiyaçlarının çok fazla olması

---

⁷⁸ Woo, a.g.e., s.18

⁷⁹ Woo, a.g.e., s.19

⁸⁰ Woo, a.g.e., s.19

durumunda varlık yönetim şirketleri temsilcileri kamu borcu yönetim komitelerinde yer almalıdır.⁸¹

Döviz cinsinden varlıkların alımını kolaylaştırmak amacıyla varlık yönetim şirketleri'nin döviz piyasasına girmeleri sağlanmalıdır. Döviz kuru riskini minimuma indirmek için, piyasadan döviz almak yerine yabancı para cinsinden tahvil ihraç ederek yapılmalıdır.

Varlıkların Elden Çıkarılması: Varlıkların elden çıkarımı kararları piyasa koşulları ile fonlama maliyetlerine göre en üst seviyede iyileşmeyi sağlayacak biçimde alınmalıdır.

Yasal Güç: Varlık yönetim şirketlerinin normalden fazla yasal güce sahip olması, sorunlu varlıkların özellikle de kurumsal borçların yeniden yapılandırılması sürecine hızlandırıcı etki yaratmaktadır.⁸² Bu yasal güç sorunlu varlıkların çözünürlük sürecini kolaylaştırmaktadır.⁸³

Kredi Verme: Varlık yönetim şirketlerine devredilen sorunlu aktiflerin yeniden yapılandırılmasında daha etkin olmak için varlık yönetim şirketlerinin kredi vermeleri engellenmelidir.

Vergi: Belirlenmiş olan vergi oranları bankaların varlıklarını varlık yönetim şirketlerine aktarmalarını teşvik edici şekilde düzenlenmiş olmalıdır.⁸⁴

1.7. Sorunlu Krediler

Kredi sözcüğü Latince inanma, güven anlamına gelmekte ve credere sözcüğünden gelmekte olup, saygınlığı ifade etmektedir.⁸⁵ Kredi genel olarak belirli bir

---

⁸¹ Woo, **a.g.e.**, s.21

⁸² Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.8

⁸³ Woo, **a.g.e.**, s.22

⁸⁴ Woo, **a.g.e.**, s.23

⁸⁵ Vecdi Ünay, **Bankalarca İç Ticaretin ve Sanayinin Finanse Edilmesi**, İstanbul: Ekonomik ve Sosyal Yayınlar A.Ş.,Yayın No:5, 1985, s.57

süre sonra ödeme vaadi ile mal, hizmet ve para cinsinden satın alma gücünün sağlanması veya var olan satın alma gücünün belirli bir zaman sonra geri alınmak suretiyle başka bir kimseye devredilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.⁸⁶ Ayrıca ticaret, hizmet, sanayi işletmelerinin mal ve hizmet sunum faaliyetlerini desteklemek amacıyla bankalarca verilen ve bilançoların aktifine alacak olarak yansıyan işlemlerin yürütülmesi anlamına da gelmektedir.⁸⁷ Başka bir tanımda kredi vermek borç para vermek veya kefil olmaktır.⁸⁸

Bankacılık açısından ise bir miktar paranın veya bankanın saygınlığının bir bedel karşılığında ödünç olarak verilmesi veya ödünç verilmiş bir varlığın geri ödenmesine kefil olunmasıdır.⁸⁹ Krediyi veren taraf kredi tutarına eşit bir ekonomik mal veya satın alma gücü üzerindeki tasarruf yetkisini bir süre için krediden faydalanmak isteyen kişilere bırakmaktadır.

Sorunlu krediler ise banka ile borçlu arasındaki geri ödeme anlaşmasının önemli şekilde bozularak tahsilatın gecikmesi ve zarar olasılığının ortaya çıkması olarak tanımlanabilir.⁹⁰ Tanımdan da anlaşılacağı üzere, kredinin vadesinde ödenmemesi bu ödemenin birkaç gün gecikmesi krediyi sorunlu hale getirmemektedir.

Kredinin sorunlu hale gelmesi için ödememenin veya anlaşmanın önemli şekilde bozularak tahsilatın gecikmesi gerekmektedir. Ancak, bu önem kredi türüne, gecikme süresine, firmanın birden fazla onaylı kredisinde aynı anda veya birinde gecikme olmasına göre değişebilir. Örneğin bireysel kredilerde 1 taksitin gecikmesi, ticari kredilerde anaparanın vadesinden itibaren 30 gün gecikmesi bu kredileri sorunlu krediler sınıfına dahil etmemektedir. Ancak, ticari kredilerde anaparanın vadesinden itibaren 90 gün geçmesi bu krediyi sorunlu kredi haline getirmektedir. Ya da 10 gün gecikmesine karşın kredinin

---

⁸⁶ Güler Aras, **Ticari Bankalarda Kredi Portföyünün Yönetimi**, SPK, Nisan 1996, Yayın No:30, s.3

⁸⁷ Niyazi Berk, **Bankalarda Pazara Yönelik Kredi Yönetimi**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2001, s.6

⁸⁸ Murtaza Kölemezeli, **Banka Kredileri**, İzmir, 1982, s.3

⁸⁹ Mustafa Aktaş , “Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Araçları, Çözümleri”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 04-06 Aralık 2000, s.10

⁹⁰ Suat Özgül, “Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Modelleri ve Çözüm Teknikleri” , **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 3-4 Mart 2008

zafiyete uğradığı/kredi değerliğini yitirdiği görüşü hakim ise, bu kredinin sorunlu kredi haline gelmesine neden olabilmektedir.

Her bankanın tahsis ettiği kredilerin belirli bir oranı sorunlu krediye dönüşebilir. İyigün, “*Banka yönetiminin sorunlu kredileri kabul edilebilir düzeyde tutabilmesi ve kredi kalitesinin bozulması halinde bankayı zarardan koruma beceri ve başarısını göstermesi gerekir*”.⁹¹

Sorunlu kredilerin makul bir süre içerisinde tam olarak tahsil edilebilmesi için bankanın özel ilgisi ve takibi gereklidir. Donuk ve tahsili gecikmiş krediler, bir yandan banka maliyetlerini arttırırken, banka karını azaltır ve diğer yandan da ekonomideki kaynak kullanım etkinliğini bozar.⁹²

Sorunlu krediler, donuk alacaklar olarak adlandırıldığı gibi Tahsili Gecikmiş Alacaklar, Takipteki Krediler, İdari Takipteki Krediler, Tahsil Olunacak Alacaklar, Tasfiye Olunacak Alacaklar, Kredi Riski gibi gerek mevzuattan gerekse uygulamada ortaya çıkan tanımlarla ifade edilmektedir.

2008 yılında başlayan küresel kriz nedeniyle ülkemizde de bankalar tarafından verilen kredi miktarı oldukça büyük bir düşüş göstermiştir. Tablo 3’te verilen kredi miktarları gösterilmektedir. Bu tabloya göre Temmuz-Eylül 2009 döneminde tüketici kredilerinin mal ve hizmet gruplarına göre dağılımında ihtiyaç kredileri yüzde 58 oranı ile en büyük paya sahiptir. Bunu sırasıyla, yüzde 35 ve yüzde 7 pay oranları ile konut ve taşıt kredileri izlemektedir. Aynı dönemde ihtiyaç kredileri 1.551.964 kişi tarafından ve 9.890 milyon TL, konut kredileri 96.808 kişi tarafından 5.991 milyon TL ve taşıt kredileri 33.052 kişi tarafından 1.165 milyon TL tutarında kullanılmıştır. Bir önceki yılın Temmuz-Eylül dönemine göre taşıt kredileri yüzde 22 oranında azalırken, konut kredileri yüzde 62 oranında, ihtiyaç kredileri ise yüzde 2 oranında artmıştır.

---

⁹¹ Tunay İyigün, “Kredilendirme Teknikleri”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Seminer Notları**, Ankara, 1996, s.14

⁹² Öztin Akgüç, **Türk Bankacılık Sisteminin Yapısı, Sorunları ve Bazı Öneriler**, İstanbul: Türkiye Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Vakfı, 1991, s.20

Tablo 3

Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Kredilerin Dağılımı

	Temmuz-Eylül 2009 Milyon TL	Temmuz-Eylül 2009 Yüzde Pay	Temmuz-Eylül 2008 Yüzde Değişme	Nisan-Haziran 2009 Yüzde Değişme
AKIM				
Taşıt	1.165	7	-22	-7
Konut	5.991	35	62	51
İhtiyaç	9.890	58	2	-3
Diğer	39	0	-95	24
STOK				
Taşıt	4.386	5	-26	-6
Konut	39.716	48	5	3
İhtiyaç	38.691	47	12	3
Diğer	289	0	-89	10

Kaynak: http://www.tbb.org.tr/Banka_ve_Sektor_Bilgileri/Istatistiki_Raporlar.aspx (14.01.2010)

Ülkemizde sorunlu krediler 2009 yılında bir önceki yılın aynı aylarına oranla artmıştır. 2009 yılının üçüncü çeyreğinde bankacılık sektöründe sorunlu kredi oranı 21,2 milyar TL olmuştur.⁹³ Tablo 4'e göre Temmuz-Eylül 2009 döneminde kanuni takipteki krediler, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 100 oranda artarak 955 milyon TL olmuştur. Dönem içinde kanuni takibe geçilen kredilerin yüzde 17'sini taşıt, yüzde 24'ünü konut ve yüzde 58'ini ihtiyaç kredileri oluşturmaktadır.

⁹³ http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/7340fpreylul09.pdf (18.01.2010)

Tablo 4

Takipteki Krediler

Bakiye Miktar Oranı %	Temmuz-Eylül 2008	Nisan-Haziran 2009	Temmuz-Eylül 2009
İdari Takipteki Kredi	0,09	0,17	0,21
Kanuni Takipteki Kredi	1,72	3,59	4,20
İdari + Kanuni Takipteki Kredi	1,81	3,76	4,41

Kaynak: http://www.tbb.org.tr/Banka_ve_Sektor_Bilgileri/Istatistiki_Raporlar.aspx (14.01.2010)

1.7.1. Sorunlu Kredi Müşterileri Tanımları

Sorunlu kredi müşterileri şu şekilde sıralanabilir.⁹⁴ Kullandığı krediyi vadesinde ödemeyen, devamlı temdit ve yenileme talebinde bulunan, faiz ve komisyonları ödemeyen, karşılıksız çek keşide eden, protestoya maruz kalan, kredi limitleri devamlı aşım yapan, mali yapısı bozulan, taahhütlerini zamanında yerine getiremediği için bankanın vermiş olduğu teminat mektubunun muhatap tarafından tazmini istenen, diğer kuruluşlarca haciz, tedbir ve yasal takip yapılan kişi ve firmalar banka için gerçek veya potansiyel sorunlu kredi müşterileridir.

1.7.2. Sorunlu Kredilerin Nedenleri

Sorunlu bir kredinin nedenini tek bir faktöre veya olaya bağlamak mümkün değildir. Kredinin sorunlu hale dönüşmesine neden olan birçok faktörden bahsedilebilir. Sorunlu bir kredinin nedenlerini saptayabilmek için borçlunun faaliyetlerinin ve banka ile ilişkilerinin ayrıntılı bir biçimde incelenmesi gerekir.⁹⁵

⁹⁴ Nahit Özen, "Temel Kredi Bilgileri ve Kredilendirme Süreci", **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 31 Ocak-2 Şubat 2000, s.10

⁹⁵ Belkıs Seval, "Sorunlu Krediler", **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 10-11 Mart 2000, s.2

Bir kredinin sorunlu hale dönüşmesine neden olan faktörleri şekil 2’de görebiliriz. Genel olarak şu başlıklar altında toplayabiliriz: Firmadan kaynaklanan nedenler, çevresel nedenler, bankadan kaynaklanan nedenlerdir.

Sorunlu Kredilerin Nedenleri
Firmadan Kaynaklanan Nedenler
Çevresel Nedenler
Bankadan Kaynaklanan Nedenler

Şekil 2: Sorunlu Kredilerin Nedenleri

1.7.2.1. Firmadan Kaynaklanan Nedenler

Kredinin sorunlu hale dönüşmesinde firmanın özellikleri açısından etkili olabilecek faktörler şöyle sıralanabilir;

Yönetim: İşletmelerin başarısızlıklarında kötü yönetimin payı oldukça büyüktür.⁹⁶ Kötü yönetim bilgi, uzmanlık ve tecrübe eksikliğinden kaynaklanabileceği gibi sorumsuzluktan ve kötü niyetten kaynaklanabilir. Yetersiz planlama çoğu kez yönetsel sorunlara yer açmaktadır. Kısa ve uzun vadeli planlardan yoksun bir firma elindeki fırsatları değerlendirmede ve çevresel koşullardaki değişimlere uyum gösterme özelliğini yitirecektir. Yöneticilerin ileriye görme ve planlama yeteneği ne kadar fazla ise başarı olasılığı da o kadar yüksek olacaktır.⁹⁷

⁹⁶ Özgül, a.g.e., s.8

⁹⁷ Seval, a.g.e., s.3

Üretilen Mal: Bir firmanın faaliyetlerini karlı bir şekilde sürdürebilmesi, ürettiği malın piyasadaki üstünlüğüne ve kalitesini istikrarlı olarak koruyabilmesine çok bağlıdır. Tüketim tercihindeki değişimler ve teknolojik gelişmeler firmanın ürettiği malın piyasadaki durumunu değiştirebilir.⁹⁸

Pazarlama Koşulları: Kredi borçlusunun iyi tanımlanmış bir pazarlama politikası ve bu politikasını uygulayabileceği etkin araçları olmalıdır. Firma etkin bir pazarlama planı oluşturamaz ve piyasadaki konumu ile rolünü iyi belirleyemezse, bu tutum satışların ve karlılığın düşerek sorunlu kredilere dönüşmesine neden olabilir.⁹⁹

Kontrol Sistemleri: Bir işin sağlıklı yönetilebilmesi için alacakları, stokları, genel üretim giderlerini kontrol edecek sistemleri, ürün kalitesini, varlıklarını, giderlerini kontrol altında tutacak, suistimalleri önleyecek mekanizmaları, bütçeleri, projeksiyonları, planları olmalıdır.

Kontrolsüz bir firmada herhangi bir sorun teşhis edilemeden büyüyebilir ve çözümü imkansız hale gelebilir.¹⁰⁰

1.7.2.2. Çevresel Nedenler

Bu koşullar firmanın faaliyetlerini sürdürebilmesi için daha önceden öngörülerde bulunarak planlaması gereken ekonomik faktörler, hükümet kararları veya teknolojik değişimler gibi firma dışından kaynaklanan koşullardır. Bu koşullar şu şekilde sıralanabilir;

Teknolojik Çevre: Bir firmanın değişen teknolojik koşulları belirleyip bu değişimlere zamanında uyum sağlayabilmesi firmanın rekabet gücü ve başarısı açısından çok önemlidir.¹⁰¹

---

⁹⁸ Aktaş, a.g.e., s.16

⁹⁹ Şahap Kavcıoğlu, **Ticari Bankalarda Sorunlu Kredilerin Yönetimi, Çözümü ve Takibi İçin Bir Uygulama**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2003, s.83

¹⁰⁰ Seval, a.g.e., s.3

¹⁰¹ Özgül, a.g.e., s.9

Ekonomik Çevre: Bir işi başarılı bir şekilde yönetebilmek için ekonomik koşulların mutlaka iyi değerlendirilmesi gerekir. Firmanın ekonomi çevresindeki dalgalanmalara ve değişimlere (konjonktürel dalgalanmalar, vergi, faiz, ödeme gücü) uyum sağlaması gerekebilir.¹⁰²

Doğal Çevre: Birçok firma hammadde tamiri ve enerji ihtiyacı nedeniyle doğal kaynaklara bağımlıdır. Bu kaynakların temini ve maliyeti arz-talep koşullarına ve çevresel nedenlere bağlı olarak değişebilir

Politik Çevre: Hükümetin almış olduğu kararlar firmanın başarısını önemli ölçüde etkiler. Asgari ücret, vergi, ihracat ve ithalat kısıtlamaları gibi nedenler firmaların başarılarını önemli ölçüde etkiler.

1.7.2.3. Bankadan Kaynaklanan Nedenler

Kredilerin sorunlu hale dönüşmesinde kredi tahsis edenlerinde payı olabilir. Bu nedenler şu şekilde sıralanabilir;

Borçlunun Hakkında Yapılan İstihbaratın Yeterli Olmaması: Kredi verilmesi aşamasında borçlu hakkında yapılan istihbaratın yetersizliği, subjektif faktörlere dayalı değerlendirmeler, kredinin ileride sorunlu hale gelmesindeki başlıca bankacılık hatalarından biridir.¹⁰³

Finansal Tabloların Yetersiz Analizi: Finansal tabloların zaman baskısı nedeniyle uzman kişiler yerine tecrübesiz analistler tarafından değerlendirilmesi sorunlu kredilere neden olabilir.

Kredinin Amacının ve Geri Ödeme Kaynağının Yetersiz Analizi: Krediyi tahsis eden yönetici firmanın faaliyetlerini iyi anlayamazsa firmanın nakit akışını

---

¹⁰² Aktaş, a.g.e., s.16

¹⁰³ Özgül, a.g.e., s.10

dolayısıyla finansman ihtiyaçlarını doğru olarak saptayamayacak ve sağlayacağı finansmanı bu ihtiyaçlar doğrultusunda yapılandıramayacaktır.

Karacan, “*Bankacılık krizleri incelendiğinde kötü yönetim ve suistimalin krizlerin ortaya çıkmasında önemli bir rolü olduğunu göstermektedir*”.¹⁰⁴ Sorunlu kredi yöneticisinin sektörü, işi ve ekonomik çevreyi iyi analiz etmesiyle sorunlu kredileri önleme imkanı vardır.¹⁰⁵

Yetersiz Teminat: Kredinin geri ödenmesini sağlayacak temel kaynağı firmanın faaliyetleri sonucu yarattığı fonlar oluşturur. Ancak öngörülemeyen bir durumun ortaya çıkması durumunda firmanın yarattığı fonların kredi, anapara ve faizini karşılayamayacak hale gelmesi durumunda ikincil ödeme kaynağını teminatlar oluşturmaktadır. Bu nedenle teminatların belirlenmesinde, piyasadaki rekabetin yarattığı durumdan çok alınacak riskin derecesi dikkate alınmalıdır. Ayrıca teminatın tutarı ve nakde dönüşebilme kabiliyeti de dikkate alınması gereken önemli noktalardan birkaçıdır.¹⁰⁶

Yetersiz İzleme: Firmanın ve kredinin kalitesinin ne yönde değiştiğinden haberdar olmak için etkin bir izleme şarttır. İzlemenin yetersiz olması durumunda sorunlar zamanında fark edilemeyecek ve sorun su yüzüne çıkınca bankayı koruyacak önlemlerin alınmasında gecikilmiş olarak zarar ortaya çıkabilecektir.

Kredi Fonksiyonunun Yönetiminde Yetersizlikler: Bankanın kredi organizasyonu, onay sistemleri ve prosedürlerindeki uyumsuzluk ve yetersizlikler ile insan kalitesi sorunlu kredilerin artmasına neden olacaktır.

Hızlı Büyüme: Firmanın yatırımları ve satışlarının hızla büyümesi sonucunda firma kontrolü kaybedebilir. Artan finansman ihtiyacının zamanında karşılanamaması ile

---

¹⁰⁴ Ali İhsan Karacan, **Bankacılık ve Kriz**, İstanbul: Finans Dünyası Yayınları, 1996, s.39

¹⁰⁵ Seval, **a.g.e.**, s.5

¹⁰⁶ Gülşirin Bodur, “Problemlı Kredilerin Yeniden Yapılandırılması”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 13-14 Mart 2002 s.2

nakit darboğazına girilmesi ve eski alacakları tahsil edebilmek amacıyla yeni krediler verilmesi sorunlu kredilerin artmasına neden olacaktır.¹⁰⁷

Sorunun Teşhis Edildiği Anda Önlem Almada Gecikme: Kredilerde en çok yapılan hatalardan biride sorunun teşhis edildiği anda hemen harekete geçmemektir. Bu tutum sorunu daha da büyütür ve zarar olasılığını artırır. Bankadaki sorumlu yönetici müşteriyi sıkıştırmaktan çekinirse veya şahsi korkuları nedeniyle problemi kabul etmekten kaçınırsa durum kontrol altına alınamayacak derecede kötüleşebilir.¹⁰⁸

1.7.3. Sorunlu Kredileri Takip Yöntemleri

Sorunlu kredileri takip yöntemleri özel takip, idari takip ve kanuni takip'tir.

1.7.3.1. Özel Takip

Alacak henüz muaccel olmamakla birlikte takip ve kontrol neticesinde kredinin tahsil edilme şüphesinin olduğu durumlarda kanuni takip yollarına başvurmaksızın, kredinin vadesi içerisinde geri dönüşünü sağlayacak önlemlerin alınmasına yönelik takip işlemidir.

Bu takip şeklinin belirleyici özelliği, alacağın muaccel olmamasına rağmen vade içerisinde ortaya çıkan beklenmedik gelişmeler nedeniyle tahsilatın gecikmesi olasılığına karşın kanuni takip yollarına başvurmaksızın yakın takip yöntemi ile kredinin izlenmeye alınmasıdır. Bu durumda borçlunun kredi değerliliğinin devam ediyor olması en önemli unsurdur.¹⁰⁹ Özel takibe alınması ile ne bir temerrüt hali oluşmakta ne de kanuni takibe geçme zorunluluğu yoktur.¹¹⁰

---

¹⁰⁷ Aktaş, **a.g.e.**, s.19

¹⁰⁸ Volkan Bodur ve Çağlayan Bodur, **Kredi Risk Yönetimi ve Kredilendirme Teknikleri**, İstanbul: TBB Yayınları, Haziran 1999, s.36

¹⁰⁹ Özgül, **a.g.e.**, s.30

¹¹⁰ Selami Özcan, "Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Modelleri ve Çözüm Teknikleri", **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İzmir, 1998, s.13

Özel takip sırasında borçlunun öz kaynakları, borcun vadesinde ödenmesini karşılayacak güçte olup olmadığı, borçlunun borç ödeme gücünden önemli ölçüde eksilme olup olmadığı, borçlunun işletme sermayesi, işletme ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olup olmadığı, protesto cetvelleri, karşılıksız çek bildirimleri olup olmadığı, işletmede satılacak malın olup olmadığı gibi hususlar kontrol edilmelidir. Özel takibe alınma tarihinden itibaren en az % 15'den başlayarak, 12'inci ayın sonunda % 50, 24'üncü ayın sonunda % 100 oranında karşılık ayrılır.

1.7.3.2. İdari Takip

Alacağın muaccel hale gelerek temerrüde düşmesine rağmen kanuni takip yollarına başvurmaksızın borçlu ile anlaşarak kısa sürede alacağın tahsil edildiği takip şeklidir. Bankalarda karşılık uygulamasını düzenleyen yönetmeliğe göre 30 gün ile 90 gün arası gecikmiş alacaklar yakın izlemedeki alacaklar grubunda takip edilerek karşılık ayrılmakta olup, uygulamada idari takip sürecinde izlenmektedirler.

Bankacılık uygulamasında İdari Takip; Bankaların hukuken temerrüde düşmüş olan alacaklarını, yasal yollara başvurmadan önce idari yoldan, kredi borçlusu ile görüşerek, gerektiğinde yeni taksitlendirmeye giderek veya yeni kredi açarak, borcun ödenmesini sağlamaya çalışmalarını ifade etmektedir.¹¹¹

İdari takip sürecinin özellikleri şu şekildedir; Alacağın muaccel hale gelmesi ya da temerrüde düşmüş olması, borçlunun kredi değerliliğini kaybetmemesi, ödeyememenin geçici likidite sıkıntısından kaynaklanması, en çok 90 günlük sürede alacağın tahsil edilebilmesi, diğer alacaklıların takibinin olmaması.

Bu süreçte kanuni takibe geçmeden önce borçlu ile anlaşma imkanları aranmalı, firmanın ödeme konusundaki iyi niyetine bakılmalı, borcun daha uzun bir vadeye yayılması talep ediliyorsa ödeyebilirliğini tespit etmeli ve borçluyla yeni bir ödeme anlaşması yaparak

---

¹¹¹ Özcan, a.g.e., s.7

protokol hazırlanmalı, teminatlar gözden geçirilmelidir. İdari takibe alınma tarihinden itibaren 2.ayın sonunda %15 oranında karşılık ayrılmaktadır.

1.7.3.3. Kanuni Takip

İdari takip aşamasında tahsil edilemeyeceği anlaşılan, borçlu ile yapılan anlaşmaya rağmen zamanında ödenmeyen veya doğrudan doğruya takibe geçilmesi zorunlu hale gelen tahsili gecikmiş alacaklar için yapılan cebri takip işlemi kanuni takip işlemi olarak tanımlanır. Banka uygulamasında genellikle 90 gün ve daha fazla süreli geciken alacaklar kanuni takip sürecine tabi tutulmaktadır.

Bu takip sürecinde insiyatif şubeden genel müdürlüğe (hukuk bölümüne) geçmekle birlikte, alacağın hızla tahsili şubeler hukuk servisine ve avukatlara bilgi ve iletişim desteklerini sürdürmek durumundadır. Yeterli bilgi, belge ve teminattan yoksun bir kredinin tahsili mucizelere bağlı olup kanuni takip sürecinde şubelerin hukuk servisine intikal ettireceği dosyaların bu bakımdan eksiksiz olması alacağın tahsili açısından son derece önemlidir.

Kanuni takibe alınan kredilerde, idari takibe alınma tarihinden itibaren, 6. ayın sonunda % 25, 12. ayın sonunda %50, 18. ayın sonunda % 75 oranında karşılık ayrılmaktadır.

1.7.4. Sorunlu Kredilerde Çözüm Yolları

Bir kredinin sorunlu hale dönüştüğü belirlendiği andan itibaren hemen harekete geçilmelidir. Sorunlu alacakların tam ve doğru şekilde tespit yapılamaması halinde alınacak önlemlerle kısa vadede çözüm ve rahatlama getirilse bile krizin esas nedenlerinin anlaşılması ve kökten çözümlerinin geliştirilmesinde yetersiz kalınmasına yol açacaktır.¹¹²

---

¹¹² Şenol Babuşçu, **Bankacılıkta Risk Derecelendirmesi ve Türk Bankacılık Sektörüne Uygulanması**, Ankara: SPK Yayın, No:94, 1997, s.72-74

Alınacak önlemlerde ve izlenecek yolda bankacı ilk önceliği geri ödemenin güvence altına alınmasına ve durumunun korunmasına vermelidir. Bu temel amaca bağlı olarak bankanın çıkarlarının korunmasının en iyi yolu müşterinin finansal durumunun sağlıklı hale getirilmesini sağlamak olabilir.¹¹³

Eğer bir kredinin zarara dönüşmesi ihtimali çok fazla artmışsa bankanın karşısında 4 seçenek mevcuttur.

1.7.4.1. Müşteri ile İlişkilerin Sürdürülmesine Devam Etmek

Sorunlu hale gelen firmanın mali bünyesinin güçlendirilmesine, faaliyetlerinin devam etmesine olanak sağlayacak imkanların tanınması (Nakit, gayri nakit ilave kredi kullanılması gibi) dolayısıyla firma ile ilişkilerin devam ettirilmesidir. Sorun ortaya çıktıktan sonra müşteri ile bir araya gelerek bir toplantı düzenlenmeli ve toplantıda sorun etraflıca tartışılmalıdır.

Borçlu ve banka sorunun çözümü için seçenekleri belirlemelidir. Her iki tarafın kabul edeceği ve etmeyeceği çözümler ortaya çıkarılmalıdır. Firmanın gelecek 1 yıl nakit bütçesi ile 2-3 yılı kapsayan geri ödeme planları çıkarılmalıdır. Firma tarafından verilecek olan öznel faktörlere güvenilmemelidir.

1.7.4.2. Teminatı Paraya Çevirmek

Sorunlu kredilerin çözümünde diğer bir seçenek ise müşteriye ilk kredi tesisinde alınmış teminatların paraya çevrilmesi için harekete geçmektir. Bu yöntem uzun boylu analiz ve araştırma gerektirmeyeceği için süratle uygulamaya konabilir ve bankaya zaman kazandırır.

Teminatın paraya dönüştürülmesi en kolay yol olarak gözükse de bu çözüm bazı hallerde bankanın zararını en aza indirecek en etkin çözüm olamamaktadır. Çoğu kez teminatın nakde çevrilmesiyle elde edilecek fonların ne kadar olacağı önceden tahmin

---

¹¹³ Seval, a.g.e., s.10

edilememektedir. Özellikle teminat stoklardan, ticari alacaklardan, teçhizat ve gayrimenkulden oluşmaktaysa bunların tasfiyesi için geçen zaman ve tasfiyeye ilişkin sorunlarda göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çözüm özellikle sorunlu firmanın moralite yönünden durumu iyi olmadığına en etkin çözüm olabilmektedir.¹¹⁴

1.7.4.3. Hiçbir Harekette Bulunmamak

Bazen sorunlu bir kredinin çözümü banka açısından hiçbir girişimde bulunmamak olabilir. Nakit bütçesi ve geri ödeme gücü olumsuz çıkan, temlik ve gerçek senet gibi tahsil gücü yüksek teminat vermeyen işletmeler için izlenecek doğru yol bir an evvel takibe geçilerek diğer alacaklılardan önce firmanın tüm malvarlığına haciz koydurup varsa eldeki teminatlarla birlikte onları yasal ve rızai yoldan paraya çevirerek alacağı tahsil etmektir. Bu konudaki bir ihmal diğer alacaklıların daha önce davranarak borçlunun tüm malvarlığı üzerinde birinci derecede hak sahibi olmasına ve dolayısıyla alacağın tahsil imkanının tamamen kaybolmasına neden olabilir. Bu durumda banka kredinin daha da kötüleşmesi ve teminatların değerini kaybetmesi riskini de göze almış olur.

1.7.4.4. Sorunlu Kredileri Varlık Yönetim Şirketleri'ne Devretmek

Bankaların sorunlu hale gelmiş olan krediler karşısında ki bir diğer çözüm yolu sorunlu hale gelmiş olan kredilerini varlık yönetim şirketlerine devretmeleridir. Böylelikle bankaların bilançolarında iyileşme sağlanabilecek, bankalar sorunlu krediler için ayırmış oldukları karşılıkları kar yazma imkanına kavuşabileceklerdir. Ancak bunun yanında bankalar açısından olumsuz olan tarafı ise satış bedeli ve alım-satım sırasında ayrılan karşılığın noksan kısmı kadar da bankanın zarar kaydetmesi olacaktır.¹¹⁵

---

¹¹⁴ Aktaş, **a.g.e.**, s.32

¹¹⁵ Osman Oy, **Varlık Yönetim Şirketleri**, İstanbul: Beta Yayıncılık, Kasım 2009, s.82

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKE UYGULAMALARINDA SORUNLU VARLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİNDE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN ROLÜ

2.1.Amerika Birleşik Devletleri

ABD’de gelişmiş bir denetim ve gözetim mekanizması olmasına rağmen bankacılık sektörünün krize girdiği dönemler olmuştur. ABD’de 1980’li yıllarda yaşanan ekonomik krizi tek bir nedene bağlamak doğru değildir. Bu krizin oluşmasını sağlayan nedenlere bakarsak;

- Ekonomik, finansal kanun ve düzenlemelerin, birçok bankanın batmasının ön koşullarını hazırlamış olması
- Seri bir şekilde oluşan şiddetli bölgesel ve sektörel durgunluğun bankaları, bankacılık sektörünü önemli hatalar yapmaya zorlamış olması
- Piyasadaki bazı bankaların aşırı risk almaları ve yönetimin yetersiz çaba göstermesi nedenleriyle bankaların krize girmesinin kaçınılmaz olduğu sonuçlarına varılabilir.

ABD bankacılık sektörü, teknolojik değişimin rekabeti arttırması, mevduata tam güvence sağlanmasının yaratmış olduğu haksız rekabet ve düzenlemeler konusundaki eksiklikler, bankaların kötü yönetimi gibi nedenlerden dolayı oldukça zorlanmıştır.¹¹⁶

Sektörde mevcut olan yapısal sorunlar Amerikan ekonomisinin durgunluğa girmesi ile birleşince sorunun boyutları daha da artmıştır. ABD bankacılık sisteminin işleyişi, denetim ve gözetimi ulusal bir karakteristik taşımaması nedeniyle diğer ülkelerin

---

¹¹⁶ Aydan Aydın ve diğerleri, “Bankacılık Sisteminde Mali Bünye Sorunları ve Yeniden Yapılandırmada Ülke Uygulamaları”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:32, 2000, s.70

bankacılık sistemlerinden ayrılmaktadır. Bankacılık sistemi piyasa konsantrasyonunu önleyici bir yapıdadır.¹¹⁷

Petrol krizinin ardından İkinci Dünya Savaşı sonrasında en yüksek enflasyonuyla karşı karşıya kalan ABD'de, 1975'te yıllık enflasyon %9,1'e, 1980'de ise %13,5'e yükselmiştir. FED, enflasyonu kontrol altına alabilmek için uygulamış olduğu faiz oranlarında değişikliğe gitmiş ve 1979'da %11 düzeyinde olan politika faizlerini Haziran 1981'e kadar %20'ye yükseltmiştir.¹¹⁸ Uygulanan daraltıcı politikalar resesyona başlatmış, işsizlik 2. Dünya Savaşı sonrasında o zamana kadarki en yüksek seviyesi olan %10,8'e Aralık 1982'de çıkmıştır. Bu dönemde yaşanan resesyona özellikle başta bankalar olmak üzere finansal kurumlar üzerinde oldukça olumsuz etkiler bırakmıştır ve bazı kurumlar iflas etmiştir.

Kamu otoritesi tarafından yapılan bir çalışmaya göre 1979-1987 yılları arasında yaşanan 171 banka iflasında kötü yönetim %90 oranında, ülke ekonomisinin durgunluğa girmesi ise %35 oranında katkıda bulunmuştur. Aynı çalışmaya göre küçük tasarruf kuruluşlarının iflasında ise hile, kötü yönetim ve yüksek miktarda spekülasyon etkili olmuştur.¹¹⁹ 1990lı yıllarda ABD bankacılık sektöründe yaşanan konsolidasyon sonucunda büyük ve karmaşık bankalar ortaya çıkmıştır.¹²⁰

2.1.1. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi

ABD'de bankaların ve tasarruf, kredi kuruluşlarının sorunlu varlıklarının devralınması, yönetilmesi ve tasfiyesinden sorumlu kuruluşlar Federal Mevduat Sigortası Kuruluşu (Federal Deposit Insurance Corporation, FDIC) ve Çözüm Tröst Kuruluşu (Resolution Trust Corporation, RTC)' dur.¹²¹

¹¹⁷ Aydın ve diğerleri, **a.g.m.**, s.70

¹¹⁸ <http://www.fdic.gov/bank/historical/managing/Chron/1980/index.html> (01.10.2009)

¹¹⁹ Aydın ve diğerleri, **a.g.m.**, s.71

¹²⁰ Mehmet Tahir Özsoy, "Risk Odaklı Denetim, ABD Uygulaması ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", **Active ve Finans Dergisi**, Mart-Nisan 2004, s.3

¹²¹ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.10

1970'li yılların sonuna kadar bankacılık sistemi göreceli olarak sağlıklı gözükülmektedir.¹²² Ancak 1980'li yıllarda ABD'de yüzlerce bankanın iflas etmesiyle birlikte FDIC banka tasfiyeleriyle ile çok yoğun bir şekilde ilgilenmeye başlamıştır. Sektör açısından bakıldığında en fazla kaybın olduğu yıl 1989'dur.¹²³ Krizin zirve yapmış olduğu 1989'da yaklaşık 4 haftada bir bankalar kapanmaktadır.¹²⁴

FDIC devraldığı bankaların sigorta kapsamındaki mevduatlarını öderken bunun yanında, bu bankalara ait sorunlu varlıkların yönetimini ve tasfiyesini de yönetmiştir. Aynı dönemde birçok tasarruf ve kredi kuruluşunun sorunlu varlıklarının sigorta güvencesi ile ise Federal Tasarruf ve Kredi Sigorta Kuruluşu (FSLIC) ilgilenmektedir.

FSLIC, daha çok maliyet yaratmayacak veya düşük maliyetli müdahaleler yoluna gitmiştir. Çünkü FSLIC'nin kaynakları yetersizdir. Ancak FSLIC sorunlu kredi ve tasarruf kuruluşlarına sigorta güvencesi sağlaması nedeniyle mali açıdan büyük kayıplara uğrayarak iflas etmiştir.¹²⁵

Bu durum karşısında batık kuruluşların kamu otoritesinin kontrolü altında tasfiye edilmesi ve bu kuruluşlara ait varlıkların devralınarak yönetilmesi konusu tartışılmaya başlanmıştır. FDIC'nin ricası üzerine FIRREA kanunu oluşturulmuştur. Bu amaçla 1989 yılı Ağustos ayında FSLIC yerine Finansal Kuruluşlar Reform, İyileştirme ve Uygulama Kanunu (Financial Institutions Reform, Recovery and Enforcement Act, FIRREA) ile geçici bir süre faaliyette bulunmak üzere RTC kurulmuştur.¹²⁶

2.1.2. FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC), Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) federal hükümetin altında çalışan bağımsız bir devlet kurumudur. Büyük Buhran yıllarında çok sayıda bankanın iflas etmesi sonucu 1933'te finansal sistem içerisindeki

¹²² Christopher Straw, **Unnecessary Risk: How the FDIC's Examination Policies Threaten the Security of the Bank Insurance Fund**, New York University Journal of Legislation and Public Policy Papers, 2007, s.107

¹²³ <http://www.fdic.gov/bank/historical/managing/Chron/1989/index.html> (01.10.2009)

¹²⁴ Straw, **a.g.e.**, s.107

¹²⁵ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.10

¹²⁶ FDIC, **Managing The Crises: The FDIC and RTC Experience**, February 2003, s.113

banka ve tasarruf kuruluşlarındaki mevduatı garantiye almak ve böylece Amerikan finans sisteminde kamu güvenini sağlamak ve korumak için kurulmuştur.¹²⁷ FDIC'nin en kritik görevi bir bankanın iflas etmesi durumunda, sigortaya tabi mevduatın korunmasıdır.¹²⁸

FDIC, ticari bankaların tasfiyesiyle ve bunun yanında bu bankaların tüm varlıklarını bunlara kötü performans gösteren varlıklar da dahil olmak üzere elden çıkarmakla sorumludur.¹²⁹ Finansal kuruluşların batmasından sonra FDIC bünyesine geçen tüm varlıklar tasfiye halinde olan varlıklardır.¹³⁰

FDIC misyonunu gerçekleştirmek üzere 6 temel ilke ile hareket etmektedir. Bu ilkeler dürüstlük, yetkinlik, ekip çalışması, etkinlik, hesap verilebilirlik ve adalettir.¹³¹ FDIC kanuni olarak sistemine üye bankalarda ve tasarruf kurumlarında vadesiz ve tasarruf hesaplarına yatırılan mudi başına 100,000 Amerikan Doları ve altındaki mevduatları güvence altına alır.¹³² Ancak 2007 yılında başlayan subprime mortgage krizi nedeniyle bu tutar 250.000 Amerikan Dolarına çıkartılmıştır.

FDIC, bankacılık sisteminin yarından çoğunu oluşturan 5,250 bankayı incelemekte ve gözetlemektedir. Bankalar, eyaletlerden veya federal hükümetten kuruluş izni alabilir. Eyaletler tarafından imtiyaz alan bankaların Federal Rezerv Sistemi'ne üye olup olmama hakları da mevcuttur.

FDIC eyaletlerden imtiyaz alıp Federal Rezerv Sistemi'ne üye olmayan bankaların birincil federal düzenleyicisidir. Ek olarak FDIC, geri kalan bankaların ve tasarruf kurumlarının yedek gözetleyicisi konumundadır.¹³³ Garn-St. Germain Yasası FDIC'yi

---

¹²⁷ Ashish Dev, Sen Li ve Zailong Wan, **An Analytical Model for the FDIC Deposit Insurance Premium**, Keybank Working Paper, November 2006, s.2

¹²⁸ Tözüm, **a.g.m.**, s.11

¹²⁹ Dziobek, **a.g.e.**, s.19

¹³⁰ David W.Chapman, Terry L.Kissenger ve Henry Foster, **Sampling and Estimation For The FDIC's Asset Loss Reserve**, Proceedings of the Annual Meeting of the American Statistical Association, 5-9 August 2001, s.1

¹³¹ <http://www.fdic.gov/about/mission/index.html> (28.09.2009)

¹³² Panos Konstas, **Reforming FDIC Insurance with FDIC-Sponsored Deposit Self-Insurance**, FDIC Working Paper, 2005, s.1

¹³³ <http://www.fdic.gov/about/learn/symbol/index.html> (25.04.2009)

sorunlu bankaların eyaletlerarası birleşmelerinin sağlanması konusunda yetkilendirmiştir. FDIC'nin en önemli gelir kaynağını bankalardan alınan sigorta primleri oluşturur.

FDIC yaklaşık 5.000 kişiyi istihdam etmektedir. Merkezi Washington DC'de ancak ülkenin diğer bölgelerinde altı bölge ofisi vardır. FDIC'de yöneticiler başkan tarafından atanır ve senato tarafından onaylanır¹³⁴

2.1.2.1. FDIC'nin Çalışma Sistemi

ABD'de bir banka veya tasarruf kuruluşu finansal kuruluş likiditesini kaybettiğinde, ciddi oranda sermaye yetersizliğine girdiğinde veya mevduat çekilişlerini karşılayamaz hale geldiğinde söz sahibi otorite tarafından o kuruluş kapatılır.

Sisteme üye bankalar belli likidite ve rezerv şartları yerine getirmek zorundadırlar. Risk tabanlı sermaye oranlarına göre bankalar 5 gruba ayrılırlar. Bu gruplar; %10 veya daha yüksek sermaye oranına sahip bankalar iyi derecede kapitalize olmuş sayılırlar. %8 veya daha yüksek yeterli derecede, %8'den aşağı ise az derecede, %6'dan az ise belirgin derecede az derecede, %2'den az ise kritik seviyede az derecede sayılırlar.

Bir banka az kapitalize olmuş duruma geçerse FDIC tarafından bu bankaya bir uyarı verilir. Oran %6'nın altına düştüğünde ise FDIC, yönetimi değiştirebilir ve bankayı durumu düzeltme yönünde harekete geçmeye zorlayabilir. Eğer banka kritik seviyeye gelirse FDIC bankanın iflas ettiğini ilan eder.

Sorunlu kuruluş hakkında yapılacak çözümlene faaliyetleri o kuruluşu imtiyaz veren otorite tarafından gönderilen mektubu göndermesi ile başlamaktadır. FDIC, bu mektubu aldığı anda o kuruluşun yöneticileri ile temasa geçmektedir. FDIC uzmanları, söz konusu finansal kuruluşun aktiflerinin değerini belirler, daha sonra ise FDIC'nin önereceği çözümlene opsiyonları ile muhtemel alıcılara verilmek üzere FDIC için enformasyon paketi hazırlamaktadır.

¹³⁴ <http://www.fdic.gov/about/learn/symbol/index.html> (25.04.2009)

FDIC, aynı zamanda batmakta olan bankanın aktiflerinin tasfiye değerini hesaplamaya başlamaktadır. Bunu istatistiksel örnekleme yöntemini kullanarak yapmaktadır. Çünkü her varlığın değerini belirlemek kolay olmamaktadır.¹³⁵ Her bir varlık sınıflandırmaya tabi tutulup kategorilendirilmektedir. FDIC tarafından belirlenen tasfiye değeri, gelecekteki nakit akımları ve kredilerin tahsili sırasında maruz kalınabilecek giderler tarafından oluşmaktadır.

FDIC, iflas eden bankaları inceleme sırasında elde etmiş olduğu bilgilerin tümünü, muhtemel alıcılara önermek için en uygun çözümleme yapısının belirlenmesinde kullanmaktadır.¹³⁶ FDIC, pazarlama stratejisini oluştururken batan kurumun aktif ve pasif yapısını, batan kurumun piyasa alanının rekabetçi ve iktisadi koşullarını, aynı piyasadaki benzer kurumlara uygulanan çözümleme tecrübeleri ile ilgili diğer bilgileri dikkate almaktadır.

FDIC, batan bankanın nasıl satılacağını, hangi tür aktiflerinin satılacağını ve satış fiyatının ne olacağı konularına büyük önem vermektedir. Bazı durumlarda bankanın şubeler halinde satılması daha doğru olabilmektedir.

FDIC, çözümleme yönteminde benimsemiş olduğu bakış açısını FDICIA yasalaştıktan sonra değiştirmiştir. En az maliyetli teklifi kabul etme anlayışını benimsemiştir. FDIC'nin sorunlu varlıkların tasfiyesi ve mudilere ödeme yapılması işleminde oluşan maliyeti şu şekilde formüle edilebilir:¹³⁷

FDIC'nin maliyeti: Mudi Zararı (x) Zarar Faktörü

2.1.2.2. FDIC'nin Kullanmış Olduğu Çözümleme Yöntemleri

FDIC'nin kullanmış olduğu 3 temel çözümleme yöntemi bulunmaktadır. Bunlar,¹³⁸

---

¹³⁵ Tözüm, a.g.m., s.12

¹³⁶ Tözüm, a.g.m., s.12

¹³⁷ Tözüm, a.g.m., s.14

¹³⁸ Tözüm, a.g.m., s.11

Satın Alma ve Yükleme İşlemi: Bu işlemde sağlıklı bir kuruluş, müflis bankanın aktiflerinden bazılarını veya tümünü satın almaktadır. Ayrıca sigortaya tabi mevduatında içinde olduğu yükümlülüklerin tümünü ya da bir kısmını yüklenmektedir. Satın alan bu kuruluş, FDIC'den de yardım alma imkanına sahiptir. Bu işlem sonucunda satın alan kuruluş, FDIC'ye yüklendiği mevduat için prim ödemektedir. Bu da toplam maliyeti azaltmaktadır.

Mevduat Ödemesi: 1980'lerdeki tasarruf ve kredi krizinden sonra FDIC'nin batmış olan finansal kurumların varlıklarının satışı ve geriye kalan paranın hissedarlara nasıl dağıtılacağı konusunda izleyeceği prosedürler yeniden düzenlenmiştir. Buna göre FDIC ilk olarak sigortalı mevduat sahiplerine ödeme yapmalıdır.¹³⁹ FDIC, sigortalanmış olan mevduatların tümünü mudilere ödemektedir. Sigortaya tabi olmayan mevduatların sahipleri ise alacaklarının tümünü alamayabilir veya FDIC tarafından kendilerine hiçbir ödeme yapılmayabilir.

Açık Banka Yardımı: FDIC, iflas riski olan aktif bir bankaya finansal yardımda bulunur. FDIC, bu amaçla sorunlu olan bankaya kredi verme, aktiflerini satın alma ya da mevduat sağlama şeklinde destekte bulunabilir.

FDIC kaynaklarının bol olması ve ticari bankaların sorunlarının az olması nedeniyle bu bankalara açık banka desteği sağlamıştır.¹⁴⁰ FDIC tarafından verilen bu destek genelde acil likidite desteği şeklinde olmuştur. Bunun yanında faaliyet göstermelerinin toplum açısından gerekli olduğuna inanılan bankalar tasfiye ettirilmemiştir. Alınan tüm bu önlemlere karşın banka yine de mevcut durumunu düzeltemezse tasfiye yönteminin yerine daha az maliyetli yöntemlerin seçilmesine ağırlık verilmiştir

FDIC sorunlu varlık yönetimi ve satışı konusunda ilk uygulamalarında devralınmış varlıkların bireysel olarak satışı yoluna gitmiştir. Ancak zaman içinde varlık hacmi arttıkça

---

¹³⁹ Christian A. Johnson, **Justice and the Administrative State: The FDIC and the Superior Bank Failure**, Loyola University Chicago Law Journal, Vol. 36, 2005, s.490-491

¹⁴⁰ FDIC, **a.g.e.**, s.156

bireysel varlık satışı yerine daha büyük ölçekli paket satış yöntemine geçmiştir. FDIC'nin en çok uyguladığı yöntemler ulusal ve bölgesel ölçekte yapılan açık arttırmalar, kapalı zarf usulüyle ihale yöntemleridir.¹⁴¹ Bu uygulamalar sırasında ulusal varlık satış merkezleri kurulmuş ve buna ilaveten özel sektör firmaları ile ortaklık kurulmuştur.

1980'lerin sonlarına doğru ise FDIC tarafından kullanılan anlaşmaların daha büyük banka batışlarından doğan sorunlu varlıklar için tutulması standart haline gelmiştir. Önceki anlaşmalar Varlık Likidasyon Anlaşmalarına ve Bölgesel Varlık Yönetim Anlaşmalarına dönüşmüştür.¹⁴² FDIC 1992 yılından itibaren bölgesel varlık tasfiye anlaşmaları da (regional asset liquidation agreement, RALA) yapmaya başlamıştır.¹⁴³ Defter değeri 500 milyon doları aşmayan varlık portföyleri için hazırlanan bu anlaşmaların ortalama vadelerine bakıldığında 3 yıl 1 ay olduğu görülmektedir.

FDIC yoğun olarak banka satın almalarını düzenlemiştir. Bankalara aktarılan sermayenin bir kısmı FDIC tarafından bir kısmı da bankaların yeni sahipleri tarafından sağlanmıştır. Sermaye gereksinimi ve muhasebe standartları yumuşatılmış, bütçe kısıntıları incelemelerinin sayısını, sıklığını ve kalitesini azaltmıştır. Tüm bu uygulamaların sonucunda zararların kapsamı ve büyüklüğü artmıştır.¹⁴⁴

Mesutoğlu, “*FDIC uygulamaları sırasında satışı yapılan varlığa ilişkin garanti verilmesi (representatives and warranties, R&W), satıcı finansmanı (seller financing or owner financing) sağlanması, kredi ve gayrimenkulden oluşan kompleks varlık havuzları oluşturulması gibi yöntemleri de denemiştir*”.¹⁴⁵ Satıcı finansman yönteminin kullanılmasının nedeni eldeki varlıkların çoğunun gayrimenkuller ile teminat altına alınmış olmasına rağmen gayrimenkul piyasasındaki durgunluğun bu varlıkların tasfiyesini engelliyor olmasıdır.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.11

¹⁴² FDIC, **a.g.e.**, s.156

¹⁴³ FDIC, **a.g.e.**, s.156

¹⁴⁴ Aydın ve diğerleri, **a.g.m.**, s.72

¹⁴⁵ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.11

¹⁴⁶ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.11

Sorunlu varlıkları yönetmek ve elden çıkarmak konularında tam yetkili olarak çalışmakta olan bu birimin yaptığı masraflar (işletme giderleri, varlıkla ilgili giderler, genel giderler, ücretler ve diğer personel harcamaları) karşılığında FDIC tarafından ödeme yapılmakta ve bu birim varlıklardan elde ettiği net tahsilat üzerinden teşvik primi almaktadır (cost-plus basis).¹⁴⁷

FDIC'nin sorunlu varlıkların tasfiyesi konusundaki deneyimleri arttıkça teşvik primlerinin hesaplanma yöntemi de performansı artırıcı yönde geliştirilmiştir. Anlaşmaların ortalama geçerlilik süresi 4 yıl 5 ay olarak gerçekleşmiştir. Uygulamaların başlangıcında, batık bankaları devralan bankaların iştiraki konumundaki varlık yönetim kuruluşları ile anlaşma yoluna gidilirken daha sonraları ise bu konuda daha rekabetçi bir yaklaşımla en iyi teklifi veren girişimcilerle işbirliği yapılmaya başlanmıştır.

FDIC yapılacak olan anlaşmaların uygulanmasını sağlamak için her anlaşmada kullanılmak üzere iki FDIC görevlisi ve bir adet firma temsilcisinden oluşan bir gözetim komitesi oluşturmaktadır. Anlaşmalı firma varlıkların günlük yönetiminden sorumlu olmakla birlikte gözetim komitesi anlaşmalı firma tarafından hazırlanan varlık yönetimine ve elden çıkarılmasına ilişkin işlemlere, anlaşmalı firmanın yıllık denetim planına ve bütçesine, iş planına, personel istihdamına ve ücretlerine onay vermektedir. Bunun yanında firmanın harcamalarını, tahsilatını ve amaçlarını gerçekleştirme performansını izlemektedir.¹⁴⁸

2.1.3. RTC

RTC, 1989 yılında FSLIC yerine geçici bir süre için kurulmuştur.¹⁴⁹ Amacı ise batık tasarruf ve kredi kuruluşlarının tasfiyelerinin yürütülmesi, bu kuruluşlara ait varlıkların yönetilmesi ve elden çıkarılmasıdır.¹⁵⁰ Bu amaca uygun olarak, ödeme gücünü

---

¹⁴⁷ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.12

¹⁴⁸ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.12

¹⁴⁹ Lee Davison, **Politics and Policy: The Creation of the Resolution Trust Corporation**, Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) - Division of Research and Statistics, 2005, s. 18

¹⁵⁰ Bert Elly, **The Resolution Trust Corporation in Historical Perspective**, Housing Policy Debate, 1990, s.53

kaybetmiş kuruluşlar en uygun tasfiye yöntemi belirlenip uygulanıncaya kadar geçen sürede RTC'nin kontrolü altında faaliyetlerine devam etmişler ve çalışanları RTC tarafından yönetilmiştir.

RTC tarafından yapılan kontrolün nedenleri arasında tüketici güvenini yeniden sağlarken kuruluş faaliyetlerini yakından gözetlemek, kuruluşun durumunu sağlıklı biçimde değerlendirebilmek, maliyet açısından en etkin yolu belirlemek, tasfiye sürecinde kuruluşun güvenli biçimde faaliyetlerini devam etmesini sağlamak, işletme giderlerini azaltmak, spekülatif faaliyetleri, israf ve dolandırıcılığı ve içeriden bilgi sızdırılmasını önlemek yer almaktadır. Ayrıca bunların yanı sıra RTC'nin öncelikli amaçları kredi portföyünde genişlemenin engellenmesi ve varlık satışı yoluyla bankaların küçültülmesidir.

RTC'nin uygulamış olduğu varlık çözümleme stratejisi FDIC'nin uygulamış olduğu stratejiden farklıdır. FDIC'nin uygulamış olduğu strateji tipik olarak devraldığı varlıkları maksimum değerle satmak üzerine odaklanmıştır. RTC ise tasfiye halindeki kurumların varlıklarını satmaya çabalamış ve genellikle çözümlenmesi başarısız olan varlıkların sınırlı bir kısmını satmaya çalışmıştır.¹⁵¹

RTC faaliyet süresinin geçici olması nedeniyle gerekli uzman kadroyu oluşturamadığı için kuruluşundan itibaren ve çoğunlukla özel sektörün uzmanlığından ve elemanlarından yararlanmıştır.¹⁵² Varlık değerlemesi, varlıkların havuz haline getirilmesi ve pazarlama özel sektörün işbirliğinden yararlanılan başlıca alanlardır.¹⁵³

RTC'nin gelirlerine baktığımızda FDIC'den farklı olarak prim gelinine sahip olmadığı görülmektedir. RTC çalışmalarını kongre tarafından kendisine verilen ödenekler ve diğer birtakım dolaylı gelirler ile devam ettirmiştir.¹⁵⁴ Batık kuruluşlar için ödeme yapılması gibi pek kullanılmayan bir amaca hizmet etmesi nedeniyle RTC'nin ödemeleri

---

¹⁵¹ FDIC, **a.g.e.**, s.118

¹⁵² Davison, **a.g.e.**, s.18

¹⁵³ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.11

¹⁵⁴ FDIC, **a.g.e.**, s.122

gecikmeli olarak tahsis edilmiş, bu da kuruluşun faaliyetlerinde ilk zamanlarda bozukluklara neden olmuştur.

RTC faaliyetlerinin ilk zamanlarında devralmış olduğu varlıkları bireysel olarak satma yoluna gitmiştir. Ancak varlık hacmi arttıkça bireysel varlık satışı yerine daha büyük ölçekli paket satış yöntemi uygulamasına geçmiştir. Ulusal ve bölgesel ölçekte yapılan arttırmalar, kapalı zarf usulüyle ihale RTC'nin en çok uyguladığı yöntemlerdendir.

RTC'de FDIC gibi benzer şekilde standart anlaşmalar (standart asset management and disposition agreements, SAMDA) yolu ile firmalarla anlaşma yoluna gitmiştir. Portföyde 50 milyon doların üzerindeki varlıkların yönetimi için yapılan bu anlaşmaların ortalama geçerlilik süresi 3 yıl 3 ay olmuştur. Firma seçiminde teklif alma yöntemi ile adil bir yöntem uygulanmış ve teklifi kabul edilen firma ile ikinci bir anlaşma yapılarak çalışmalar başlatılmıştır. Anlaşmalı firmalara yapılan ödeme 3 parçadan oluşmaktadır. Yönetim ücreti, varlık elden çıkarma ücreti ve teşvik ödemesi olarak 3'e ayrılmaktadır. Yönetim ücreti aylık olarak ve anlaşmada yer alan varlıklardan hali hazırda elde bulunmakta olanların net değeri üzerinden ödenmektedir. Bir varlık elden çıkarıldığı zaman anlaşmalı firmaya elden çıkarma ücreti ödenmekte, ayrıca varlığın belli bir süre içerisinde elden çıkarılması halinde bir de teşvik ödemesi yapılmaktadır.

2.1.4. FDIC ve RTC'nin Uygulamış Oldukları Yöntemler

Sorunlu varlıkların tasfiye edilmesinde FDIC ve RTC'nin uygulamış olduğu yöntemler şunlardır:¹⁵⁵

Doğrudan Satış: FDIC ve RTC kredilerin satışını kredi havuzları oluşturarak gerçekleştirmiştir. Bu varlık havuzları belirli kriterlere göre belirlenmiştir. Bu kriterler büyüklük, varlık kalitesi, varlık türü, vade ve coğrafi konum gibi unsurlardan oluşmaktadır.

---

¹⁵⁵ Mesutoğlu, a.g.e., s.12

Uygulamaların başlarında daha çok kredilere ağırlık verilerek oluşturulan kredi havuzlarının satışı yapılırken, kuruluşların iş yükü arttıkça sorunlu varlıklara ve genelde 10.000 doların altındaki küçük kredilere yönelinmiştir. Küçük kredilerin tasfiyesinde sağlanan hızlanma daha büyük ölçekli kredilerin satışına odaklanılmasına olanak sağlamıştır.

FDIC varlık stoklarının ve banka kapanmalarının artması nedeniyle zamanı geçmiş kredileri de içeren doğrudan satışlar üzerinde durmaya başlamıştır. RTC ise elinde bulunan ipotekli ev kredilerine odaklandığı doğrudan satış programını uygulamıştır. İlk başlarda RTC, FDIC'nin dahili paketleme ve varlık portföylerini satma metodunu benimsemiştir. Buna rağmen daha sonrasında şirketler arasında bazı kritik değişiklikler ortaya çıkmıştır.

1990'lı yıllarda RTC kredi portföylerini satma konusunda ağırlıklı olarak, değerlendirme paketleme ve pazarlamalarında özel sektör firmalarına güvenmiştir. Bunun yanında RTC ayrıca satıcı finanse etmelerinin kullanımını portföy satışları için pazarlama aracı olarak benimsemiştir.¹⁵⁶ Kötü performans gösteren ticari mortgage kredilerine olan ilgiyi arttırmak için Yapılanmış İşlem Programını ortaya koymuştur. Bu program portföy satışının bir çeşididir ve yüksek hacimli portföy satışları elde edebilmek amacıyla tasarlanmıştır. Paketler yatırımcı gruplardan gelirler baz alınarak tasarlanmıştır ve finanse edilmesi mümkün kılınmıştır.¹⁵⁷

Anlaşmalı Firmalar: ABD'de FDIC ve RTC'nin yeterli sayıda elemana ve bunları istihdam edip yetiştirmeye yeterli zamanı olmamıştır. Bu yüzden bu kuruluşlar devredilen sorunlu varlıkları anlaşmalı firmalar ile işbirliği yapmadan yönetemeyecekleri düşüncesiyle özel sektör ile işbirliği yapmıştır.

Menkul Kıymetleştirme: FDIC ve RTC ipotekli krediler için menkul kıymetleştirme yöntemini uygulamışlardır. Bu yöntemde elden çıkarılan kredilerin içeriğine bakıldığında bu krediler hatalı, kusurlu belge, geri ödeme gibi kredilerin pazarlanma

---

¹⁵⁶ FDIC, a.g.e., s.156

¹⁵⁷ FDIC, a.g.e., s.156

kabiliyetini azaltan birtakım özelliklere sahip olan kredilerdir. Bu yöntemde önceden tahmin edilebilir bir nakit akışı olan benzer nitelikte varlıklar finansal piyasalarda alınıp satılabilir cinsten, faiz ödemeli menkul kıymetlere dönüştürülmektedir.¹⁵⁸ Bu yeni menkul kıymetler için konut ipotekleri, ticari ipotekler ve taşınır mal taksitleri gibi teminatlar gösterilmektedir. İlk başlarda sadece ipotekli konut kredileri için uygulanan bu yöntem daha sonra ipotekli ticari krediler ve tüketici kredileri için de uygulanmaya başlanmıştır.

RTC ihraç edilecek menkul kıymetlerin devlet garantisi altında olmasını istemiştir. RTC'nin bunu istemesinin nedeni piyasadaki benzer menkul kıymetlere göre riski çok daha düşük hatta sıfır olacak olan bu menkul kıymetlere yönelik talebin artırılmasıdır.¹⁵⁹ Ancak RTC'nin geçici bir süre için kurulması nedeniyle riskin zamanla devletin üzerinde kalacağı endişesi ve ihraç edilecek kağıtların Hazine Bakanlığı'nca ihraç edilen devlet garantili kağıtlar için rekabet yaratacağı düşüncesiyle bu kağıtlara garanti verilmesinden vazgeçilmiştir. Bu nedenle devlet garantisi yerine nakit rezervleri gibi başka yöntemler kullanılmıştır.

Bir diğer garanti yöntemi de menkul havuzları oluşturulurken en az iki bağımsız derecelendirme kuruluşun tarafından en yüksek kategoride derecelendirilmiş olan menkul kıymetlere ağırlık verilmesi yöntemidir.

Ortaklıklar Kurulması: Bu yöntemde RTC elindeki mevcut varlıkları bir özel sektör firması ile beraber kurmuş olduğu ortaklığa satmakta ve bunu yaparken RTC, bir anlamda yeni kurulan firmaya devrettiği varlık havuzu ile ortak olmaktadır.¹⁶⁰ Özel sektör firması ise ortaklığa hem sermayedar, hem de ortaklığın elindeki portföyün yönetiminden ve tasfiyesinden sorumlu olmaktadır. RTC'nin bu uygulamadaki geliri ortaklıktaki hissesi oranındadır.

---

¹⁵⁸ Mesutoğlu, a.g.e., s.12

¹⁵⁹ Mesutoğlu, a.g.e., s.14

¹⁶⁰ Mesutoğlu, a.g.e., s.15

1990'lı yıllarda RTC 72 ortaklık kurmuştur ve bu ortaklıkların kağıt üzerindeki değeri 21 milyar dolardır.¹⁶¹ FDIC ise 2 ortaklık yapmış ve bu ortaklıkların kağıt üzerindeki değeri 4 milyar dolardır. Sermaye ortaklığı programında ise RTC kendisi ve özel sektör yatırımcısı arasında ortaklıklara gitmiştir. Bu ortaklıklarda RTC sınırlı ortaktır. Genel ortaklık rolünü ise sermaye ortağı ve varlık yönetim şirketi üstlenmektedir. RTC varlık havuzları oluşturmuştur ve ortaklığı finanse etmiştir. Genel ortaklar hem sermaye koymuştur hem de varlık yönetim hizmeti vermiştir. Borç ödendikten sonra gelen gelirler ortaklık yüzdesine göre ortaklara dağıtılmıştır.¹⁶²

Firmadaki ortaklık payları %51-49, %25-75, %50-50, % 70-30, %40-60 şeklinde olabilir. Mesutoğlu, *“Bu yöntemin en önemli amacı özel sektörün uzmanlığından ve etkin çalışma yöntemlerinden yararlanarak mevcut sorunlu varlıkların en yüksek net bugünkü değer ile elden çıkarılmasını sağlamaktır”*.¹⁶³

Tablo 5'te ABD'de 1990-2008 yılları arasında meydana gelen varlık satışlarının oranları bulunmaktadır. Bu tabloya göre toplam değeri 29,112,2 milyon dolar olan sorunlu varlıklar 16,727.6 milyon dolara satılmıştır.

---

¹⁶¹ FDIC, **a.g.e.**, s.157

¹⁶² FDIC, **a.g.e.**, s.156

¹⁶³ Mesutoğlu, **a.g.e.**, s.15

Tablo 5**1990 – 2008 Yıllar İtibarıyla ABD Sorunlu Varlık Satış Değerleri (Milyon Dolar)**

Yıllar	Defter Değeri	Tahmini Değer	Satış Değeri	Satılan	Satış Değeri/Defter Değeri	Satış Değeri/Tahmini Değeri
1990	1,341	674	646	106,668	48.2%	95.8%
1991	2,119	1,410	1,455	143,462	68.7%	103.2%
1992	3,480	2,756	2,811	96,529	80.8%	102.0%
1993	5,387	3,339	3,332	136,347	61.9%	99.8%
1994	4,562	2,608	2,654	63,780	58.2%	101.8%
1995	2,005	842	822	23,783	41.0%	97.6%
1996	4,146	1,489	1,458	17,112	35.2%	97.9%
1997	1,450	759	845	23,207	58.3%	111.3%
1998	335	101	204	6,545	60.8%	202.7%
1999	568	87	204	16,976	35.9%	234.5%
2000	336	157	207	11,584	61.5%	131.5%
2001	230	91	106	16,140	46.1%	117.5%
2002	675	379	420	7,299	62.3%	111.0%
2003	354	199	180	2,729	50.8%	90.5%
2004	69	40	40	758	57.9%	100%
2005	1.6	1.3	1.4	13	88.7%	108.3%
2006	7.8	2.7	3.5	66	44.9%	129.6%
2007	448.8	408.2	422.2	11,211	94.1%	103.4%
2008	1,597.3	781.1	915.5	24,526	57.3%	117.2%
Toplam Kredi Satış	29,112.5	16,123.3	16,727.6	708,630	57.5%	103.8%

Kaynak: <http://www.fdic.gov/buying/historical/loans/index.html> (09/06/2009)

Tablo 6’da ABD’de 2000 yılından günümüze iflas etmiş olan bankaların listesi yer almaktadır. 2008 yılından itibaren bu bankaların sayısının hızla arttığı görülmektedir. Bunun en büyük nedeni ABD’de başlayan subprime mortgage krizidir.

Tablo 6

ABD’de Yıllar İtibariyle İflas Eden Banka Sayısı

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
İflas Eden Banka Sayısı	2	4	11	2	4	-	-	-	25	120

Kaynak : <http://www.fdic.gov/bank/individual/failed/banklist.html> (09/06/2009)

ABD’de 2007 yılında başlayan subprime mortgage krizi finansal piyasaları oldukça olumsuz etkilemiştir. Bunun üzerine Hazine ve FED, finansal sistemi kurtarmak için bir plan geliştirmişlerdir. Bu plana göre Hazine Bakanlığı krize neden olan sorunlu varlıkları satın alacak, finansal sistemde mevcut olan belirsizliğin ortadan kaldırılmasına çalışacak ve kredi piyasalarında güveni yeniden tesis edecektir.

Uygulanan plan Sorunlu Varlıkları Kurtarma Planı olarak tanımlanmıştır. İlk aşamada likit olmayan mortgage destekli sorunlu varlıkların satın alınması için 700 milyar dolarlık bir mali destek ayrılmıştır. Ancak bu plan Temsilciler Meclisi tarafından reddedilmiştir. Planın reddedilmesine piyasaların vermiş olduğu tepki olumsuz olmuş ve Nasdaq %9,1 değer kaybetmiştir.¹⁶⁴ Bunun üzerine plan tekrar gözden geçirilmiş ve yeniden hazırlanmıştır. Yeni hazırlanan planla 700 milyar dolara ek olarak 150 milyar dolar daha ek bir kaynak konulmuştur. Bu plan 2008 Acil Ekonomik İstikrar Kanunu ile 3 Ekim 2008’te yasalaşmıştır.¹⁶⁵

ABD Hükümeti kongreden geçirmiş olduğu kurtarma paketininin 250 milyar dolarlık bölümünü bankalardan imtiyazlı hisse senetleri almak için kullanmıştır. Bu tutarın yarısı ülkenin en güçlü 9 bankasının mali bünyeleri güçlendirilmiştir. FDIC ise mevduata uygulamış olduğu güvenceyi 250.000’e çıkarmıştır.¹⁶⁶ Bankalar bilançolarını düzeltmeleri

¹⁶⁴ Bora Selçuk ve Naci Yılmaz, Küresel Finansal Sistemde Değişim ve Türkiye’ye Etkileri, **Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu Uluslar arası Finans Sempozyumu**, 2008, s.342

¹⁶⁵ <http://www.financialstability.gov/roadtostability/programs.htm> (06.11.09)

¹⁶⁶ <http://www.fdic.gov/deposit/deposits/dis/index.html> (06.11.09)

için kendilerine sağlanan desteğin başarıya ulaşması durumunda geri kalan kısmını FED'in gözetiminde kredi olarak zor durumdaki şirketlere ve mortgage borçlularına aktaracaklarını açıklamışlardır.¹⁶⁷

FDIC, mevduat kapsamında yer alan bankaların birbirleriyle yapmış oldukları kredi alışverişlerinde 3 yıl süresince kefil olmuş, kredilerin geri ödenmemesi durumunda ödemelerin FDIC tarafından yapılması sağlanmıştır. Bu işlem bankalar arasında işlemlerin sürmesine ve bankacılık sisteminin işleyişinin teminine olanak sağlamıştır.¹⁶⁸ Bu önlemlerin yanında FED kötü durumda olup borçlanamayan şirketlerin çıkaracakları finansman bonolarını satın alıp bu şirketlere kaynak sağlamaya çalışacaktır. Bu destek karşılığında destek alan kuruluşların yönetici ve çalışanlarının ücret, işten ayrılma ikramiyeleri ve emeklilik paketlerine sınırlamalar getirilmiştir.¹⁶⁹

2.1.5. Değerlendirme

En gelişmiş gözetim ve denetim sisteminin mevcut olduğu durumlarda bile büyük banka iflaslarını önlemekte zaman zaman başarısız olduğu görülmektedir. Bankacılık sektörü hem kendisinden kaynaklanan yapısal sorunlar hem de ekonominin döngüselliği gibi etkenlere maruz kalmaktadır. Aydın ve diğerleri, "*Vergi oranlarının artırılması gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülke ekonomisini gayrimenkule yönlendirdiği takdirde bankalar zorlanabilmektedirler*".¹⁷⁰

Gözetim ve denetim sisteminin gelişmişlik düzeyi ne kadar yüksek olursa olsun mali sektördeki kadar hızlı değişim gösterememektedir. Her bankaya uyacak nitelikteki bir gözetim tarzı etkin olmamaktadır. Bankalar birbirlerine çok benzeseler dahi büyüklük, faaliyet alanları, risk eğilimleri itibarı ile farklılıklar göstermekte, hatta büyük bankalar arasında bile aynı risk profili, risk kontrolü ve yönetim yapısı olan iki banka yoktur.

¹⁶⁷ Selçuk ve Yılmaz, **a.g.e.**, s.345

¹⁶⁸ <http://www.ustreas.gov/press/releases/hp1209.htm> (05.11.09)

¹⁶⁹ Selçuk ve Yılmaz, **a.g.e.**, s.345

¹⁷⁰ Aydın ve diğerleri, **a.g.m.**, s.72

Kurumun iş faaliyetleri karmaşıklaştığı ölçüde gözetimin de daha özel yöntemler ile yapılması gerekmektedir.

Piyasa ekonomisine en fazla uygun ülkelerde bile oluşan banka zararları bütçe açığı oluşturabilmektedir. ABD’de bankacılık sistemin oldukça yüksek bir oranını özel bankalar oluşturmasına rağmen banka zararlarının büyük bir kısmı bütçeden veya sigorta fonlarının Hazine garantisi altında almış olduğu borçlar ile karşılanabilmektedir. 2007 yılında başlayan subprime mortgage krizi sonrasında bankaların sorunlu varlıklarının temizlenmesi amacıyla önlem paketi oluşturulmuştur. Büyük bankalara mali destek sağlanmış ve kamu kriz karşısında oldukça aktif davranmıştır.

2.2. Güney Kore

Güneydoğu Asya ülkelerinin Japonya örneğinden yola çıkarak 1960’lı yıllarda başlattıkları kalkınma hamlesinin olumlu sonuç vermesi ve söz konusu ülkelerin 30 yıl gibi kısa bir sürede inanılmaz ekonomik büyüme oranlarına ulaşmaları, ekonomide Uzakdoğu Mucizesi olarak adlandırılmış ve bu ülkelerde izlenen yöntemlerin gelişmekte olan bütün ülkeler için öğüt-örnek kabilinden yöntemler olduğu iddia edilmiştir.¹⁷¹

Güney Kore, 1950’lerin başlarındaki savaştan sonra ihracata dayalı bir büyüme stratejisi benimsemiştir ve ekonomisinin göstermiş olduğu performans oldukça başarılı olmuştur.

Akay, “Bu ekonomik başarının nedenleri arasında devletin ekonomik hedeflere ilişkin yaptığı doğru tahminler, bunların uygulanması, belirlenen hedeflerin gelişen değişen ekonomik süreçlere uygulanabilirliğinin hemen sağlanması ve kendisini toplumsal sınıfların olumlu veya olumsuz etkilerinden yalıtılmış olması yer almaktadır.”¹⁷²

¹⁷¹ Hamza Çeştepe ve Mahmut Bilen, “Devletin Ekonomideki Rolü: Finansal Kriz Sonrası Doğu Asya’da Performans Analizi”, **İktisat İşletme ve Finans Dergisi**, Yıl:16, No:183, Haziran 2001, s.54

¹⁷² Seda E. Akay, “Güney Kore’nin Ekonomik Gelişme Süreci ve Devletin Toplumsal Sınıflarla İlişkisi”, **İktisat Dergisi**, Sayı:366-367, Nisan-Mayıs 1997, s.90

Bunun yanında sanayileşmeye engel olan büyük toprak sahipliği yapılan toprak reformları sayesinde ortadan kaldırılmıştır. Sungur, “*Yapılan toprak reformları kalkınmanın en önemli unsurlarından biridir. Böyle bir sürece az gelişmiş ülkelerde pek rastlanmamaktadır.*”¹⁷³

Güney Kore 1961 yılındaki askeri müdahaleden sonra geliştirmiş olduğu kalkınma planları ile ortalama %8’lik büyüme oranı ve 1980’lerden itibaren tek haneli enflasyon oranları ile oldukça önemli başarı kazanmıştır. Bu başarıda devletin kalkınma planlarında belirlenen öncelikler doğrultusunda belli sektörlerle sağlamış olduğu destek önemli bir rol oynamış, bu uygulamalarda bankacılık sektörü devletin elindeki en önemli yönlendirme ve destek aracı olmuştur.¹⁷⁴ Nobel ödüllü iktisatçı Stiglitz bu gelişmeyi hiçbir ekonomik model bu kadar kısa bir sürede geniş kitlelere bu kadar çok şey kazandırmamıştır sözleriyle değerlendirmiştir.¹⁷⁵

Dışa dönük büyüme stratejileri uygulayan Asya ülkeleri 1992-1995 döneminde ortalama %9’un üzerinde reel GSYİH büyümesi sağlamışlar ve dış ticaretlerinde hızlı bir artış gerçekleştirmişlerdir. Bu ülkelerin yüksek ekonomik performansları yabancı sermaye için çekici bir ortam oluşturmuştur. Bu çerçevede 1990’lı yıllarda bölgeye yabancı sermaye akışı önemli ölçüde hızlanmıştır.¹⁷⁶ Sermaye girişleri özellikle dolaysız yabancı sermaye yatırımları, sermaye hesaplarının fazla vermesine neden olmuş ve cari işlemler bilançosu açıkları fazlalıklar ile dengelenmiştir.¹⁷⁷

1997 yılının ikinci yarısından itibaren Asya ülkelerinde ortaya çıkan krizin başlangıç noktası Tayland olmuştur. Tayland’da başlayan kriz daha sonra Malezya, Endonezya ve Güney Kore’ye sıçramış ve bu ülkelerden Endonezya ve Güney Kore IMF

---

¹⁷³ Nesrin Sungur, “G.Kore’de Gelişme Politikaları”, **Mülkiye Dergisi**, Sayı:225, Eylül 2000, s.121

¹⁷⁴ Berk Mesutoğlu, **Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği**, BDDK MSPD çalışma Raporları, Ocak 2001,s.2

¹⁷⁵ Sipahi, **a.g.e.**, s.48

¹⁷⁶ Seyhun Doğan ve Halil Özekicioğlu, “Güney Kore ve Türkiye’de Uygulanan IMF Politikaları”, **Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi**, Sayı: 1, 2005, s.152

¹⁷⁷ Kasım Eren, “Doğu Asya Ekonomilerindeki Finansal Krizin Nedenleri ve Etkileri”, **İMKB Dergisi**, Sayı:10, Nisan-Mayıs-Haziran 1999, s.23

desteğinde istikrar programları uygulamaya koymuşlardır.¹⁷⁸ Krizle birlikte Asya ülke ekonomilerinden ani ve büyük miktarda sermaye kaçışlarının meydana gelmesi bazı başka ülkelerinde bu krizden etkilenmelerine yol açmıştır.¹⁷⁹

Varlıkların değerinin düşmesi, spekülâtif hareketler, döviz kurlarının devalüe edilmesi, sermayenin çekilmesi gibi birtakım olumsuz faktörün birleşmesiyle birlikte finansal kurumların zafiyetleri artmıştır. Kredilerin etkisi ile finansal kurumların ve reel sektör şirketlerinin sermayelerindeki erime artmaya devam etmiş, kredilerdeki geri dönüş oranları azalmaya başlamıştır.¹⁸⁰

Duvan, *“Bölgesinde krizi yaşayan diğer ülkeler ile benzer problemleri yaşayan Güney Kore sorununun çözümünde de benzer çözüm metotları uygulamakla birlikte devletin sorunun çözümünde ağırlığı ve yönlendiriciliği daha çok dikkat çekmektedir”*.¹⁸¹

2.2.1. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi

Güney Kore’de bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması amacıyla iflas durumunda olan bankaların sistemden çıkarılması, bankaların sermaye yönünden güçlendirilmesi, sorunlu varlıkların azaltılması, birleşmelerin teşvik edilmesi gibi yöntemlerin yanı sıra başta ihtiyati düzenlemeler olmak üzere sektörün işleyiş kurallarında da değişiklikler yapılmıştır. Yeniden yapılandırma çalışmalarında uygulanan ilkeler şunlardır;¹⁸²

- Krizin derinleşmesini ve maliyetin artmasını önlemek için yeniden yapılanma çabalarının hızlı bir şekilde tamamlanması
- Sektöre sağlanacak olan mali desteğin vergi ödeyen mükellefler üzerinde yaratacağı yükün minimum seviyede tutulması

¹⁷⁸ Rıdvan Karluk, *Türkiye Ekonomisi’nde Yapısal Dönüşüm Cumhuriyetin İlanından Günümüze*, İstanbul: Beta Yayınları, 2005, s.472

¹⁷⁹ Edgar Ortiz, “Küresel Kriz ve Meksika Krizi (Söyleşi)”, *İşletme ve Finans Dergisi*, Sayı:157,Nisan 1999,s.36

¹⁸⁰ Lindgren ve diğerleri, *a.g.e.*, s.2-4

¹⁸¹ Duvan, *a.g.e.*, s.56

¹⁸² Mesutoğlu, *Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği*, s.5

- Sorunlu bankalarla ilgilenilirken ortaya çıkabilecek olan ahlaki istismarı önlemek amacıyla hissedarların, yöneticilerin ve banka çalışanlarının bazı maliyetleri ve sorumluluğu paylaşmalarının sağlanması
- Piyasalara güven verebilmek ve ileride ortaya çıkabilecek birtakım tartışmaları önlemek amacıyla yeniden yapılandırmanın önceden belirlenmiş nesnel, objektif kriterlere göre ve şeffaf biçimde yürütülmesi

Ayrıca Güney Kore yabancı sermayenin ülkeye girişinin çekici hale getirilebilmesi için finans sektörü ve reel sektörde varlık edinebilmelerini serbestleştirici yasal düzenlemeler getirmiştir.¹⁸³

Güney Kore’de 1997 yılının Aralık ayında çıkarılmış olan yasayla finans sektörü üzerindeki denetimde görülen düzensizlik giderilmiştir. Çıkarılan bu yasayla Banka Gözetim Dairesi (Office of Bank Supervision, OBS), Menkul Kıymetler Gözetim Kurulu (Securities Supervisory Board, SSB), Sigorta Gözetim Kurulu (Insurance Supervisory Board, ISB) ve Banka Dışı Kurumlar Gözetim Kuruluşu (Non-bank Supervisory Authority, NSA) tek bir çatı altında birleştirilmiştir. Bu birimler varlıklarını bir süre Finansal Gözetim Kurulu (Financial Supervisory Commission, FSC) şemsiyesi altında sürdürmüşlerdir. Ardından 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren bu birimler tam olarak birbirleriyle entegre edilmiş ve FSC’nin yürütme kolu olan Finansal Gözetim Kurumu (Financial Supervisory Service, FSS) haline getirilmiştir. FSS’nin bünyesinde yeniden yapılanmadan sorumlu bir birim oluşturulmuştur.

FSC personeli Kore bankacılık düzenleme ve denetleme kurumunun eski personelinden ve merkez bankası ile maliye bakanlığı ve diğer bazı karma kuruluşlarının eski personelinden oluşturulmuştur. Belirtilen bu personelin tüm zaman ve enerjilerini yeni

---

¹⁸³ Klingeibel, a.g.e., s.38

görevlerine yöneltebilmeleri için eski görevleri ile ilişkilerinin bitirilerek yeni görevlerinde tam zamanlı olarak çalışmaları sağlanmıştır.¹⁸⁴

Finansal Yeniden Yapılandırma birimi öncelikle bankaların yaşadığı krizin niteliğini, boyutlarını ve büyüklüğünü çözümlenebilmek ve uygun stratejiyi belirleyebilmek amacıyla bankaları gözden geçirmeye başlamıştır.¹⁸⁵ Bankaların hızlı ve siyasi etkilerden uzak bir şekilde, objektif ve saydam yöntemlerle değerlendirilmesi ve bu yöntemler sonucunda sorunlu bankaların belirlenmesi, krizi büyümeden aşmak, maliyetleri azaltmak ve en uygun ve en etkin hareket tarzını belirlemek açısından önemlidir.

FSC yaptığı değerlendirme sonucunda her banka için yaşayabilir ya da yaşayamaz durumda oldukları hakkında bir karara varmıştır. FSC zor durumda olan 5 bankanın güçlü bankalarca devralınması ve pek çok büyük bankanın birleşmesi hususunda yönlendirici olmuştur. Bunun karşılığında FSC, birleşen bankalara sorunlu kredilerini devralma ve ayrıca fon sağlama sözü vermiştir. Beş bankanın kapatılmasından sonra geriye kalan bankalardan ise kendi finansal durumları hakkında raporlar ve revizyon planlarını sunmaları istenmiştir. Bundan sonra ise hiçbir banka kapatılmamış geriye kalan bankaların diğer bankalarla birleşmeleri ya da kendilerine yabancı ortak bulmaları teşvik edilmiştir.¹⁸⁶

Hükümet varlığını sürdürebilecek durumda olan bankalara sermaye arttırmaları ve takipteki kredilerine çözüm getirmeleri için birleşmenin yanında yabancı sermaye sağlanması ve yönetimin değiştirilmesi için gerekli koşulların sağlanması durumunda kamu fonlarından destek sağlamıştır.¹⁸⁷ Ticari bankalara baktığında ise ticari bankaların yaklaşık yarısının kapatıldığı görülmektedir.¹⁸⁸

---

¹⁸⁴ Sebastian Edwards, **On Crisis Prevention: Lessons from Mexico and Asia**, NBER Working Paper 7223, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass, 1999, s.40

¹⁸⁵ Mesutoğlu, **Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği**, s.9

¹⁸⁶ Edwards, **a.g.e.**, s.28

¹⁸⁷ Ramazan Küçükbaşakçı, **Banka Yeniden Yapılandırma Programları ve Ekonomik Sonuçları**, TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, Ağustos 2004, s.75- 76

¹⁸⁸ İhsan Uğur Delikanlı ve Selim Güray Çelik, “Doğu Asya Ülkeleri ve Japonya’da Bankacılık Sisteminin Yeniden Yapılandırılması”, **Active ve Finans Dergisi**, Yıl:2, Sayı:7, s.60

Yapılan değerlendirme sonucunda yeniden yapılandırma uygulamaları için 64 trilyon won (57 milyar ABD doları) tutarında bir kaynağın tahsis edildiği görülmektedir. Kore Mevduat Sigortası Kurumu (KDIC) ve Kore Varlık Yönetimi Kuruluşu (KAMCO) tarafından ihraç edilen bonolar ile elde edilecek bu kaynağın başlangıçta tahsis ve ilan edilmesi yeniden yapılandırma konusunda otoritelerin samimiyetini, konuya verdikleri önemi göstermiş ve ulusal ve uluslar arası piyasalara olumlu sinyaller göndermiştir.¹⁸⁹

Yapılan analizler sonucunda yaşayabilir durumda olan bankalar onaylanan rehabilitasyon planları çerçevesinde yeniden yapılandırılmışlardır. Bu planlara bakıldığında sermaye artırımı, sorunlu varlıkların azaltılması, yabancı sermaye çekilmesi, yöntemin iyileştirilmesi, eleman azaltılması gibi yöntemler yer almaktadır. Sorunlu varlıkların azaltılmasında KAMCO önemli bir rol oynamaktadır.

2.2.2. KAMCO

KAMCO, 1962 yılında Güney Kore Kalkınma Bankası'nın zarar görmüş varlıklarının yönetim ve tasfiyesi için kurulmuştur.¹⁹⁰ 1966 yılının Ağustos ayında faaliyet alanı tüm finansal kurumların ödenmemiş kredi alacaklarının çözüme kavuşturulması olarak genişletilmiştir.¹⁹¹ KAMCO'nun verdiği hizmetler incelendiğinde bu hizmetlerin yıllar itibariyle sürekli arttığı gözlenmektedir. KAMCO'nun verdiği hizmetler şu şekilde sıralanabilir;¹⁹² Devlet Yatırım Şirketlerinin tasfiyesi (1982), devlet tarafından el konulmuş varlıkların halka satışının gerçekleştirilmesi (1984), KAMCO'nun İştiraki olarak Kore Gayrimenkul Kredi Şirketi'nin kurulması (1991), devletin elindeki çeşitli varlıkların yönetim ve tasfiyesi(1996).

Yeniden yapılandırma programlarının uygulamaya konulmasıyla tasfiye edilen bankaların 6 ay sonra sorunlu varlık haline gelen kredilerinin KAMCO'ya satılması, bankaların bu arada uğradıkları kayıpların ise Kore Mevduat Sigortası tarafından

¹⁸⁹ Mesutoğlu, **Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği**, s.10

¹⁹⁰ IMF, **Republic of Korea; Economic and Policy Developments**, February 2000, s.71

¹⁹¹ Dong He, **The Role of KAMCO in Resolving Nonperforming Loans in the Republic of Korea**, IMF Working Paper, September 2004, s.9-10

¹⁹² [http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About KAMCO/Company Summary/Company History](http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About%20KAMCO/Company%20Summary/Company%20History) (01.10.2009)

karşılanması öngörülmüştür. Zayıf bankalarla birleşen güçlü bankaların mali durumlarının bu devir nedeniyle kötüleşmemesi için aktifleri 1 yıl içinde KAMCO'ya geri satabilme olanağı tanınmış, sermaye yeterlilik rasyolarının düşmesini önlemek amacıyla devlet iç borçlanma kağıtları yoluyla kamu fonlarından aktarma yapılmıştır.¹⁹³

1997 yılı Ağustos ve Kasım aylarında KAMCO hakkında yasal düzenlemeler yapılmış ve sorumluluk alanı genişletilmiştir.¹⁹⁴ Kasım ayında yapılan yasal düzenleme ile KAMCO'nun yönetimi altında Tahsili Gecikmiş Alacaklar Çözüm Fonu'nun (Non Performing Claim Resolution Fund) kurulmasına imkan verilmiştir. 1999 yılı Nisan ayında KAMCO yasasında yapılan bir değişiklik ile KAMCO'nun kötü banka (bad bank) gibi işlev görmesi tamamen onaylanmıştır.¹⁹⁵ Böylelikle KAMCO, ABD'deki RTC'ye benzer bir yapıya kavuşmuştur.¹⁹⁶

1997 yılında, mevduat garantisi altında olan finansal kuruluşların sorunlu alacaklarını satın almakla görevlendirilen KAMCO ayrıca vergi alacakları karşılığında devletin eline geçmiş olan bazı gayrimenkullerin yönetiminden ve tasfiyesinden de sorumludur. KAMCO kurulurken büyük ölçüde ABD'de batık ticari bankaların tasfiyesi ile uğraşmakta olan FDIC'nin uygulamaları ile 1989-1995 döneminde batık tasarruf ve kredi (S&L) kuruluşlarının tasfiyesi ile uğraşmış bulunan RTC'den esinlenilmiştir.¹⁹⁷ KAMCO, İsveç'teki Securum ile Finlandiya'daki Arsenal'e benzer bir yapıda olan merkezi varlık yönetim şirketidir.¹⁹⁸

KAMCO toplam sermayesi 1 trilyon KRW, ödenmiş sermayesi 140 milyar KRW olan özel statülü bir şirkettir. Ödenmiş sermayenin, %77.3'ü doğrudan devlete, %10,6'sı

---

¹⁹³ Erdönmez ve Tülay, **a.g.m.**, s.26

¹⁹⁴ He, **a.g.e.**, s.4

¹⁹⁵ [http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About KAMCO/Company Summary/Company History](http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About%20KAMCO/Company%20Summary/Company%20History) (01.10.2009)

¹⁹⁶ IMF, **a.g.e.**, s.71

¹⁹⁷ Mesutoğlu, **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri**, s.20

¹⁹⁸ Hyoung Tae Kim, **Corporate Restructuring in Korea and Its Application to Japan**, Korea Securities Research Institute, Eylül 2003, s.9

Güney Kore Kalkınma Bankası'na, %12.1'lik pay ise diğer bankalara aittir.¹⁹⁹ Toplam çalışan sayısı 1066'dır.

KAMCO'nun temel organı, çoğunluğunu devlet görevlilerinin oluşturduğu 11 kişilik bir Yönetim Komitesi (Management Committee)'dir. Bunun dışında KAMCO'nun faaliyetlerini ve iş akışını takip eden ve çoğunluğu varlık yönetim ve tasfiyesinde uzmanlığı bulunan profesyonellerden oluşmuş Yöneticiler Kurulu (Board of Directors) bulunmaktadır. KAMCO Genel Müdürü, hissedarlar toplantısında seçilmekte ve seçilen kişi Finansal Denetim Komisyonu tarafından onaylanmaktadır.²⁰⁰ KAMCO faaliyetlerinden dolayı FSC denetimine tabidir.

KAMCO'nun sorunlu varlıkların finansal sistemden ayrıştırılması ve bunların tasfiyesinin sağlanması ile mali sistemde rekabetçi ve güçlü bir yapının oluşmasının ardından kendi kendini özelleştirmesi öngörülmektedir. 1997 yılında patlak veren kriz nedeniyle hükümet tarafından KAMCO'ya finansal kuruluşların oldukça yüksek seviyelerdeki sorunlu varlıklarını hızlı bir biçimde azaltma görevi verilmiştir.

2.2.2.1. KAMCO'nun Çalışma Sistemi

KAMCO'nun amacı Kuruluş Kanunu 6.maddesinde şöyle tanımlanmıştır,²⁰¹ Finansal kurumlar tarafından tutulan sorunlu varlıkların çözümünü hızlandırmak ve haciz işareti gösteren kurumların yönetimini etkin bir şekilde desteklemektir. KAMCO'nun faaliyet alanı hükümetin finans sisteminin yeniden yapılandırılması planı ile uyumlu olmak üzere sorunlu varlıkların finansal kurumlardan devralınarak bunların hızla tasfiyesini gerçekleştirmektir. KAMCO finansal ve kurumsal yeniden yapılandırmada lider rolü oynamıştır.²⁰²

¹⁹⁹ [http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About KAMCO/Company Summary/Overview](http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About%20KAMCO/Company%20Summary/Overview) (01/10/2009)

²⁰⁰ Duvan, **a.g.e.**, s.58

²⁰¹ Hüseyin Selimler, "Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 169

²⁰² He, **a.g.e.**, s.3

KAMCO öncelikle sorunlu varlıkları devralma için doğru zamana, doğru devralma yaklaşımına ve sorunlu varlıkları satın alma oranına karar verir. Daha sonra ise nesnelliği, eşitliği ve şeffaflığı arttıracak şekilde devralınan bu varlıkları piyasa fiyatından satın alabilir.²⁰³

KAMCO sadece bankaların değil finansal kuruluşların da sorunlu varlıklarını satın almaktadır. Bankaların sorunlu varlıkları satın alınırken sektörün yeniden yapılandırılması çabalarını teşvik edip yönlendirebilmek amacıyla üç tip kuruluşa öncelik verilmektedir.²⁰⁴

- Satın alma ve üstlenme yoluyla zayıf bankaları devralan bankalar
- Finansal olarak güçlü bir banka ile yaşaması mümkün olmayan bir bankanın birleşmesinden doğan bankalar
- Finansal olarak güçlü bir banka ile yaşaması mümkün olmayan bir bankanın birleşmesinden doğan bankalar

1998 yılı Eylül ayına kadar KAMCO'nun uyguladığı fiyatlandırma sistemi oldukça karmaşıktır.²⁰⁵ Bu yöntemde söz konusu krediden gelecekte beklenen nakit akımı (expected future cash flow) makul bir oran ile iskonto edilerek bulunan net bugünkü değer (net present value, NPV) satın almaya esas teşkil eden fiyatı oluşturmaktadır. Ancak bu yöntemde sorunlu varlıkların ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi ve durum tespitinin yapılması gerekmektedir.²⁰⁶ Ayrıca KAMCO, varlık alımlarında açık artırma yöntemini kullanmadığı için piyasadaki bilgileri fiyatın sağlamış olduğu sinyal aracıyla toplama ve değerlendirme imkanından da yoksundur. Bu yüzden, bu uygulamadan vazgeçilmiştir

---

²⁰³ Duvan, a.g.e., s.59

²⁰⁴ Mesutoğlu, **Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği**, s.21

²⁰⁵ Jose De Luna Martinez, **Management and Resolution of Banking Crises Lessons from the Republic of Korea and Mexico**, World Bank Discussion Papers No.413, Washington D.C., March 2000, s.20

²⁰⁶ Mesutoğlu, **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri**, s.22

1998 yılı Eylül ayından itibaren ise eski sistem değiştirilmiş ve yerine eskisine nazaran karmaşık olmayan bir sistem getirilmiştir.²⁰⁷ Yeni sisteme göre KAMCO varlıkları alırken teminatlı kredileri nominal değerlerinin sadece yüzde 45'inden, teminatsız kredileri ise nominal değerlerinin yüzde 3'ünden satın alınmaktadır.²⁰⁸ Bu oranlar KAMCO'nun geçmiş tecrübelerine dayanılarak belirlenmiştir. Duvan, *"KAMCO'nun kurumsal geçmişi ve tecrübeleri varlıkların devir ve tasfiyesinde önemli sorunlardan biri olan fiyat tespitinin hızlandırılmasında kolaylık sağlamıştır"*.²⁰⁹

KAMCO başlangıçta satın alma fiyatlarını çok yüksek düzeylerde belirlediği için daha sonraki dönemlerde satın alma fiyatları için kriterleri yeniden belirlenmek zorunda kalmıştır. Bundan sonra, izleyen satın almalarda bankalar varlıklarını yeni fiyatlar üzerinden satmakta isteksiz davranmışlardır.²¹⁰ KAMCO, 1999 yılının sonuna kadar nominal değeri 46 trilyon won tutarındaki sorunlu kredileri devralmış, bunlar için 20,5 trilyon won ödemiştir.²¹¹

Varlık yönetim şirketleri tarafından devir fiyatlarının aşırı yüksek belirlenmesi bankaların alacaklarını tahsil etme istek ve gayretlerini olumsuz yönde etkilemekte ve en küçük bir sorun yaşanması halinde kredilerin varlık yönetim şirketine devredilmesi ile sonuçlanan, kolaycı bir çözüme sevk etmektedir. Bu ise zamanla bankacılık sisteminde genel olarak kredi disiplininin giderek zayıflamasına ve bankacılık sistemindeki kredi değerlerinin azalmasına yol açmaktadır.²¹²

---

²⁰⁷ Türkiye Bankalar Birliği, **Bankacılık Krizlerinin Çözümü ve Banka Yeniden Yapılandırmasında İzlenen Temel Politika ve Uygulamalar-Meksika ve Kore Deneyimlerinin Karşılaştırılması**, Nisan 2001,s.9

²⁰⁸ Kim Dookyung, **Bank Restructuring in Korea**, BIS Policy Papers, No:6, August 1999, s.158

²⁰⁹ Duvan, **a.g.e.**, s.60

²¹⁰ Lindgren ve diğerleri, **a.g.e.**, s.39

²¹¹ Luna-Martinez, **a.g.e.**, s.28

²¹² Klingeibel, **a.g.e.**, s.29

2.2.2.2. KAMCO Tarafından Devralınan Varlıklar

KAMCO tarafından hemen hemen tüm finansal kuruluşlardan varlık alınmaktadır. Bu finansal kuruluşlar şunlardır:²¹³ Kredi kurumları, toptancı bankaları, tasarruf-kredi kuruluşları, menkul kıymet şirketleri, sigorta şirketleri, benzeri diğer kuruluşlar.

Tablo 7

KAMCO Tarafından Sorunlu Varlıkları Satın Alınan Kurumlar

Kurumlar	Kredi Miktarı	Satın Alma Fiyatı	Satın Alma Fiyat Oranı %
Ticari Bankalar	62.4	24.7	39.6
Toptancı Bankalar	3.5	1.2	34.3
Sigorta Şirketleri	7.0	1.7	24.3
Yatırım Şirketi	22.5	8.4	37.3
Yabancı Finansal Kurumlar	5.2	2.1	40.4
Diğerleri	10.6	1.2	11,3
Toplam	111.2	39.3	35.3

Kaynak: KAMCO, Management of NPA Fund, <http://www.kamco.or.kr/eng/>, 06/10/2009

31 Mart 2008 itibariyle 1 Dolar: 1,000 KRW

Tablo 7'ye göre toplam 111.2 milyar dolar değerindeki varlık 39,3 milyar dolar bedel üzerinden ortalama % 35.3 satın alma fiyatı ile satın alınmıştır.

KAMCO, finansal kuruluşlardan sorunlu varlıkları devralır ve sınıflandırma yapar.²¹⁴ KAMCO devralmış olduğu varlıklar için bir ön eleme yapmaz, fakat hangi varlıkları devralacağı konusunda takdir yetkisini kullanır.²¹⁵ Sorunlu varlıkları devraldıktan sonra kendisine öncelik olarak bu varlıkların hızlı bir biçimde tasfiyesini koymuştur. Bu

²¹³ Selimler, a.g.e., s.173

²¹⁴ Bae Kim Lee, **Framework For The Disposition Of Non-performing Loans In Korea**, November 2000, s.4

²¹⁵ Hagiwara ve Pasadilla, a.g.e., s.6

nedenle, sorunlu varlıkların devralınmasında zaman kaybına neden olabilecek prosedürler mümkün olduğunca basit hale getirilmiştir. Bu doğrultuda, normal koşullarda bir varlığın satın alınmasında izlenecek yollardan biri olan varlığın gelecekteki nakit akımının uygun bir iskonto oranından indirilerek varlığın satın alma fiyatının saptanmasına yönelik yöntem basit hale getirilmiştir.

KAMCO'nun devraldığı varlıkların elden çıkarılmasında izlemiş olduğu strateji söz konusu varlıkların vergi mükellefleri üzerinde yarattığı yükün mümkün olan en kısa sürede azaltılması ve bu varlıkların elde edilmesinde kullanılan kamu kaynaklarının hızla geri dönüşünün sağlanması şeklinde özetlenebilir. Dolayısıyla, KAMCO varlıkların tasfiye edilmesi sürecinde elde edilen varlıkların değerinin maksimize edilmesinden çok, bunların mümkün olduğunca hızlı bir şekilde tasfiyesi üzerinde yoğunlaşan bir politika izlemektedir.²¹⁶

KAMCO sorunlu varlıkların etkin tasfiyesini sağlamak amacıyla önceliği kendi sahipliğindeki varlıklara verirken daha sonra sıradan krediler ile yeniden yapılandırılan şirket kredileri takip etmektedir. Ayrıca KAMCO çalışmalarını geniş ölçekli varlıklar üzerinde yoğunlaştırmak suretiyle varlıkların geri dönüş oranını maksimize etmeye çalışmaktadır.²¹⁷ KAMCO, başlangıçta fon imkanlarına bağlı olarak yalnızca ulusal para cinsinden varlıkları satın alırken 1998 yılı sonu itibarıyla yabancı para cinsinden varlıklar da satın almaktadır.²¹⁸

Güney Kore sorunlu varlıklar sorununun çözümünde etkinliği ve hızı arttırabilmek amacıyla KAMCO'nun çalışmalarını etkin kılacak yasal düzenlemelerde bulunmuştur. Bu yasal düzenlemeler şu şekilde sıralanabilir:

- Finansal Kuruluşların ve Kriz Yaşayan Firmaların Kötü Kredi Sorununu Etkin Bir Şekilde Çözmekle Görevli Bir Kurum Oluşturulması Hakkında Kanun

---

²¹⁶ Duvan, a.g.e., s.60

²¹⁷ Duvan, a.g.e., s.61

²¹⁸ Mesutoğlu, *Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri*, s.23

- Finansal Kurumların Sorunlu Kredilerinin Etkin Bir Biçimde Yönetimi ve KAMCO'nun Kurulması Hakkında Kanun ve 1999 yılında yapılan kanun değişikliği ile KAMCO'ya kötü banka şeklinde çalışabilme yetkisi verilmiştir.

KAMCO bünyesinde oluşturulan fona kaynak sağlayacak taraflar ve fonun kaynakları şu şekildedir.²¹⁹ Finansal kurumlardan aktarılabacak kaynak, KAMCO'dan transfer edilecek kaynaklar, devletin aktardığı kaynak, fonun ihraç edeceği tahvillerden elde edilecek kaynaklar, Güney Kore Merkez Bankası'ndan alınacak borçlar, kişilerden alınacak borçlar, fonun faaliyetlerinden elde edilecek karlar ve diğer gelirler.

Fon idaresi Merkez Bankası'ndan alınan borç nedeni ile kamu tüzel kişiliği şeklinde düzenlenmiştir. Fon ödenmiş sermayesinin, yasal rezervlerinin ve harcamaları için tuttuğu rezervleri toplamının 10 katını geçmemek üzere bono ihracı gerçekleştirebilmektedir.²²⁰ İhraç edilen bonoların anapara ve faiz ödemesine devlet tarafından güvence verilmiştir. Fonun ihraç edeceği bonoların anapara ödemesi 5 yılda gerçekleşirken, faiz ödemesi ise 2 yılda gerçekleşmektedir. Uzun vadede konulan hedef ise KAMCO'daki devlet hisselerinin satılması ve şirketin özelleştirilmesidir.

KAMCO geçmişi ve görevleri itibarıyla kurumsal kültürü olan bir varlık yönetim şirketi'dir. KAMCO krizin ardından bölgesinde kurulan diğer Varlık Yönetim Şirketlerinden bu yönü ile ayrılmaktadır.

2.2.2.3. KAMCO'nun Kullandığı Yöntemler

KAMCO tarafından kullanılan sorunlu varlıkları çözümlene yöntemleri geleneksel yöntemler ve kriz sonrasında uygulanmaya başlanan yöntemler olarak iki gruba ayrılabilir.²²¹

Geleneksel yöntemler şunlardır; Mahkemeler tarafından açık artırma ile satış, KAMCO tarafından düzenlenen açık artırmalar, gönüllü geri ödeme.

²¹⁹ Duvan, a.g.e., s.65

²²⁰ KAMCO, *Articles of Incorporation of Korea Asset Management Corporation*, December 1999, s.48

²²¹ Selimler, a.g.e., s.177

Krizden sonra uygulanmaya başlanan yeni yöntemler ise şu şekilde sıralanabilir; Uluslararası ihale, Varlığa Dayalı Menkul Kıymet - VDMK ihracı, Varlık Yönetim Şirketi (AMC - Asset Management Company), Kurumsal Yeniden Yapılandırma Şirketi (CRC - Corporate Restructuring Company), Devir ve Birleşme Yöntemi (M&A – Mergers and Acquisitions), Kurumsal Yeniden Yapılandırma Araçları (CRV – Corporate Restructuring Vehicles), Havuz Satış Yöntemi, Kurumsal Kredilerin Bireysel Satışı – ICLS, Ortaklık Seklinde VYŞ Kurulması.

KAMCO'nun sorunlu varlıkların yeniden yapılandırmasında kullandığı yöntemleri incelersek:²²²

Varlığa Dayalı Menkul İhracı: KAMCO'nun sorunlu varlıklardan oluşturmuş olduğu portföy özel amaçlı şirkete (SPC, Special Purpose Company) satıldıktan sonra SPC bu varlıklar karşılığında borçlanma kağıdı çıkararak üçüncü kişilere satar. SPC satış karşılığında toplamış olduğu kaynağı KAMCO'ya öder. KAMCO'da elindeki uzun vadeli portföyü nakde çevirmiş olmaktadır.

Mesutoğlu, “KAMCO'nun varlığa dayalı menkul ihracına ilişkin düzenlemede dikkati çeken nokta kamusal ve özel kuruluşlarla işbirliği halinde olmasıdır”.²²³ KAMCO strateji planlaması, kredi derecelendirmesi ve tescil gibi aşamalar sırasında belli yerlerden yararlanmaktadır. Bunlar, ihraç edilecek kıymetler için bir garantörden, hukuki ve finansal konularda danışmalık yapacak şirketlerinden ve derecelendirme şirketleridir. Bunun yanında, FSC ile işbirliği yapmaktadır.

VYŞ Kurulması: KAMCO, devralmış olduğu sorunlu kredilerden tasfiyesi zor olanları için bu yöntemi oluşturmuştur. Buna ek olarak uluslar arası yatırımcıların katılımı sağlayan bir yöntem geliştirmiştir.²²⁴ KAMCO sorunlu varlıkların yönetilmesi ve tasfiyesi sürecinde özel sektör ile ortaklık yaparak kurulan varlık yönetim şirketlerine, sorunlu

²²² Birgül Şakar, “Banka Yapılandırılma Sürecinde Varlık Yönetim Şirketleri, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 2004, s.52

²²³ Mesutoğlu, **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri**, s.24

²²⁴ Mesutoğlu, **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri**, s.25

varlıkları devreder. Bu şirketlerin bazı avantajları vardır. Alacağın temlikinde yalnızca orijinal alacaklıya bildirim ve Finansal Denetim Komisyonu'na tescil zorunluluğu ile tescil harcı, intikal vergisi, tarım vergisi ve diğer vergilerde indirim ve muafiyetleri vardır.

Kurumsal Yeniden Yapılandırma Şirketi (CRC-Corporate Restructuring Company): Kurumsal yeniden yapılandırma, ülkeyi Asya krizinden hızlı ve güçlü bir şekilde kurtarmada önemli bir rol oynamıştır.²²⁵ Bu kuruluşlar KAMCO tarafından özel sektör firmaları ile işbirliği oluşturularak kurulmuş olan şirketlerdir. Bu kuruluşların tahsili gecikmiş kredilerin devralınması ve elden çıkarılması, menkul kıymetleştirme ve sorunlu firmaların yeniden yapılandırılması gibi görevleri vardır. Bu şirketlerin kurulmasıyla yeniden yapılandırma yoluyla sorunlu şirketlerin desteklenmesi amaçlanmaktadır.²²⁶

Devir ve Birleşme (M&A – Mergers and Acquisitions): Bu yöntem borçlarını ödeyemeyen ve bu yüzden mahkemeye verilmiş olan firmalar için uygulanmaktadır. Bu yöntemin uygulanabilmesi için öncelikle bazı koşulların olması gerekir. Bu koşullar,²²⁷ KAMCO'nun firmada yönetim hakkı olmalıdır, firma çalışma kabiliyetlerini sürdürebilecek ve firmanın borç geri ödemesini yapabilecek kapasitede olması, firmanın çalışma yaptığı sektörde rekabet edebilecek pozisyonda olması ve iyi bir piyasa imajına sahip olması, yatırımcıların satın almayı talep edeceği firmanın olması gerekir.

Kurumsal Yeniden Yapılandırma Araçları (CRV – Corporate Restructuring Vehicles): Borçlarını yeniden yapılandıran ve alacaklı oldukları firmaların yönetimini izlemekte olan bankalar Güney Kore hükümeti tarafından şirket yeniden yapılandırma araçlarını oluşturmaya teşvik edilmektedir. Bu kuruluşlar ödeme güçlüğündeki firmaların daha etkin biçimde yönetilmesini amaçlamaktadır.²²⁸

CRV'ler, bankaların şirket yönetiminde yeterli uzmanlığa sahip olmamaları nedeniyle sorunlu şirketlerin daha etkin bir şekilde yönetilmesi amacıyla kurulmuştur ve

---

²²⁵ http://www.adb.org/AnnualMeeting/2004/Media/corporate_restructuring.html (05/10/2009)

²²⁶ Mesutoğlu, *Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği*, s.26

²²⁷ Şakar, *a.g.e.*, s.52

²²⁸ Mesutoğlu, *Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri*, s.26

kurulan bu şirketler yeniden yapılandırılan şirketlerin yönetim ve kontrolünü bankalardan almaktadır.²²⁹ CRV'ler 5 yıl için kurulmuşlardır ancak gerek duyulursa faaliyet süreleri bir yıl daha uzatılabilmektedir. Bu şirketlerin 6 yıl geçerliliği vardır.²³⁰

CRV'lerin temel olarak yaptıkları faaliyetlere bakarsak; Mevcut sorunlu varlıkların yönetimi, işletilmesi ve tasfiye edilmesi, ellerindeki sorunlu varlıkların miktarıyla sınırlı olmak üzere yeniden yapılandırma kapsamındaki firmalara ödeme garantisi ve kredi verebilmesi, firmaların hazırladığı yeniden yapılanma planlarının uygulama performansının değerlendirilmesi, sermayesinin iki katını aşmamak üzere borçlanma, sermaye ve yedek akçeler toplamının 10 katını açmamak üzere bono ihracıdır.

Havuz Satış Yöntemi: Bu yöntemde varlıklar tek tek satılmaz, bunun yerine portföyler oluşturulup yatırımcılara satılır. Bu yöntem sayesinde tek başına satışı zor olan sorunlu varlıkların daha değerli alacaklarla birlikte oluşturulan bir portföy içerisinde toplu olarak satışı yapılabilmektedir. Bu yöntemde ilk önce satılacak varlıklar belirlenir. Varlıkların belirlenmesinde genel varlık çözümlene planı ve stratejisi kullanılır. Havuzlar normal ve yeniden yapılandırılmış varlıklardan oluşturulur.

Kurumsal Kredilerin Bireysel Satışı – ICLS: Bu yöntemde finansal kuruluşlardan satın alınmış olunan şirket kredilerinin açık teklif alınarak üçüncü kişilere satılması amaçlanmaktadır. Bu yöntem daha çok küçük firmalar için kullanılmaktadır.²³¹

KAMCO'nun yukarıda belirtilen yöntemlerle yapmış olduğu işlemler tablo 8'de yer almaktadır.

---

²²⁹ Duvan, a.g.e., s.64

²³⁰ Chan Hyun Shon, **Korea's Corporate Restructuring Since The Financial Crisis: Measures and Assessment**, Korean Institute for International Economy Policy, 2002, s.24

²³¹ Şakar, a.g.e., s.55

Tablo 8**Güney Kore’de Sorunlu Varlık Satış Yöntemleri**

Çözümleme Metodu	Defter Değeri	Satın Alma Değeri	Satış Değeri
Uluslar arası İhaleler	6.1	1.3	1.6
VDMK	8.4	4.4	4.9
VYŞ ve Yeniden Yapılandırma Şirketine Satış	4.4	1.1	1.6
Bireysel Kredi Satışı	3.4	0.8	1.3
Mahkeme Tarafından Açık Arttırma	8.6	2.9	3.5
Tahsilat	16.8	4.8	7.9
Daewoo ve Kurumsal Krediler	10.7	5.6	11.6
Alt Toplam	58.4	20.9	32.4
Kefillerden Tahsilat ve İptaller	19.8	10.3	10.3
Toplam	78.2	31.2	42.7

Kaynak: KAMCO, Management of NPA Fund, [http://www.kamco.or.kr/eng/Management of NPA Fund/NPL Resolution](http://www.kamco.or.kr/eng/Management%20of%20NPA%20Fund/NPL%20Resolution) (06/10/2009), (31 Mart 2008 tarihi itibariyle, milyar dolar)

Yukarıdaki tabloya göre 78.2 milyar dolar olan sorunlu varlık 31.2 milyar dolara alınmış ve 42.7 milyar dolara satılmıştır. KAMCO, satın aldığı sorunlu varlıkları 11.5 milyar dolar fazlaya satmıştır. KAMCO, satın alma fiyatı üzerinden satış yapmaktadır.

2.2.4. Değerlendirme

Güney Kore, krizin hem finans sektörü hem de reel sektördeki etkilerini gidermede küçümsenmeyecek başarılar elde etmiştir. Bu başarı da devletin sorunun çözümüne yönelik politikalarda aktif katılımı ve yönlendiriciliği önemli bir rol oynamıştır. Güney Kore’de bölgesindeki diğer ülkelerde olduğu gibi finansal sistemin yapılanması ile reel sektörün

yapılanmasını birbirinden ayrı görmemiş ve uygulanan çözüm stratejilerine ekonominin her iki bölümünde izlenen yeniden yapılanma bir bütünlük içinde yer almıştır.

Bankacılık sistemine bakıldığında bankacılık sisteminin aktif kalitesini bozarak sağlıklı çalışmasını engelleyen sorunlu varlık sorununun giderilmesi amacıyla, tamamıyla devlet kontrolünde bir Varlık Yönetim Şirketi (KAMCO) kurulmuştur. KAMCO gerek uyguladığı yöntemler, çalışma prensipleri, gerekse özel sektör ve yabancı yatırımcılarla sağladığı yakın iş birliği ile bölgesindeki benzerlerinden ayrılmaktadır. Nitekim bu yapı içinde KAMCO, sorunlu varlıkların çözümünde de faaliyetlerine başladığı dönemden günümüze kadar önemli bir aşama kaydetmiştir.

Güney Kore’de sorunlu varlıkların gelişimiyle alakalı raporu tablo 9’da incelenmiştir. Tabloya göre tüm kalemlerde 2006 yılında en üst miktara çıkmıştır.

Tablo 9

Güney Kore’de Sorunlu Varlıkların Yıllar İtibariyle Gelişimi (Milyar KRW)

Tanımlamalar	2004	2005	2006	2007	2008
Satış	1,722.1	1,499,5	1,846.7	1,174.2	1,139.1
İşletme Geliri	376.1	537.7	1,117.6	841,1	594.8
Normal Gelir	650.3	1,468.0	4,235.7	1,157.1.	1.094,2
Net Gelir	650.3	1,468.0	4,235.7	1,157.1.	919.4
Varlıklar	6,638.4	7,991.1	11,189.5	9,169.6	3,271.3
Borçlar	4,497.7	4,417.7	3,261.1	3,095.5	391.6
Hisse Dağılımı	2,140.7	3,573,5	7,928.4	6,074.1	2,879.7

Kaynak: <http://www.kamco.or.kr/eng/home/aboutKAMCO/FinancialReport/KAMCO/OperatingReport> (09/06/2009)

Devletin kontrolü altında olan bir Varlık Yönetim Şirketi aracılığıyla sorunlu varlıkların sistemden tasfiyesinde önemli bir gelişme kaydeden Güney Kore, reel kesimde de hukuki sürecin dışında yeniden yapılandırılması çerçevesinde, kurumsal borç sorununun çözümünde de belirli noktalarda önemli bir ilerleme göstermiştir.

Hukuki süreç içerisinde yapılandırılan şirket borçlarının Güney Kore’de ortalama iki yıllık bir süreyi bulmasına karşın, mahkeme gözetimi dışında gerçekleştirilen borç yapılandırma uygulamalarının ortalama üç aylık bir dönem içerisinde sonuca bağlanması sorunun hızlı çözümü konusunda istenen amaca ulaşıldığını göstermektedir. Yapılanma sürecinin başladığı Haziran 1998’ten 1999 yılının Temmuz ayına kadar geçen süre içinde 79 şirketin borç yapılanma dosyası kredi veren bankalar tarafından onaylanırken, bu şirketlerin 38’i 15 büyük holdinge ait bağlı ortaklık, 26’sı büyük ölçekli şirket, ve 14’ü SME’dir.

Güney Kore’nin uygulamış olduğu politikaların başarılı olmasının nedenlerine kısaca bakacak olursak;

- Liberalizasyon politikaları finansal sektöre ilişkin uygun düzenlemelerle desteklenmiştir. Aksi takdirde istikrarlı ekonomik koşullara ve iyi bir ekonomik performansa rağmen finansal liberalizasyon, bankacılık sistemindeki zayıflıklar nedeniyle ekonomileri istikrarsızlığa sürükleyebilecektir. Bankacılık krizlerini aşabilmek için bazen sadece bu sektöre ilişkin düzenlemeler yapılması yeterli olmayabilir. Güney Kore’de olduğu gibi bankacılık krizi reel kesimdeki kriz tarafından tetiklenmiş ve reel kesim tarafından beslenmekte ise daha geniş bir bakış açısıyla bakmak zorunlu hale gelmiştir. Bu yüzden sadece finans sektörüne ilişkin yapılandırma programları uygulanmamıştır.
- Bankaların yaşamış olduğu sorunların hızlı ve gerçekçi biçimde belirlenmesi ve büyüklüklerinin tahmin edilmesi uygun stratejinin belirlenmesi için önkoşuldur. İlk şokun atlatılmasında ve piyasalara güven verilmesinde belli bir bütçe büyüklüğünün saptanması ve gerekli yetkilerle donatılmış bir birimin oluşturulması olumlu

sonuçlar yaratmaktadır. Güney Kore’de bu stratejiye göre hareket etmiş ve başarılı olmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN YENİDEN YAPILANDIRILMASINDA VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN ROLÜ

3.1. Türk Bankacılık Sektörüne Genel Bakış

Türk Bankacılık sektörü I.İzmir İktisat Kongresi'nden 1980'li yıllara kadar geçen süre içinde rekabete kapalı, dış işlemleri sınırlı, faiz oranları üzerinde devletin kontrolünün olduğu bir yapı içinde faaliyet göstermiştir. Bu sistem 24 Ocak 1980 yılında alınan kararlar ile değişime uğramaya başlamış, ekonomi artık dışa açık bir yapıya kavuşturulmaya çalışılmış ve liberalizasyon kararları en çok bankacılık sektörü üzerinde etkili olmuştur.

1980 yılından sonra uygulanan liberal politikalar sonucunda Türk mali sistemi önemli ölçüde yapısal değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklikler sonucunda faiz oranları serbest bırakılmış, bankacılık sektörüne giriş kolaylaştırılmış ve liberal kambiyo düzenlemeleri yapılmıştır. Kaya, *“Liberalleşme yönünde hızlı adımların atılmasıyla bankacılık sektörü araç zenginliğine kavuşmuştur”*.²³² Rekabet ve dünya mali piyasalarıyla bütünleşme sonucu bankaların hizmet çeşitliliği artmıştır.²³³

1994 yılına gelindiğinde bankacılık sektöründeki eğilim ters yönde eğilim göstermeye başlamıştır. 1994 yılında yaşanan kriz sonrasında Hazine ve TCMB sermaye yeterliliği ve net genel pozisyon oranlarını devreye sokarak sektörü uluslar arası bankacılık kurallarına uyum yönünde düzenlemeye ve hukuki altyapıyı kurmaya yönelik çalışmalara başlamış ancak sonuçta TYT Bank, İmpeksbank ve Marmara Bank batmıştır.²³⁴

---

²³² Alper Bakdur, **Bankacılık Sektörünü Düzenleyen Kurumların Yapıları: Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneri**, DPT Uzmanlık Tezi, No: 2678, Eylül 2003, s.12

²³³ Yasemin Türker Kaya, **Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri**, BDDK Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları, Ankara, Haziran 2002, s.1

²³⁴ Ömer Faruk Çolak ve Aslan Yiğidim, **Türk Bankacılık Sektöründe Kriz**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Ekim 2001

Türkiye, Asya ve Rusya krizleri ile 1999 yılında yaşanan depremin ardından 1999 yılının Aralık ayında IMF ile stand-by anlaşması imzalamış ve imzalanan bu anlaşma ile enflasyonun kontrol altına alınması hedefiyle 2000 yılında enflasyonla mücadele programı uygulanmaya başlamıştır. Bu amaç doğrultusunda şeffaflığın artırılması, etkin denetimin sağlanması gibi önlemler belirlenmiştir. Ayrıca sorunlu bankaların TMSF'ye devri ve kamu bankalarının reformu öngörülmüştür.²³⁵

1990'lı yıllarda Türkiye ekonomisi sıklaşan krizlere maruz kalmıştır.²³⁶ Türkiye'de bankacılık sektöründe yaşanan krizlerin temel sebebi, finansal serbestleşmeye yönelik politikaların yanlış uygulanmasıdır.²³⁷ Bunun yanında finansal sistemdeki çeşitli zafiyetler krizlerin oluşmasına neden olmuştur.²³⁸

2000 yılının Kasım ayında yaşanan krizin başlıca nedeni 2000 yılında uygulamaya konulan ekonomik programın istenilen sonuçlara ulaşamamasıdır. Bunun temel nedenleri 3 grupta incelenebilir;²³⁹ TL'nin reel olarak değerlendirilmesi sonucu ithalatın artması ve cari işlemler dengesinin bozulması, özelleştirmede gecikmeler ve yapısal reformlara ilişkin gecikmelerdir. Kriz sonrasında bankacılık sektöründeki sorunlar oldukça ağırlaşmış ve başka sorunlar ortaya çıkmıştır. Krizle birlikte artan faiz oranları fonlama maliyetlerini artırmış, banka bilançolarını olumsuz etkilemiştir. Bankacılık sistemi oldukça kırılan bir hale gelmiştir.

Mali sistemde oluşan kırılmalık ve yapısal sorunlar Şubat 2001'de meydana gelen siyasi gerginlikle birleşince piyasalarda panik ortamı oluşmuş, güven kaybolmuş ve döviz kriz derinleşmiş ve sistematik bankacılık krizine neden olmuştur.²⁴⁰ Bu krizle birlikte uygulanan döviz kuru politikası sorgulanmaya başlamıştır. Krizle birlikte toplam mevduat hacmi önemli ölçüde azalmış, kredilerde de hızlı bir gerileme olmuştur. Şubat ayında

---

²³⁵ Hasan Ersel, **Turkish Banking Under The Economic Stabilization Program**, IMF Working Paper, Ocak 2001, s.4

²³⁶ BDDK, **Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi**, BDDK Çalışma Raporları, Nisan 2009, s.1

²³⁷ Çolak ve Yiğidim, **a.g.e.**, s.14

²³⁸ Targan Ünal, "Düzenleme ve Denetim Kalitesinin Finansal ve Ekonomik Sonuçları, Sürdürülebilirliğe Etkisi", **Active Academy 2. Uluslar arası Finans Zirvesi**, 02-03 Aralık 2004, s. 1

²³⁹ Mahfi Eğilmez ve Ercan Kumcu, **Krizleri Nasıl Çıkardık**, İstanbul: Creative Yayıncılık, 2001, 11.Baskı, s.29

²⁴⁰ BDDK, **a.g.e.**, s.5

yaşanan mali kriz öncelikle kamu sektöründen başlayarak mali sektöre yayılmış, sonra ise reel sektör üzerinde büyük sıkıntı yaratan etkileri olmuştur.²⁴¹

Krizin etkilerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalardan birine göre türk vatandaşının cebinden 1000 dolardan fazla para eksilmiştir.²⁴² Karacan, “*Krizin derinleşmesinde, Merkez Bankasının müdahalede bulunmaması da önemli bir etkidir*”.²⁴³

Dinçer, “*Türkiye tarihinin en ağır krizi olarak nitelendirilen 2001 Şubat krizi, Türk ekonomisi ve bankacılık sektöründe gerçekleştirilen birçok reformun itici gücü olma özelliği de taşımaktadır*”.²⁴⁴ Kriz sonrası süreçte, Türkiye birçok alanda yapısal değişimi başlatan reformları hayata geçirmiştir.

2002 Krizinden sonra Türkiye’de 2008 Haziran ayından itibaren kriz kendini yeniden göstermeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren Türkiye ekonomisi durgunluk içine girmiş, büyüme oranları negatif olmaya başlamış, işsizlik ise rekor düzeye ulaşmıştır. Bankalar açısından bakıldığında bankaların sorunlu alacakları 2008 yılının son çeyreğinde artış göstermiştir. Bankalar 2008 yılı içerisinde takipteki alacakların % 81’i için karşılık ayırmışlardır. Tablo 10’da bankaların 2008 yılındaki takipteki alacakları gösterilmektedir. Tabloya göre toplam krediler içerisinde takipteki alacakların oranı ortalama yüzde 0,7 olarak gerçekleşmiştir. 18 bankada bu oran ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, oran 6 bankada sıfır olmuştur

---

²⁴¹ Pelin Erdönmez, “Finansal Yeniden Yapılandırma Programı”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:41, 2002, s.9

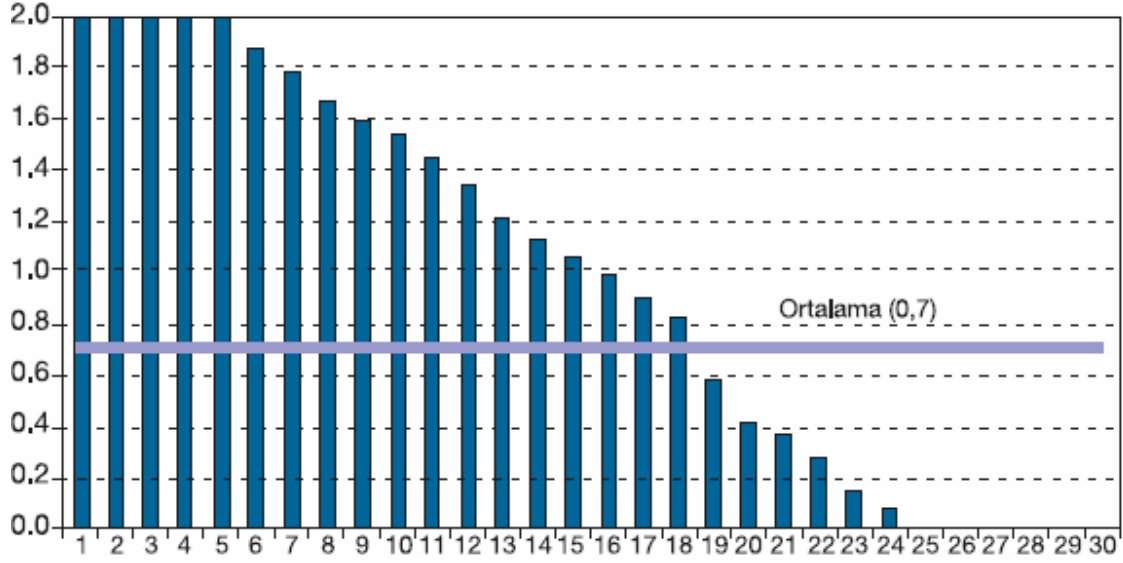
²⁴² Yavuz M. Ertürk, “Varlık Yönetimi Önem Kazanacak”, **Activeline Dergisi**, Ocak 2002, s.1

²⁴³ Ali İhsan Karacan, “Türk Bankacılık Sektörü ve TMSF’deki Bankaların Durumu”, **Activeline Dergisi**, İstanbul, Temmuz 2001, s.2

²⁴⁴ Ahmet Dinçer, **Bankacılık Sektöründe Konsolidasyon, Ülke Deneyimleri ve Türkiye İçin Öneriler**, DPT Uzmanlık Tezi, Ekim 2006, s.97

Tablo 10

2008 Yılında Türk Bankacılık Sektöründeki Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı (Yüzde)

Kaynak; TBB, *Bankalarımız 2008 Dergisi*, s.11

3.2. Sorunlu Varlıkların Yönetilmesi

2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizi'nden sonra Türkiye'de hem finans sektöründe hem de reel sektörde finansman maliyetleri artmıştır. Şirketlerin bazıları faaliyetlerini sona erdirmiş bazıları da yeni yatırım yapma konusunda oldukça tereddütlü davranmışlardır. Bunun sonucunda üretim ve ihracatta düşüşler yaşanmıştır. Ekonomik ortamdaki belirsizlik, finans sektöründeki kurumların reel sektöre kredi kullanırmakta isteksiz davranmaları sonucunu doğurmuştur.²⁴⁵ Bu gelişmeler ışığında ülkedeki yetkili merciler krizin etkilerini minimuma indirmek ve ekonomik istikrarı yeniden sağlamak için tedbirler almıştır. Alınan tedbirler doğrultusunda TMSF bünyesindeki bankalar finansal ve operasyonel açıdan yeniden yapılandırılmışlar, İstanbul yaklaşımı ile reel sektöre ilişkin

²⁴⁵ Sipahi, a.g.e., s.115

düzenlemeler yapılmış ve VYŞ'lerin kurulmasıyla finans sektöründeki sorunlu varlıkların çözümlenmesi amaçlanmıştır.

3.3. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, 22.07.1983 tarihinde yürürlüğe giren Bankalar Kanununa ilişkin 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz olarak kurulmuştur. Fonun idare ve temsili ilk önce Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına, sonra BDDK'ya, daha sonra ise 26.12.2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5020 sayılı Kanun ile 4389 sayılı Bankalar Kanununda değişiklik yapılarak Fonun karar organının Fon Kurulu olduğu ve Fonun genel yönetim ve temsili ile Fon Kurulu tarafından alınan kararların yürütülmesinin Fon Kurulu Başkanına ait olduğu hükme bağlanmış ve Fon özerk bir statüye kavuşmuştur.²⁴⁶

01.11.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu Fona mevduat sigortacılığına ilişkin politikaları belirleme yetkisi vermiştir. Bu yetki verilirken Fonun kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip olma statüsü korunmuştur.

Bankacılık Kanununun 111'inci maddesinde de, *“fon görevini icra ederken bağımsızdır, fonun almış olduğu kararlar yerindelik denetimine tabi tutulamaz. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Fon Kurulunun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.”* hükmü yer almaktadır

3.3.1. TMSF'nin Görevleri

Fonun görevleri Bankacılık Kanunu ile yeniden tanımlanmıştır. Söz konusu Kanunun 111'inci maddesinde Fonun görevleri;

“Bankacılık Kanunu ve ilgili diğer mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla, mevduatın ve katılım

---

²⁴⁶ TMSF, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, s.10

fonlarının sigorta edilmesi, Fon bankalarının yönetilmesi, malî bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi, Kanunla verilen diğer görevlerin ifası” şeklindedir.

TMSF'nin misyonu, finansal sistemin istikrarına katkıda bulunmak amacıyla, mevduat ve katılım fonunu sigortalamak ve kendisine devredilen bankaları ve varlıkları en etkin şekilde çözümlenektir.²⁴⁷ Fon, Dünya Mevduat Sigortacıları Birliği (IADI) Genel Kurulu tarafından 2009 yılının en iyi Mevduat Sigortacısı seçilmiştir.²⁴⁸

Fon'un temel amaçları ise küçük mevduat sahiplerini korumak, sistematik krizleri çözmek veya önlemek, ödemeler sisteminin kilitlenmesini önlemek, batan bankaların çözümlenmesinde etkin bir yasal çerçeveyi oluşturmaktır.²⁴⁹

3.3.2. TMSF'nin Faaliyetleri

TMSF kendi bünyesine devralmış olduğu ekonomik değerleri tekrar ekonomiye kazandırmak istemektedir. TMSF, diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki gibi bir ikincil piyasanın oluşmasına öncü olacak ve diğer finansal kurumlar için de bir türev ürün oluşturarak ekonomiye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.²⁵⁰ Ertürk, “*Kriz sonrasında artan tahsili gecikmiş alacakların çözümlenmesi amacıyla dünyadaki gelişmeler dikkate alınmak suretiyle Türkiye’de bu sistemin geliştirilmesi ve işler hale getirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir*”.²⁵¹ Fonun ana faaliyetleri Mevduat Sigortacılığı ve Çözümleme Faaliyetleridir.²⁵²

---

²⁴⁷ TMSF, a.g.e., s.9

²⁴⁸ http://www.tmsf.org.tr/index.cfm?fuseaction=public.dsp_menu_content&content_id=645&menu_id=33&page2=1 (10/10/2009)

²⁴⁹ Binnur Berberoğlu, “Mevduat Sigortası- Türkiye Uygulaması”, **Finans Kulüp**, Kasım 2004, s.6

²⁵⁰ Ahmet Ertürk, “Türk Bankacılık Sisteminde Kredi Riski ve Aktif Yönetim Şirketleri”, **TBB Aktif Satışı ve Varlık Yönetim Şirketleri Konferansı**, Temmuz 2004, s.1

²⁵¹ Ertürk, a.g.e., s.2

²⁵² TMSF, a.g.e., s.11

3.3.2.1. Mevduat Sigortacılığı Faaliyetleri

Mevduat Sigortacılığı Faaliyetleri gereği Fon; mevduat sigortacılığına ilişkin politikaların belirlenmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması, mevduat sigortacılığında kaynaklanan risklerin ölçülmesi ve yönetilmesi, sektör ve bankaların riskinin izlenmesi ve Bankacılık Kanununun 130'uncu maddesinde belirtilen gelirlerin tahsil edilmesine yönelik işlemleri yürütmektedir

Fon'un amacı uluslararası uygulamalara paralel bir şekilde mevduat sigorta politikalarını belirlemek, banka ve sektör risklerini izlemek ve kamuoyunda farkındalık yaratmak suretiyle etkin bir mevduat sigorta sistemi oluşturmaktır.

3.3.2.2. Çözümleme Faaliyetleri

Çözümleme Faaliyetleri kapsamında, Fon'a devredilmiş ve faaliyet izni kaldırılmış bankaları en etkin şekilde çözümleme çabalarının yanı sıra bu duruma düşme ihtimali beliren bankalar ile ilgili erken uyarı sisteminin kurularak söz konusu bankaların çözümleme sürecinin optimum maliyet ve zamanda tamamlanması ve bu bankalar nedeniyle aktarılan kaynakların geri kazanımının maksimum düzeyde gerçekleştirilmesine ilişkin işlemler yürütülmektedir.

Sorunlu bankaların diğer çözümleme yöntemi ise, kredi kuruluşunun temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin, zararın mevcut ortakların sermayesinden indirilmesi kaydıyla, kısmen veya tamamen devri, satışı veya birleştirilmesi amacıyla Fona devredilmesidir. Bu noktada yaşanan sıkıntılardan birisi halka açık anonim şirket niteliğindeki bankalarda pay sahibi olan küçük yatırımcıların hislerinin de fona geçmesidir. Ancak kanunda (4389) belirtilen hüküm gereğince payın miktarına bakılmaksızın tüm hisseler Fon'a geçmektedir.²⁵³ Fon bu şekilde kendisine devredilen bankanın hisselerinin çoğunluğuna veya tamamına sahip olmak kaydıyla, mali bünyesinin güçlendirilmesi ve

²⁵³ Şenay Öztrak, **Bankaların ve Özel Finans Kurumlarının İflası**, BDDK, Ankara, 2003, s.6

yeniden yapılandırılması için sermayesini artırmak, iştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini satın almak, bankaya mevduat koymak gibi tedbirleri alabilir.²⁵⁴

Bankacılık sisteminde 1994 yılından itibaren yaşanan sorunlar ile 1998 ve sonraki yıllarda yaşanan krizler sonucunda, sistemdeki 5 bankanın faaliyet izni kaldırılmıştır. Faaliyet izni kaldırılan bu bankaların iflas kararı verilmiştir. 20 bankanın ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilmiştir. Fon'un bu bankalarla ilgili tasfiye, çözümleme ve geri kazanım çalışmaları devam etmektedir.

TMSF'ye 1997 yılından itibaren 22 banka devredilmiştir. Ersoy, "*Fona devredilen bankaların, fona devredilmeden önce fona devredilmeyen bankalara göre genel olarak kötü bir performans gösterdikleri ve finansal yapılarının sağlam olmadığı tespit edilmiş ve yüksek bir riskle çalıştıkları sonucuna varılmıştır.*"²⁵⁵ Devredilen bu bankalar yeniden yapılandırılmış ve birleştirme, satış, doğrudan tasfiye gibi yöntemlerle sistemden çıkarılmıştır. Bu işlemlerin yapılabilmesi için gereken 22,5 milyar USD'lik kaynağın 17,3'ü milyar USD'lik kısmı kamu, 2 milyar USD'lik kısmı ise özel sektör kaynağından (TMSF gelirlerinden) karşılanmıştır.²⁵⁶

TMSF'ye devredilen bankaların devir tarihleri itibarıyla toplam zararı olan 17,3 milyar USD içerisinde TMSF'ye sadece mali bünyelerinin bozulması nedeniyle devredilen bankalara ait zarar tutarı 3,2 milyar USD olup, bu tutarın toplam zarar içindeki payı %18,7'dir. Mali bünyelerinin bozulması ve banka kaynaklarının hakim ortaklar lehine kullanılması nedeniyle TMSF'ye devredilen bankalara ait zarar tutarı ise 14 milyar USD seviyesinde olup, bu tutarın toplam zarar içindeki payı ise % 81,3'tür.²⁵⁷

TMSF'ye devredilen bankaların zararlarının çok önemli bir bölümü hakim ortakların banka kaynaklarını kendi lehlerine ve banka zararına kullanmış olmalarından kaynaklanmıştır. Banka hakim ortaklarının kendi bankalarından ve TMSF'ye devredilen

---

²⁵⁴ TMSF, a.g.e., s.29

²⁵⁵ Eran Ersoy, "Camel Derecelendirme Sistemine Göre TMSF'ye Devredilen ve Devredilmeyen Bankaların Karşılaştırmalı Analizi", **Activeline Dergisi**, Eylül-Ekim 2003, s.8

²⁵⁶ BDDK, **Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII**, Ekim 2003, s.28

²⁵⁷ BDDK, **Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII**, s.26

diğer bankalardan kullanmış oldukları kaynakların toplam tutarı 11 milyar USD düzeyindedir.²⁵⁸

TMSF bünyesine alınmış olan bankalar finansal ve operasyonel yeniden yapılandırma sürecine tabi tutulmuştur. Öncelikle fona devredilen bankaların kısa vadeli yükümlülükleri azaltılmış, açık pozisyonları kapatılmıştır. Mevduat faizleri ise piyasa koşulları ile uyumlu hale getirilmiştir. Söz konusu bankaların mevduat ve yabancı para cinsinden yükümlülükleri karşılığında diğer bankalara devredilmiş, şube ve personel sayıları azaltılmıştır

Diğer taraftan, Bankacılık Kanununun 107'nci maddesinde²⁵⁹ Fonun, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen kredi kuruluşlarının çözülmesi işlemini en geç 9 aylık bir süre içerisinde tamamlaması gerekmektedir. Buna ek olarak fon kurul kararı ile 3 ayı geçmemek üzere bu süreyi uzatılabilmektedir.

Fon, banka çözümleme süreçlerini iyileştirmeye yönelik faaliyetlerinin yanı sıra Fona devredilen bankalar ile faaliyet izni kaldırılarak iflasına karar verilen bankaların tasfiye, çözümleme ve geri kazanım çalışmalarına etkin bir şekilde devam etmektedir. 2008 yılında bu kapsamda yürütülen faaliyetler sonucunda 2.289 milyon USD tutarında çözümleme geliri, çözümleme faaliyetlerine ilişkin rezervin değerlemesinden ise 44 milyon USD tutarında finansal gelir elde edilmiştir.²⁶⁰

3.3.2.3. TMSF Tarafından Yapılan Tahsilatlar

Bankacılık Kanununun ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun Fona tanıdığı yetkiler çerçevesinde yapılan takipler sonucunda özellikle 2005 yılından itibaren kamu alacağının etkin bir şekilde tahsilinde çok önemli mesafeler kaydedilmiştir.²⁶¹

---

²⁵⁸ BDDK, **Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII**, s.26

²⁵⁹ TMSF, **a.g.e.**, s.30

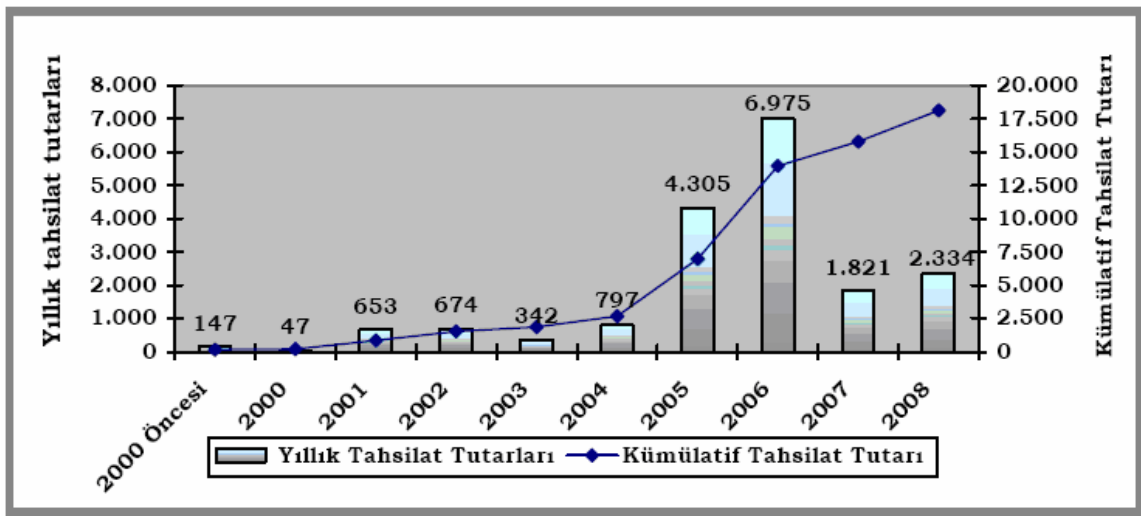
²⁶⁰ TMSF, **a.g.e.**, s.30

²⁶¹ TMSF, **a.g.e.**, s.34

Fonun bankalara aktarmış olduğu kaynakların geri kazanımını sağlamak üzere çözümlene faaliyetlerinden elde edilen tahsilatlar yıllar itibarıyla tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11

TMSF’nin Çözümlene Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: TMSF, 2008 Faaliyet Raporu, s.34

Fonun 31.12.2008 tarihi itibarıyla çözümlene gelirlerinden sağladığı toplam tahsilat tutarı 18.095 milyon USD olarak gerçekleşmiştir

Fon, kendisine devredilmiş olan bankaların çözümlenmesi kapsamında, bu bankalardan ve buna ek olarak diğer yollarla 2008 yılı sonu itibarıyla toplam 207.530 adet ve 8,8 milyar YTL tutarında alacak dosyası devir ve temlik almıştır. Söz konusu alacak dosyalarının toplam 60 milyon YTL tutarlı 59 adedi 2008 yılı içerisinde devir ve temlik alınmıştır. Fonun söz konusu takipli alacakları ile ilgili olarak 2008 yılı içerisinde sağlanan net tahsilat tutarı (tahsilatlardan yapılan iadeler düşüldükten sonra) 1.999,67 milyon USD

nakdi, 14,06 milyon USD aynı olmak üzere toplam 2.013,73 milyon USD'dir ve borçlu bazındaki detaylı bilgi tablo 12'de yer almaktadır.²⁶²

Tablo 12

TMSF'nin Takipli Alacaklarından 2008 Yılında Yapılan Tahsilatlar

	Nakdi Tahsilat	Aynı Tahsilat	Toplam
Banka Hakim Ortaklarından/İştiraklerinden	661,46	13,94	675,40
Kurumsal Alacak Dosyalarından	47,20	-	47,20
Bireysel Alacak Dosyalarından	3,17	0,12	3,29
Diğer **	1.287,84	-	1.287,84
Toplam	1.999,67	14,06	2.013,73

Kaynak: TMSF, 2008 Faaliyet Raporu, s.35

Kurumsal kredi alacaklarına baktığımızda 2008 yılında 20 adet borç geri ödeme sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu borçların 18 adedi 818 bin USD tahsil edilerek tasfiye edilmiştir. 31.12.2008 tarihi itibarıyla devam etmekte olan 24,3 milyon USD tutarında 11 adet geri ödeme sözleşmesi bulunmaktadır.

2008 yılında Fon nezdinde takip edilen kurumsal alacak dosyalarından 12,5 milyon USD tahsilat sağlanmıştır. RCT Varlık Yönetim A.Ş.'ye İkinci Alacak Satış İhalesi kapsamında fiziki devir teslim ve alacak temlik işlemleri gerçekleştirilen alacak dosyaları ile ilgili olarak ise; yapılan tahsilatlardan hasılat paylaşımı gereğince 2008 yılında Fon hesaplarına aktarılan tutar toplam 34,7 milyon USD'dir. Bireysel kredi alacaklarından ise 2008 yılında 3,3 milyon USD tutarında tahsilat sağlanmıştır.²⁶³

TMSF tarafından yapılan alacak satış ihalelerine bakarsak; Fon, hisseleri ve/veya yönetim ve denetimleri kendisine devredilen bankalardan devralınan kurumsal kredi alacaklarını (hakim ortaklar dışındaki borçlu firma ve gruplardan olan alacakları), ilkinin 2004 yılında, ikincisini 2005 yılında Alacak Satış Projeleri kapsamında gerçekleştirmiştir.

²⁶² TMSF, a.g.e., s.37

²⁶³ TMSF, a.g.e., s.42

İkinci alacak satış projesi kapsamında yapılan ihalede anapara tutarı yaklaşık 934 milyon USD olan alacaklar Hasılat Paylaşım Yöntemi ile sunulmuştur.

3.4. Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması

Bankacılık sektörü, sermaye birikimini hızlandırarak ve kaynakların verimli alanlara yönlendirilmesine katkı sağlayarak ekonomik büyüme sürecini etkileyen en kritik sektörlerden biridir.²⁶⁴ Saygılı, *“Finans sektörü, kişi başına gelir ile kişi başına verimlilik artışını olumlu etkilemektedir. Bunun yanında sermaye birikimini de hızlandırmaktadır”*.²⁶⁵

Yıldırım, *“Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması; ekonomide meydana gelen banka iflaslarının sistemin büyük kısmını etkilemesi üzerine, bankacılık sektörüne olan güvenin tekrar sağlanması ve sektörün iyileştirilmesi amacıyla düzenleyici programların uygulamaya konulması olarak tanımlanabilir”*.²⁶⁶ Temel amacı bankaların ödeme gücüne kavuşmasını ve istikrarlı bir karlılık düzeyine ulaşmasını temin ederek finansal anlamda varlığını sürdürmesini sağlamak ve bu şekilde bankaların aracılık kapasitelerini yükseltmektir.²⁶⁷

2000 Kasım ve 2001 Şubat krizlerinin etkisi sonucu bankaların bozulan bilançoları ve karlılık performanslarını sağlıklı bir yapıya kavuşturmak amacıyla 2001 yılının Mayıs ayında Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı uygulamaya konulmuştur. Çarmıklı, *“Bu programın başarı ile uygulanması ve bunun sonucunda mali sektörün kırılğan yapıdan kurtulup sağlıklı ve dayanıklı hale gelmesi, ani şoklarda meydana gelebilecek ve peşinden reel sektöründe içine alabilecek kayıpları en aza indirmesi açısından büyük önem arz etmektedir”*.²⁶⁸

---

²⁶⁴ Ercan Türkan ve diğerleri, **Türk Bankacılık Sektöründe Aracılık Maliyetlerinin Azaltılması**, BDDK MSPD Çalışma Raporları, 2003, s.3

²⁶⁵ Şeref Saygılı, **Yeni Büyüme Stratejisi ve Finans Sektörü**, BDDK, Mali Sektör Politikaları Dairesi, Eylül 2003, s.9

²⁶⁶ Oğuz Yıldırım, *“Türk Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma ve Düzenlemelerin Türkiye Ekonomisine Etkileri”*, **Finans-Politik Ekonomik Yorumlar**, Sayı 480, Mart 2004, s. 3

²⁶⁷ Sinem Uçarkaya, **Kamu Bankalarının Bankacılık Sistemindeki Rolü**, TCMB Uzmanlık Tezi, Ankara, Mart 2006, s.32

²⁶⁸ Ceyda Çarmıklı, *“Reel Sektör ve Mali sektörün Yeniden Yapılandırılma Süreci”*, **Activeline Dergisi**, Ekim 2002, s.1

Yeniden yapılandırma sürecinin temel bileşenleri açık bir şekilde belirtilmelidir.²⁶⁹ Başarılı bir yeniden yapılandırma programında bankaların batmalarına ya da çalışabilmelerine ne zaman izin verileceğinin kurallarının net bir şekilde belirlenmesi gerekir.²⁷⁰ Aksi durumda başarılı bir sonuç elde edilmesi oldukça zor gözükmetedir

Yeniden yapılandırma programlarında bankadan mevduat kaçışlarının önlenmesi, takipteki krediler sorunu nedeniyle sistemde kredi çöküşlerinin yaşanmaması, bir veya birkaç bankanın yaratacağı risklerin sistemin tümüne yayılmaması gibi amaçlar hedeflenmektedir.²⁷¹

Sektörün yeniden yapılandırılması unsurlara bakarsak; Kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yapılandırılması, krizden olumsuz etkilenen özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, bankacılık sektörünün daha etkin ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için düzenleme ve denetleme sistemlerinin etkinliğinin artırılması olarak sayılabilir.²⁷²

Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasının toplam maliyeti 47,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Toplamda bu tutarın GSYİH'ya oranı %31,8'e ulaşmıştır.²⁷³

3.4.1. Kamu Bankalarının Finansal ve Operasyonel Açıdan Yapılandırılması

Öncelikle kamu bankalarının sermayeleri hazine tarafından güçlendirilmiştir. Bu amaçla kamu bankalarına hem menkul kıymet hem de nakdi olarak kaynak aktarımı yapılmıştır. Ayrıca kamu bankalarının sermaye yeterlilik rasyolarında da önemli düzelmeler gerçekleşmiştir. Bu bankaların görev zarar alacakları ile bunlara tahakkuk ettirilmiş faizler özel tertip tahvil ihraç edilerek ödenmiştir. Bu tür zararların tekrardan oluşmasını önlemek

²⁶⁹ AR-ME, "Bankacılığı Yeniden Yapılandırma", **Activeline Dergisi**, Aralık 2001, s.19

²⁷⁰ Dziobek ve Pazarbaşıoğlu, **a.g.e.**, s.8

²⁷¹ Emin Sezik, "Dünyada Finansal Krizler ve Türk Bankacılık Sisteminde Yeniden Yapılandırma", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002, s. 84

²⁷² Burcu Gediz, Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması ve Çözüm Önerileri, **Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi**, Cilt.9, Sayı: 1-2, 2002, s.55

²⁷³ BDDK, **Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII**, s.8

için 3 Temmuz 2001’de görev zararlarına yol açan kanun ve bakanlar kurulu kararları yürürlükten kaldırılmıştır.

Kamu bankalarının yeniden yapılandırılması sonrasında kısa vadeli yükümlülükleri tasfiye edilmiş, vade ve likidite riskleri yönetilebilir hale getirilmiştir. Ayrıca bu bankaların vermiş olduğu mevduat faizleri piyasa koşullarına uygun hale getirilmiştir, operasyonel olarak yeniden yapılandırılmasında Emlak Bankası Ziraat Bankası’na devredilmiş, şube ve personel sayıları rasyonel seviyelere getirilmiştir. Çünkü o dönemde kamu bankalarında çalışan personel sayısının gereğinden fazla olduğu görülmektedir.²⁷⁴

3.4.2. Özel Sermayeli Bankaların Yeniden Yapılandırılması

Türk bankacılık sisteminde 2000 yılında yaşanan kriz sonrasında bankalar likidite ve faiz, 2001 yılında yaşanan kriz sonrasında ise kur riskiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bunun yanı sıra ekonomik görünümün daha da olumsuz olmasıyla kredi riski de ortaya çıkmıştır. Yaşanan bu krizler mali açıdan sağlam olan ve olmayan bankaları olumsuz etkilemiştir. Mali açıdan kötü durumda olan bankalar iflas konumuna gelmiş ve TMSF’ye devredilmiş, mali açıdan iyi durumda olan bankalar sermaye yeterlilik oranlarının düşmesi nedeniyle sermaye arayışına girmişlerdir.

Yeniden yapılandırma programı çerçevesinde özel sermayeli bankaların sermayelerini kendi kaynakları ile güçlendirmelerine ve piyasa risklerini sınırlandırmalarına ağırlık verilmiştir. Bu amaçla bu bankaların yabancı para açık pozisyonları iç borç takası ile büyük ölçüde azaltılmıştır.²⁷⁵ Bunun yanında faiz riskleri de düşürülmüştür. Bu yapılandırma programı sonucunda sermayesi yetersiz olan bankalara gerekli önlemler alınmış, bilançoları daha şeffaf hale getirilmiştir.

---

²⁷⁴ Gediz, a.g.m., s.72

²⁷⁵ Ceyla Pazarbaşıoğlu, “Türk Bankacılık Sektöründeki Son Gelişmeler: BDDK’nın Rolü”, **Pamukkale Üniversitesi Ekonomi Yaz Seminerleri**, Ağustos 2002, s.23

Özel bankaların kendi olanakları ile sermayelerinin güçlendirilmesi amacıyla banka sahiplerinden taahhüt mektupları alınmıştır. Ancak ekonomideki durgunluğun beklenenden daha derin olması, global ekonomideki belirsizliklerin artması, olumsuz koşulların duran varlıkları nakde çevirme olanağını kısıtlaması ve yerli/yabancı yatırımcıların sektöre yönelik çekingenliklerinin artması bir yandan sermaye ihtiyacını arttırmış, bir yandan da özel kesimin yeni sermaye artırımı imkanlarını sınırlandırmıştır.²⁷⁶ Bu amaçla yeni stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejiler ise; sermaye ihtiyacı için kamu desteğinin sağlanması ve bankacılık sektöründeki kötü aktifler sorununun çözümüne katkıda bulunulması amacıyla İstanbul Yaklaşımı ve Varlık Yönetim Şirketleri'nin kurulmasıdır.

3.4.3. Gözetim ve Denetim Çerçevesinin Güçlendirilmesi ve Sektörde Etkinliğin Arttırılması

Bu çerçevede yapılan düzenlemelere kısaca bakarsak; Sermaye yeterliliği, risk yönetimine ilişkin düzenlemeler, kredi ve iştirak sınırları ile karşılıklar ile ilgili düzenlemeler, muhasebe standartları, bağımsız denetim ve devir ve birleşmelere ilişkin düzenlemeler, banka sermayelerinin güçlendirilmesi kapsamında yapılan düzenlemeler özel finans kurumlarına ilişkin düzenlemeler, yabancı ülkelerle yapılan denetim ve işbirliği anlaşmaları yapılmıştır.²⁷⁷

3.5. Finansal Yeniden Yapılandırma Programı (İstanbul Yaklaşımı)

2001 yılındaki krizin ardından bankaların bilançolarındaki sorunlu kredi oranı oldukça büyük miktarda artmıştır. Bu artış nedeniyle kurumsal borçların yeniden yapılandırılması ekonomide öncelikli hale gelmiştir. Bu yüzden hem reel hem de finans sektöründeki kurumların temsilcileri bir araya gelmişler ve Londra yaklaşımına benzer ortak bir çözüm bulunması amacıyla çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Kriz sonrasında reel

---

²⁷⁶ BDDK, Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII, s.47

²⁷⁷ Gediz, a.g.m., s.61

sektöre yönelik olarak atılan en somut adım Finansal Yeniden Yapılandırma Programı'dır.²⁷⁸

Londra yaklaşımını açıklarsak; Meyerman, “*Londra yaklaşımı ilk kez 1970’lerde İngiliz Merkez Bankası tarafından yürürlüğe konmuş ve finansal zorluğa düşmüş firmaların borç yapılandırma sürecinde rehberlik eden yasal yönden herhangi bir bağlayıcılığı olmayan prensipler grubudur*”.²⁷⁹ Bu yaklaşım alacaklı olan bankalara ve diğer kuruluşlara mali bakımdan zor olan firmaların bu sorunlara nasıl yaklaşmaları konusunda yol gösterici olmuştur.²⁸⁰ İngiliz Merkez Bankası’nın koruması altında borçlu ile arabuluculuk yapılarak oluşturulan Londra yaklaşımı kurumsal yeniden yapılandırma da bilinen en iyi modeldir.²⁸¹

İngiliz Merkez Bankası firmaların başarısızlıklarından dolayı bankaların ve diğer kuruluşların uğrayabilecekleri zararları minimuma indirmek ve yaşayabilecek firmaların gereksiz likidasyonundan kaçınmak için şirket kurtarma girişimlerine aktif olarak katılmaya karar vermiştir. Ancak Merkez Bankası’nın almış olduğu kararlar tavsiye şeklinde olup, kanunla belirlenmediğinden hiçbir yaptırım gücü yoktur.

İngiliz Merkez Bankasının firmalar tarafından tarafsız, bağımsız ve güvenilir bir kurum olarak görülmesi sonucunda bu yaklaşım etkili olmuştur. Buna rağmen bu yaklaşımla mali bakımdan zor durumda olan firmalara varlığını sürdürme garantisi verilmemektedir. Amaçlanan banka ve diğer alacaklı kuruluşların gereksiz bir şekilde zarar görmesinin önlenmesi ve sorunlara çözüm bulunmasıdır. Bu yaklaşımın etkili olabilmesi için sürece geniş katılımın olması ve bunun gönüllülük esasına dayanması gerekmektedir.²⁸²

---

²⁷⁸ Pelin Ataman Erdönmez, “Türkiye’de 2001 Yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:47, 2003, s.40

²⁷⁹ Gerald E. Meyerman, **The London Approach and Corporate Debt Restructuring In East Asia**, IMF Working Paper, 2000, s.299

²⁸⁰ Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.11

²⁸¹ Mark R. Stone, **Large-Scale Post-Crisis Corporate Sector Restructuring**, IMF Policy Discussion Paper, July 2000, s.13

²⁸² Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.11

Londra yaklaşımı ile ilgili 3 ana prensipten bahsedilebilir. Bunlar;²⁸³ Bankaların bireysel çıkarlar yerine kolektif çıkarları için hareket etmeleri, borçların yeniden sürece bağlanması ile ilgili kararların oy birliği ile alınması, resmi iflas işlemlerinin sonuçlarıyla ilgili kayıpların ve kazançların alacaklılar arasında öncelik sırasıyla orantılı olarak dağıtılmasıdır.

İstanbul yaklaşımında ise amaç finansal darboğaz içinde bulunan ancak yeniden yapılandırılmaları halinde faaliyetlerine devam etmesi mümkün olan ve ekonomiye katma değer yarattığına inanılan mal ve hizmet üreten gerçek ve tüzel kişi borçlularına faaliyetlerini verimli bir şekilde sürdürebilecekleri bir ortam sağlamaktır. Neyens, “*Bu yaklaşım, borçlu ve alacaklıların aralarındaki anlaşmazlıkları yargı sürecine gitmeden, işbirliği ile çözmelerine imkan sağlayan önemli bir adım olarak görülmektedir*”.²⁸⁴ Bu yaklaşım alacaklıların gönüllülük esasına dayanmaktadır.²⁸⁵

Bu yaklaşımın altyapısını oluşturması için yapılan yasal düzenlemeler şunlardır;²⁸⁶

4743 Sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 31 Ocak 2002 tarih ve 24657 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun'la FYYP kapsamında hazırlanan Finansal Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları (Çerçeve Anlaşması) düzenlenmektedir. Kanun'un 1. ve 2. maddelerinde gerek Çerçeve Anlaşmaları'nın içeriğine, gerekse bu anlaşmayı imzalayacak kuruluşlara değinilmekte, 3'üncü maddede ise vergi istisnaları ve teşvik belgeleri düzenlenmektedir.

Kanun incelendiğinde alacaklı bankaların, özel finans kurumlarının, diğer mali kuruluşların ve alacaklıların Çerçeve Anlaşmasını imzalamaları için hiçbir zorlayıcı hüküm bulunmamaktadır. Bu anlaşmayı imzalamakta serbest bırakılmışlardır.

---

²⁸³ Füsun Küçükbey ve Dilek Demirhan, “AB’ye Uyum Sürecinde Türkiye’de Finansal Yeniden Yapılandırma Uygulamaları: İstanbul Yaklaşımı ve Varlık Yönetim Şirketleri”, **Active Dergisi**, s.2

²⁸⁴ Ruth Neyens, “Varlık Yönetimi Kompleks Bir Süreçtir”, **BDDK Toplantıları I-II**, İstanbul, Ağustos 2002, s.1

²⁸⁵ Ersin Özince, “Türk Bankacılık Sisteminde Kredi Riski ve Aktif Yönetim Şirketleri”, **TBB Aktif Satışı ve Varlık Yönetim Şirketleri Konferansı**, İstanbul, 18 Haziran 2004, s.1

²⁸⁶ Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.14

Hazırlanan bu yaklaşımın o güne kadar bankalar ve zor durumda olan müşterileri arasında gönüllü olarak yapılan, borçların ödenmesini bir plana oturtan klasik yaklaşımdan bir farkı yoktur.²⁸⁷ Ancak yapılan düzenlemelerle bu gönüllü anlaşmalar yasal bir zemine oturtulmuş ve bu yaklaşımdan yararlanan firmalara vergi istisnaları sunulmuştur. Bu yaklaşım çerçevesinde verilen ve verilecek her türlü kredi % 6 KKDF kesintisinden ve % 3 BSMV'den muaf tutulacaktır.

TBB tarafından Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması hazırlanmış, alacaklı kuruluşlar tarafından imzalanmış ve BDDK tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma düzenlenirken sürekli bir şekilde BDDK ile görüş alışverişinde bulunulmuş ve Dünya Bankası yetkililerinin önerileri dikkate alınmıştır.

3.5.1. Finansal Yeniden Yapılandırma Anlaşması'nın Temel Hususları

Bu anlaşmanın temel unsurlarını sayacak olursak;

- Bu yaklaşımın amacı kötü durumda olan ancak yaşayabilir durumda olan firmaların desteklenip, verimli bir şekilde çalışmasına olanak sağlayıp üretime, istihdama, olumlu etki yapması, bilançolarına düzen, şeffaflık kazandırılması ve vergi tahsilatının arttırılması şeklinde belirlenmiştir.
- Bu anlaşmaya göre yeniden yapılandırılacak firmalar seçiminde kullanılacak kriterler şu şekilde belirlenmektedir. Buna göre, 4743 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kredilerle ilgili olarak,²⁸⁸
  - Bünyesinde en az 100 kişiyi istihdam eden
  - Yıllık toplam ihracatı 15 milyon ABD Dolarını aşan,
  - Yıllık toplam cirosu 25 milyon YTL'yi aşan,

²⁸⁷ Küçükbey ve Demirhan, **a.g.m.**, s.3

²⁸⁸ Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.15

- Denetlenmiş bilançosu en az 15 milyon YTL aktif büyüklüğüne sahip olan, firmalar büyük ölçekli olarak, bu tanımlamalara uymayanlar ise küçük ölçekli işletmeler olarak tanımlanmaktadır.

Bu anlaşma kapsamında oluşturulan organizasyon yapısında istenilen uzlaşma sürecinin oluşabilmesi için Koordinasyon Sekreteryası (KS), Hakem Kurulu (HK), Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu (ABK) ve Lider Banka mevcuttur.

Koordinasyon Sekreteryası (KS); İcra organıdır. Görevleri arasında Lider bankanın Hakem Kurulu'na (HK) yapacağı başvurulara aracılık etmek, TBB tarafından açıklanacak kamuoyu bilgilendirmelerine yönelik rapor ve bilgileri düzenlemek, alacaklı kuruluşlardan borç ve teminat dökümü almak yer almaktadır.

Hakem Kurulu: ABK üyelerinin çoğunluk kararı sağlayamadıkları durumlarda öngörülen süreler içerisinde karara bağlamak üzere görevlendirilen kuruldur. TBB tarafından 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşur ve sekreteryası KS tarafından yürütülür. Hakem Kurulu TBB tarafından atanan 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşmaktadır. HK'nın sekreteryası işlemleri KS tarafından yürütülür.

Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu: Finansal yeniden yapılandırma uygulanacak her firma bazında ayrı ayrı olmak üzere, Alacaklı Kuruluşlar ile ABK'nın kabulü halinde diğer alacaklılardan oluşan bir konsorsiyumdur. ABK üyeleri arasında bir bankanın bulunmaması halinde Alacaklı Kuruluşlar Konsorsiyumu olarak adlandırılır. ABK'da kararların tercihen oybirliği içinde alınması hükme bağlanmıştır. Oybirliği sağlanamayan durumlarda ise toplam alacak miktarının yüzde 75'ini temsil eden ABK üyelerinin aynı yöndeki kararı yeterli olacaktır²⁸⁹

Alacağın yüzde 75'i veya daha üstünün tek bir Alacaklı Kuruluş tarafından temsil edildiği hallerde, biri en az yüzde 75'i temsil eden alacaklı olmak üzere, en az iki Alacaklı

---

²⁸⁹ Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.15

Kuruluş'un aynı yöndeki kararı, tüm bankalarda 1. ve 2. grupta sınıflandırılan firmalar için gerekli ve yeterli olmaktadır.²⁹⁰

Lider Banka: ABK'da en büyük alacaklı konumundaki banka, ilgili müzakerelerin yönetilmesi, sonuçlandırılması ve uygulamanın izlenmesi konusunda Lider Banka (LB) olarak görev yapar. Banka bulunmayan konsorsiyumlarda aynı yöntemle Lider Kuruluş (LK) seçilir.

3.5.2. FYYP Anlaşması'nın Tarafları

Anlaşmanın taraflarına bakarsak;

Alacaklı Kuruluşlar: TMSF, TBB üyesi bankalar, özel finans kurumları, tasfiye halinde Türkiye Emlak Bankası A.Ş., kendi özel mevzuatlarınca alınan izinler dahilinde faaliyette bulunan diğer kurumlar.

Destekleyen Kuruluşlar: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği, Türk Bankalar Birliği, Özel Finans Kurumları Birliği.

Borçlu Firmalar: Borçlu firmaların anlaşmaya taraf olabilmeleri için finansal bir sıkıntı içinde olmaları, gerçek veya tüzel kişilik olmaları, üretimde bulunmaları, iki veya daha fazla kuruluşa kredi borçlusu olmaları ve gerekli destek sağlandıktan sonra iflas ve tasfiye olasılığının ortadan kalkacak olması yani katma değer yaratmaya devam edeceklerine ve öngörülen sürede borçlarını geri ödeyebileceklerine kanaat getirilecek bir durumda olmaları gerekmektedir.²⁹¹

3.5.3. İstanbul Yaklaşımının İşleyişi

Bu yaklaşımda süreç firmaların türlerine göre farklı işlemektedir. Büyük ölçekli firmalarda borçlu firmadan alacağı en çok alacağı olan 3 bankadan birinin; küçük ve orta ölçekli işletmelerde ise alacakların yarıdan fazlasını taşıyan en az 2 bankanın borçlu

²⁹⁰ Erdönmez, **Finansal Yeniden Yapılandırma Programı**, s.15

²⁹¹ TBB, **Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması**, Mayıs 2002, s.4

firmadan bir Başvuru ve Taahhüt Mektubu alması ile başlamaktadır. Çerçeve anlaşmaya taraf olan alacaklı kuruluşlardan sadece birine borçlu olunması halinde ise borçlu bulunan firmalara ilgili alacaklı kuruluş tarafından FYYP uygulanabilmektedir.²⁹²

Taahhüt mektubunu almış olan banka program koordinasyonunu sağlayacak olan KS'ye başvurur ve diğer alacaklı banka ve finans kurumlarının toplantıya çağrılmasını istemektedir. Yapılacak olan ilk toplantıda öncelikle borçlu firmanın alacaklı kuruluşlarından oluşan ABK ve tüm alacaklılar adına borçlu ile görüşmeleri yürütecek olan Lider Banka ile yapılacak olan işler belirlenir. İkinci toplantıda ise seçilecek firmanın ekonomik katma değer yaratacak gücünün olup olmadığına karar verilir. Firma için olumlu karar verilirse durumun korunması adı verilen ve yasal bağlayıcılığı olan sürece girilir. Durumun korunması süreci tarafların gerek kendi aralarındaki gerekse firma ile olan mevcut hukuki statünün, ilişki düzeyinin ve borçlu firma ile hakim ortaklarının varlıklarının, öngörülen makul bir müzakere süresi boyunca korunmasını içermektedir.

Firma, bu süreç içerisinde sürecin başladığı günkü duruma kıyasla ABK üyeleri tek tek ya da grup halinde arasında farklılık yaratacak girişimlerde bulunamaz. Bu kısıtlama, ilgili firmanın bağlantılı bulunduğu diğer kişi ve kuruluşlar ile hakim hissedarlarını da kapsar.

ABK üyelerinin gerek görmeleri halinde; kendi aralarında, alacakların tahsili için uygulayacakları yöntem, teminatların paraya çevrilmesi ve diğer hususlarda sözleşme imzalayabilir. ABK 90 gün içinde yeniden yapılandırma kararını oluşturamadığı takdirde süreç sona erer.

Çerçeve Anlaşması BDDK'nın vermiş olduğu onaydan itibaren en geç 3 yıl içinde yapılacak Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi (FYYS) için geçerlidir. Çerçeve Anlaşmasını imzalayan Alacaklı Kuruluşlardan ilgili FYYS ve/veya FYYS'ye ilişkin kendi aralarında yaptıkları sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu tespiti yapan ABK üyesi/üyeleri ABK'nın en geç iki iş günü içinde

---

²⁹² Sipahi, a.g.e., s.129

toplantılarını talep eder. ABK toplantılarında ihtilafın giderilemediği durumda tarafların yükümlülüklerini yerine getirmediği ya da aykırı davrandığı yönündeki iddiayı öne süren ABK üyeleri KS aracılığıyla HK'ya durumu yazılı olarak bildirir. HK, bu tür durumlarda gerek görmesi halinde tarafları davet ederek dinler, yazılı görüşlerini alır ve nihai kararını vererek taraflara tebliğ eder. HK edimini yerine getirmeyen tarafı ayrıca TBB'ye ve BDDK'ya bildirir.

3.5.4. Finansal Yeniden Yapılandırma Kapsamında Yapılan Düzenlemeler

4743 sayılı Kanun'la aşağıda belirtilen düzenlemeler getirilmiştir.

- Çerçeve Anlaşmasını imzalamaya yetkili olmayan kamu bankaları bu kanun ile fona devredilmiş bankalar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun firmalardan olan alacaklarının ertelenmesini kabule ve Çerçeve Anlaşması'nı imzaya yetkili kılınmışlardır.
- Çerçeve Anlaşması'nı imzalayanlara ve bu anlaşma sonucunda yeniden yapılandırılan firmalara vergi avantajları ve teşvikleri getirmektedir. Bu doğrultuda uygulama kapsamında düzenlenecek tüm kağıtlar, kıymetli evrak, sözleşmeler, alınan teminatlara ilişkin işlemlerin vergi, resim harç ve fonlardan istisna tutulmuştur.
- Kamu alacaklarıyla ilgili öncelik ve ayrıcalıkların yaratacağı sıkıntılar giderilmiştir.
- Yeniden yapılandırma programına alınan firmaların kullanmış oldukları kredilerden kaynaklanabilecek ihracat taahhüt açıkları bulunması halinde uygulanacak olan yaptırımlar protokol sonuna kadar ertelenebilmektedir.
- Karşılıklar Yönetmeliği'nde İstanbul Yaklaşımı çerçevesinde düzenlemeler BDDK'nın 13 Haziran 2002 tarihinde Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmeliğin 9'uncu maddesinin değiştirilmesi hakkında Yönetmelikle

yapılmıştır. Buna göre; Bankalar ve özel finans kurumlarınca "Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" (Karşılık Yönetmeliği) hükümleri çerçevesinde yeniden yapılandırma tarihi itibarıyla donuk alacak haline gelen kredilerden, finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınarak, borçlularıyla finansal yeniden yapılandırma sözleşmesi imzalananların, anılan Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde belirtilen sınıflandırma esasları çerçevesinde nitelikleri yeniden değerlendirilmek suretiyle sınıflandırılmasının;

- Sözleşmede faiz ödemelerine ilişkin olarak ödemesiz dönem öngörülmemiş olması şartıyla, yeni bir itfa planına bağlanan kredilerde sözleşmeye konu toplam alacak tutarının yüzde 6'sının, ilave kredi kullanılmak suretiyle yeniden yapılandırılan kredilerde ayrıca kullanılan ilave kredi tutarının yüzde 10'una tekabül eden tutarın geri ödenmiş olması ve kredilerin izlendikleri grupta 6 ay süreyle takibine devam edilmesi veya
- Ödeme planında faiz ödemeleri eşit taksitler şeklinde düzenlenen kredilerde birbirini takip eden 3 dönem süresince faiz ödemelerinin yapılmış olması kaydıyla mümkün olması şartı getirilmiştir.

Ek kredi olarak kullanılan tutarlar, kredinin yeniden sınıflandırılması için izlendiği dönem süresince karşılık ayırma yükümlülüğüne tabi tutulmamışlardır.

Bankanın dahil olduğu risk grubuna kullanılan kredilerde yukarıda belirtilen yüzde 6'lık oran yüzde 12 olarak, 3 dönem ödeme yapılmış olması şartı ise 6 dönem olarak uygulanması hükme bağlanmıştır.

Ayrıca anılan şartlara uyulması halinde, yeniden yapılandırılan kredilerin "Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Krediler Hesabı"na aktarılması ve yeniden yapılandırma programına dahil edilen kredilerin Kuruma bildirilmesi hükme bağlanmıştır.

3.5.5. İstanbul Yaklaşımının Değerlendirilmesi

İstanbul yaklaşımı Londra Yaklaşımından esinlenerek geliştirilmiş olsa da bazı farklı yönleri mevcuttur. Londra Yaklaşımının yasal bir zorlayıcılığı yoktur ancak İstanbul Yaklaşımı, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması ve 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yasal bir zemine oturtulmuştur ve yasal bağlayıcılığı vardır.

Londra Yaklaşımında finansal yeniden yapılandırma için gerekli kaynak devlet, bankalar ve uluslararası finansal kuruluşlar tarafından sağlanırken, İstanbul Yaklaşımında ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum nedeniyle devlet ve bankaların bu finansal desteği sağlayacak durumda olmadığı açıktır. Bu nedenle finansal destek için Uluslararası Finans Kurumu (IFC) devreye sokulmuştur.

İstanbul Yaklaşımı'nın sonuçlarına bakarsak; KOBİ Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması'nın VI. Genel Prensipler 13. maddesi uyarınca Çerçeve Anlaşması'nı imzalayan 17 banka, 4 katılım bankası, 9 banka dışı mali kurum ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş.'den derlenen verilere göre,²⁹³

Mart 2009 itibarıyla 120 küçük ve orta ölçekteki işletme (KOBİ) Finansal Yeniden Yapılandırma Programı kapsamına alınmıştır. Kapsama alınan firmalardaki istihdam 2.779 kişidir. Yeniden yapılandırılan borç tutarı 200.904 bin TL'dir. 5569 sayılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Malî Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun ve Kanun'a ilişkin Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik'te öngörülen ve iki yıl geçerli olmak üzere Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 4 Nisan 2007 tarih ve 2155 sayılı Kararı ile onaylanan "Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması"nın yürürlük tarihi 4 Nisan 2009 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

---

²⁹³ TBB, KOBİ Finansal Yeniden Yapılandırma Programı Aylık Rapor, Mart 2009, s.1

3.6. Varlık Yönetim Şirketleri

2000 ve 2001 yılında yaşanan krizlerden sonra, bu krizlerin etkilerini gidermek ve AB'ye uyum sürecinde uygulamaya konulan enflasyonla mücadele ve yapısal reform programı çerçevesinde bankacılık sisteminin uluslar arası standartlara göre yeniden yapılandırılması hedeflenmiştir. Bu amaçla öncelikle bankacılık sisteminde şeffaflığı sağlamak, bankacılık sistemini AB standartlarına yaklaştırmak, daha sonra ise mali sistemin tam anlamıyla piyasa koşullarına göre çalışmasını sağlamak hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda bankaları sorunlu aktiflerinden kurtarıp, sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam etmesi istenmektedir. Varlık yönetim şirketleri de bu amaçların gerçekleşmesinde önemli rol oynamaktadır.²⁹⁴ Erdiler, *"VYŞ'leri sayesinde alacakların da tahvil, bono, gayrimenkul gibi alınıp satılabilecek bir piyasa oluşacaktır"*.²⁹⁵

Varlık yönetim şirketleri, şirketlerin işlevlerini yerine getirirken, varlık çözümleme süreçlerinin maliyet ve getiri açısından etkin olarak tanımlanması için ölçek yaratmasından, bunun haricinde ise profesyonel katkı sağlayarak işlemlerde taraf olan kişilerin daha güvenli ve rahat karar alabilmelerini sağlamaları açısından önemlidir.²⁹⁶

VYŞ'leri ile sorunlu finansal varlıklardaki değer aşınması ayrılacak, bu varlıkların ekonomiye yeniden kazandırılmaları mümkün olabilecek ve bunun yanında finansal ürün ve işlemlere esas olan ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınmasını sağlayacaktır.²⁹⁷ VYŞ'lerinin etkinliğinin artması ile alacak ve varlık yönetimini daha etkin kılmak ve Türkiye'de mali piyasalara derinlik kazandırmak sağlanabilir.²⁹⁸

VYŞ modeli Türkiye'ye IMF'nin önerdiği bir modeldir. Dünyada ki örneklerine bakacak olursak A.B.D.'de "RTC" ve "FDIC", Meksika'da "FOBAPROA", G.Kore'de "KAMCO", Çin'de "CHAMC", Endonezya'da "IBRA", Tayland'da "FRA", Malezya'da

²⁹⁴ Altay, a.g.m., s.1

²⁹⁵ Şaban Erdikler, Türk Varlık Yönetim Şirketlerinin Muhasebe ve Vergi Boyutu, **Türk Mali Sektörünün Güçlendirilmesi Programı Semineri**, Ağustos 2002, s.2

²⁹⁶ Nebil İlseven, "Türkiye'nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu", **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, Ağustos 2002, s.1

²⁹⁷ İlseven, **Türkiye'nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu**, s.1

²⁹⁸ Ertürk, a.g.m.,s.1

"DANAHARTA", Filipinler'de "APT",Gana'da "NPART", İsveç'te "SECURUM" ve "RETRİVA" sayılabilir.

TMSF varlık yönetim şirketlerinin kurulmasına kadar olan süre içinde kendisine devredilen bankaların sorunlu varlıklarını devralmıştır ve VYŞ görevini üstlenip önemli miktarda sorunlu varlığı sektör dışına çekmiştir.²⁹⁹ BDDK yetkililerinin, "bankalarını asli görevini yapmaları, bankaların likiditesini bozan sorunlu varlıklarla uğraşmamaları gerektiği" şeklindeki demeçleri, bu şirket modelinin genel hatları ile amacını ortaya koyarken, gelecekte kurulacak finans sektörünün alacak takip sistemine de ışık tutmaktadır.³⁰⁰

3.6.1. Varlık Yönetim Şirketleri İle İlgili Hukuksal Düzenlemeler

Türkiye'de VYŞ kurulmasına yönelik düzenlemeleri sırasıyla sayarsak; 30.01.2002 tarihli 4743 Sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 01.11.2006 tarihli VYŞ Yönetmeliği ve 01.11.2005 tarihli 5411 Sayılı Bankalar Kanunu'dur

3.6.1.1. 4743 Sayılı Kanun

Varlık Yönetim Şirketleri Türk bankacılık sektörüne, 2001 krizi sonucunda finans ve reel sektörde yaşanan bunalımı aşmak için 30.01.2002 tarihinde yayımlanan 4743 Sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile girmiştir.

4743 sayılı kanunun 1.maddesinde amacı belirtilmiştir. Buna göre kanunun amacı; *"Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, özel finans kurumları ve kendi özel mevzuatları uyarınca alınan izinler dahilinde faaliyette bulunan diğer malî kurumlar tarafından, bankalar ve diğer malî kurumlar ile kredi ilişkisi içinde bulunup, finansal darboğaz yaşayan borçluların; finansal yeniden yapılandırma çerçevesinde belirlenecek süre ve*

---

²⁹⁹ Altay, **a.g.m.**, s.1

³⁰⁰ Altay, **a.g.m.**, s.1-2

koşullarla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kredilerle ilgili olarak vadeleri uzatmak, krediyi yenilemek, ilave yeni kredi vermek, anapara ve/veya faiz indirmek, faizden vazgeçmek, kredileri kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, kredileri aynî, nakdi ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir ve temlik etmek, kredileri borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, diğer bankalarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi alınacak tedbirlerle malî kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve katma değer yaratmaya devam etmelerine imkan verilmesinin sağlanmasıdır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen; kredileri kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, kredileri aynî bir bedel karşılığı devir ve temlik etmek, kredileri borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığı kısmen veya tamamen tasfiye etmek işlemleri 4603 sayılı Kanuna tâbi bankalar ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalar tarafından yapılamaz.”

Yapılan bu tanımlamalar sonucunda kurulacak olan şirketin amacı bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve bunların yeniden yapılandırılarak satılması ve alacakların tahsil edilmesi olarak belirlenmiştir.³⁰¹

3.6.1.2. 5411 Sayılı Kanun

VYŞ'leri hakkında 5411 sayılı Bankalar Kanununda da düzenlemeler yapılmıştır. Kanunun 143. maddesi Varlık yönetim şirketi başlığı altında düzenlenmiştir. 143. maddeye göre;

“ Bankalar ve Fon dahil diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Kurul tarafından belirlenen varlık yönetim şirketleri de kurulabilir. Varlık yönetim şirketleri alacaklarının tahsili ve alacakların ve/veya diğer varlıkların yeniden

---

³⁰¹ Altay, a.g.m., s.3

yapılandırılması kapsamında alacak tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkların isletilmesi, kiralanması ve bunlara yatırım yapılması ve yine alacaklarını tahsil etmek amacıyla borçlularına ilâve finansman sağlamak veya sermayelerine iştirak etmek dâhil olmak üzere her türlü faaliyeti gerçekleştirmeye yetkilidir.

Bu Kanunun yayımı tarihinden önce kurulmuş olan varlık yönetim şirketleri bu Kanun hükümlerine tâbi olarak faaliyetlerini yürütürler.” denilmektedir.

3.6.1.3. VYŞ Yönetmeliği

VYŞ’leri hakkında düzenlenen yönetmelik 01/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yönetmelik VYŞ’lerin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslarını düzenlemektedir. Ayrıca 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun yayımı tarihinden önce kurulmuş olanlar da dahil olmak üzere VYŞ’ler ve faaliyetleri bu yönetmelik hükümlerine tabidir. Bu yönetmelik, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 93 ve 143’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Bu yönetmeliğe göre VYŞ ;

“TMSF, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu yönetmelik hükümlerine göre izin alınarak kurulan şirketlerdir.”

Kuruluş Şartları: VYŞ’lerinin kuruluş şartları yönetmeliğin 4. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

“VYŞ’leri A.Ş. şeklinde kurulmalı, ödenmiş sermayesi on milyon türk lirasından az olmamalı, hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması, ticaret unvanında "Varlık Yönetim Şirketi" ibaresinin bulunması, ana sözleşmesinin Türk Ticaret Kanunu ve VYŞ Yönetmelik ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olması, kurucularının VYŞ Yönetmeliğinin 5’inci maddesinde sayılan şartları taşıması gerekir.

Kuruluş için gerekli olan asgari sermaye, her yıl Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan yıllık üretici endeksinin iki katının gerektirdiği miktarı geçmemek üzere Kurul kararıyla artırılabilir.

Faaliyet konuları farklı olan şirketler ana sözleşmelerini Türk Ticaret Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değiştirmek üzere kuruluşta aranan belgelerle Kuruma başvurmak ve Kuruldan izin almak kaydıyla varlık yönetim şirketi olarak faaliyet gösterebilirler.”

Ayrıca bu yönetmeliğin dışında TMSF kurulacak olan şirketlere konulan sınır dahilinde ortak olabileceği gibi bu ortaklığa hiç katılmayabilir.³⁰²

Kuruluş ve Faaliyet İzni; Yönetmeliğin 6. maddesine göre ; *“Mevcut bir şirketin varlık yönetim şirketine dönüştürülmesi veya yeni bir varlık yönetim şirketinin kuruluşu için VYŞ yönetmeliğinin ek-1’inde belirtilen belgelerin Kuruma başvurularak sunulması gerekir.*

Kurul başvurusu değerlendirdikten sonra başvurunun uygun olduğuna karar verirse, kurulacak olan varlık yönetim şirketi, kuruluş veya dönüşüm işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmesinden ve Ticaret Siciline tescil ve ilân işlemlerinin tamamlanmasından sonra faaliyete geçer.

Faaliyete geçilmesini müteakip ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesi ile şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerin imza sirküleri ve adres bilgilerinin Kuruma gönderilmesi gereklidir.

Kuruluş izni, izin tarihinden itibaren yüz seksen gün içinde faaliyete geçilmemesi ve Kuruma bildirilmemesi halinde geçersiz olur.”

VYŞ’lerinin yönetmeliğe göre A.Ş. şeklinde kurulması gerekmektedir. A.Ş. şeklinde kurulabilmesi için kanun iki izin alınmasını şart koymuştur. İlki, Sanayi ve Ticaret

---

³⁰² Altay, **a.g.m.**, s.5

Bakanlığı'nın "anonim ortaklığın kurulmasına" vereceği izindir. İkinci izin ise BDDK'nın VYŞ kurulmasına vereceği izindir. BDDK, başvuruları inceler ve değerlendirir. Kararları yargı denetimine açıktır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ise hukuki inceleme yapar, sözleşmede kanuna aykırı hükümler varsa isteği reddeder. Ancak esas sözleşmenin kanunun yorumlayıcı hükümlerinden ayrıldığını ileri sürerek izinden kaçamaz.³⁰³

Yönetmelik incelendiğinde VYŞ için sadece basit kuruluş kabul edilmiştir. Yani anonim şirketin mevzuatı kuruluşunda aranan A.Ş.'ye kısmen veya tamamen aynı sermaye konulması, kuruluş sırasında bir işletme ve aynin devir alınması, kuruculara A.Ş.'nin kazancından özel menfaatler sağlanması şartları basit kuruluşta bulunmaz.³⁰⁴

İzin geçersiz hale gelmesi şirketin izin tarihinden itibaren faaliyete geçmemesi ve BDDK'ya bildirimde bulunulmamasına bağlanmıştır. Buradaki faaliyete geçmenin bildirim usulü açıkça belirtilmiş olmasa da Ticaret Sicil Gazetesi'nin, şirket temsilcilerinin imza sirkülerlerinin ve adres bilgilerinin BDDK'ya sunulması ile faaliyete geçtiğine dair bildirim yapılmış olur.³⁰⁵

Faaliyet Alanı; Yönetmeliğin 11. maddesine göre; *"Varlık yönetim şirketleri, Banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları borçlusundan tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir. Banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının yeniden yapılandırılması veya üçüncü kişilere satışında danışmanlık ve aracılık hizmeti verebilir. Sermaye piyasası mevzuatı dahilinde ve gerekli izinleri almak kaydıyla faaliyette bulunabilir ve menkul kıymet ihraç edebilir. Faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla iştirak edinebilir. Diğer varlık yönetimi şirketlerinin satışına aracılık ettiği veya ihraç ettiği finansal ürünlere yatırım yapabilir. Şirketlere kurumsal ve finansal yeniden yapılandırma alanlarında*

---

³⁰³ Altay, **a.g.m.**, s.4

³⁰⁴ Altay, **a.g.m.**, s.14

³⁰⁵ Altay, **a.g.m.**, s.8

danışmanlık hizmeti verebilir. Varlık yönetim şirketleri, bu maddede belirlenen konular dışında faaliyette bulunamaz.”

Ancak burada sadece banka, özel finans kurumları ve diğer mali kurumların alacak ve varlıkları satın alınabilmektedir. Kanun burada alacakların niteliklerine sınırlama getirmiştir.³⁰⁶ Düzenlenen bu kanunda TMSF'nin sayılmaması, fonun sorunlu varlıkların satılmasında engel meydana getirdiği bu engelin mevzuatta yapılabilecek düzeltme ile ya da TMSF bünyesindeki sorunlu varlıkların fon bankalarından birine temlik edilmesi yoluyla çözülebilir.³⁰⁷

Varlık yönetim şirketi tarafından borçların, taahhütlerin yüklenilmesi veya alacakların, varlıkların devralınması hâlinde bu borç, taahhüt, alacak ve varlıklarla ilgili olarak takibi şikayete bağlı suçlar dahil olmak üzere açılmış veya açılacak her türlü ceza davalarında alacağın devralındığı veya borcun, taahhüdün yüklenildiği tarihten itibaren suçtan zarar gören olarak varlık yönetim şirketi kendiliğinden müdahil sıfatını kazanır.

VYŞ'lerinin kurumların alacaklarını ve diğer varlıklarını satın almasına ilişkin olarak; Türk Hukukunda alacağın devredilmesine, dolayısıyla VYŞ tarafından devralınmasına imkan veren müessese kural olarak “alacağın temlikidir.”³⁰⁸ Bu nedenle VYŞ'nin alacağı devralması için, devreden (asıl alacaklı) ile bir temlik sözleşmesi yapması gerekmektedir.

Alacağın temlikıyla ilgili olarak kısaca bilgi vermek gerekirse; Borçlar Kanununun 162'nci maddesine göre alacaklı alacağını üçüncü bir şahsa temlik edebilir. Kural olarak bütün alacaklar temlike konu olabilirler. Alacağın mahiyetinin ihtilafı oluşu, süreye bağlı olması (başka deyişle, alacağın vadesinin gelmemiş olması), müstakbel bir alacak niteliğinde olması, dava konusu yapılmış olması alacağın temlikine engel değildir.³⁰⁹

---

³⁰⁶ Altay, **a.g.m.**, s.3

³⁰⁷ Öztrak, **Türkiye'nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu**, s.2

³⁰⁸ Öztrak, **Türkiye'nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu**, s.2

³⁰⁹ Selimler, **a.g.e.**, s.232

Alacaklının kısmi temlik yapması mümkün ise de, burada teminatların paylaşılması söz konusu olacağı için, VYŞ'nin kısmi temlik yapmaması uygun olacaktır. Alacağın zamanında, noksansız ve kusursuz olarak ifa edilmesi için taraflarca tesis edilmiş alacağa bağlı teminat haklarının da alacağın temlikıyla birlikte otomatik olarak temlik alana geçmesidir. Bu kural, alacağı temlik alan pozisyonunda olan VYŞ'leri için çok önemlidir.³¹⁰

Denetim; VYŞ'leri üçlü bir denetime tabidir. Bu denetimi yapanların birincisi her A.Ş.'nin organı olan iç denetim fonksiyonunu yerine getiren denetçiler, ikincisi BDDK, üçüncüsü de bağımsız dış denetim kuruluşudur.

Yönetmeliğin 13. maddesinde; *“VYŞ'lerin Haziran ayı sonu ve yıl sonu itibarıyla düzenlenecek yetkili denetim kuruluşlarının bağımsız denetiminden geçmiş finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları ilgili dönemi izleyen iki ay içinde kuruma gönderilir. Kurum tarafından gerekli görülmesi halinde talep edilen her türlü bilgi ve belge VYŞ'ler tarafından kuruma tevdi edilmelidir.”* denmektedir.

Öztrak, *“VYŞ'lerinin faaliyet kapsamındaki işlemlerini gerçekleştirirken mümkün olduğunca şeffaf olması ve işlemler gerçekleştirildikten sonra geçmişe dönük olarak denetime tabi tutulmaları gerekmektedir”*.³¹¹

Faaliyet İzninin İptali; Yönetmeliğin 15.maddesinde: *“Ortakları kurucularda aranan şartları kaybeden veya bu yönetmelik hükümlerine aykırı işlem yaptığı tespit edilen ya da 14'üncü madde uyarınca Kurumca talep edilen bilgi ve belgeleri süresi içinde göndermeyen VYŞ'lere kurum tarafından bu durumlarını düzeltmeleri için üç aya kadar süre verilir. Bu süre içinde durumlarını düzeltmeyenlerin faaliyet izinleri Kurul tarafından iptal edilir.*

---

³¹⁰ Öztrak, *Türkiye'nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu*, s.6-10

³¹¹ Öztrak, *Türkiye'nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu*, s.2

Ayrıca 11'inci maddenin ikinci fıkrasına aykırı olarak faaliyette bulunan ve alacağını veya diğer varlığını satın aldığı banka veya diğer mali kurumlardan bahse konu satışa münhasıran kredi kullandıran VYŞ'lerin faaliyet izinleri Kurulca iptal edilir.”

TMSF'nin Payı; VYŞ yönetmeliğinde TMSF'nin kurulacak olan VYŞ'ne hangi oranda ortak olacağı belirtilmemektedir. TMSF'nin hangi oranda ortak olabileceği öncelikle 4743 sayılı kanunun 3/7 maddesinde TMSF'nin bu şirketlere, hiçbir şekil ve suretle şirket sermayesinin yüzde yirmisini aşmamak kaydıyla, sermaye sağlamak suretiyle katılmaya yetkilidir denilmektedir. Bu kanuna göre TMSF kurulacak olan şirkete en fazla % 20 oranında ortak olabilmektedir. Ancak bu madde Bankalar Kanunu'nun 168/H maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

5411 sayılı Bankalar Kanununun 143. maddesinde “*Fon kurulacak varlık yönetim şirketlerine sermaye sağlamak suretiyle kurucu ortak veya hissedar olarak katılmaya yetkilidir. Fonun en az yüzde yirmi hissedar olduğu varlık yönetim şirketleri, Fondan devraldığı alacaklarla ilgili olarak bu Kanunun 132' inci maddesinin sekizinci fıkrası ve 138' inci maddesinin beşinci fıkrasında Fona tanınan hak ve yetkileri kullanır.*” ifadesi yer almaktadır. Buna göre fon VYŞ'ye ortak veya hissedar olarak katılabilir ve ortaklık payı en az % 20 olmalıdır ve ortaklık payı % 100 oranına kadar olabilmektedir.

VYŞ'lerine Sağlanan Avantajlar: 4743 sayılı Kanun, varlık yönetim şirketlerinin kuruluşunu teşvik etmek, dolayısıyla banka ve mali kuruluşların mali yapılarının güçlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla, VYŞ'nin kuruluşundan, yapacağı işlemlere kadar birtakım vergi muafiyet ve istisnaları getirmiştir.³¹²

4743 sayılı kanunun 3.maddesinin 7. fıkrasında; “*Bankalar, özel finans kurumları ve diğer malî kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve yeniden yapılandırılarak satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenecek varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, kuruluş işlemleri de dahil olmak üzere*

---

³¹² Altay, **a.g.m.**, s.14

kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan, her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, 1318 sayılı Finansman Kanununa göre ödenecek taşıt alım vergisinden, kaynak kullanımı destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 uncu maddesi hükmünden istisnadır” denmektedir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanunu’nun 17/4-1 maddesiyle, 30/1/2002 tarihli ve 4743 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan Varlık yönetim şirketlerinin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı işleminde;

- Mal ve hakların alacağa mahsuben varlık yönetim şirketleri tarafından satın alınması,
- Satışa iştirak edecek 3. şahısların söz konusu mal ve hakları satın alması,
- Varlık yönetim şirketleri tarafından alacağa mahsuben satın alınan hak ve alacakların 3. şahıslara satışı, suretiyle gerçekleşen teslimler katma değer vergisinden istisnadır.

Öte yandan, Varlık yönetim şirketlerinin devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların bedelinin varlık yönetim şirketine ödenmesi şartıyla borçlu tarafından satılması, genel hükümler çerçevesinde katma değer vergisine tabidir.

Karşılık Ayırma: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 143. maddesine göre;

“Varlık yönetim şirketleri işlemleri nedeniyle doğmuş veya dogması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla karşılık ayırmak zorundadırlar. Karşılık ayrılacak alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usuller Kurul tarafından belirlenir. Varlık yönetim şirketlerinin bu fıkra uyarınca ayırdıkları karşılıkların tamamı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.” denmektedir.

3.6.2. Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketi Uygulamaları

Sorunlu varlıkların tasfiye edilmesi amacıyla iki tür VYŞ uygulaması vardır. İlki kamu tarafından kurulmuş olan merkezi VYŞ, ikincisi ise finansal kurumların ortaklığı şeklinde kurulan ve o kuruma ait sorunlu varlıkların tasfiyesi ve yapılandırılması ile uğraşan merkezi olmayan VYŞ’dir. Her iki yönteminde olumlu ve olumsuz tarafları olmakla birlikte her ikisinde de amaç sorunlu varlıkların hızla tasfiyesinin gerçekleştirmek ve devralınan sorunlu varlıkların yeniden yapılandırılarak sisteme yeniden kazandırılmasını sağlamaktır.

Türkiye ekonomisinin durumu göz önünde bulundurulduğunda sorunlu varlıkların tasfiyesinde merkezi ve merkezi olmayan VYŞ’lerinin bir arada bulunduğu model en uygun model olarak gözükmektedir. İlk yapı bankaların sorunlu varlıklarının tahsil ve tasfiyesi amacıyla ayrı bir tüzel kişiliği bulunan ve amacı varlıkların devralınması, yönetimi ve satışı olan merkezi VYŞ’dir. İkinci yapı ise TMSF’nin de ortak olduğu VYŞ’lerin kurulmasıdır. Bu yapıda VYŞ’lerine TMSF dışında ortak olabilecek kuruluşlar şu şekildedir;³¹³ Reel sektör firmaları ve bunların temsilcisi örgütler, bankalar ve özel finans kurumları, banka dışı finansal kuruluşlar, diğer ülkelerdeki kamusal ve özel VYŞ’ler, uluslararası kuruluşlar.

Mali piyasaları gelişmemiş ülkelerde sorunlu varlıkların piyasadaki özel firmalar tarafından çözümlenmesi beklenen sonuçları vermeyebilir. Buna ek olarak mali piyasaları gelişmiş ülkelerde bile piyasanın kendi başına çözemeyeceği durumlar olabilir. Bu yüzden kamunun kendine ait bir VYŞ kurması önerilmektedir. 1980’lerde ABD buna en iyi örnektir.³¹⁴ Türkiye açısından bakarsak kamu tarafından VYŞ kurulması önem taşımaktadır. Kamunun sistemde yer alması, VYŞ bakımından fonlama, yasal ve kurumsal çerçevede değişikliklerin yapılması, ve ekonomik aktörlere güven verilmesi gibi konularda kolaylık sağlamaktadır.³¹⁵

³¹³ Öztrak, Türkiye’nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu, s.1

³¹⁴ Mesutoğlu, Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri, s.3

³¹⁵ Öztrak, Türkiye’nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu, s.1

Her iki yönteminde olumlu ve olumsuz yönleri bulunmakta, ikili yapının kullanılmasıyla amaçlanan her iki modelinde olumlu yönlerinin öne çıkartılıp olumsuz yönlerinin minimuma indirilmesidir. Merkezi VYŞ'nin siyasi müdahalelere ve politik baskılara maruz kalması, bürokrasinin mevcut olması yüzünden ikili yapı önerilmiştir.

İkili yapıya fonlama açısından bakacak olursak kriz dönemlerinde merkezi VYŞ'nin fon açısından özel VYŞ'ye göre sorunu olmayacaktır. Kriz dönemlerinde maliyetlerin oldukça yükselmesi nedeniyle bankaların faaliyetlerini devam ettirebilmesi amacıyla kamu desteğinin sağlanması gerekir. Bu doğrultuda kriz dönemlerinde merkezi VYŞ, krizin atlatıldığı dönemlerde özel VYŞ'lerin etkin çalışılması sağlanmalıdır. Bunun sonucunda kamu yeterince büyümemiş olacaktır.

Merkezi olmayan VYŞ'lerin ise bankaların kanuna aykırı olarak kullandıkları kredilerin sorunlu hale gelmesinden sonra bu sorunlu kredilerin banka bünyesinde kurulmuş olan VYŞ'lere aktarmalarının önlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla buna uygun düzenlemeler yapılmalıdır. İkili yapının kurulmasıyla denetimde etkinlik ve şeffaflık sağlanmış olacaktır. TMSF'nin her iki VYŞ'de olması nedeniyle bilgilendirme, muhasebeleştirme konularında güvenilir bir yapı oluşturulacaktır.

3.6.2.1. Türkiye'de Kurulan Varlık Yönetim Şirketleri

Türkiye'de kurulan varlık yönetim şirketleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Girişim Varlık Yönetimi A.Ş. ; Girişim Varlık Yönetimi AŞ, eski adıyla Finans Varlık Yönetimi AŞ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 1689 sayılı ve 1 Eylül 2005 tarihli kuruluş izniyle, 11 Ekim 2005 tarihinde kurulmuştur. 18 Ekim 2005 tarihinde tescil edilen kuruluş kararı, 24 Ekim 2005 tarih ve 6417 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmıştır.³¹⁶

---

³¹⁶<http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=0&lstDonemAy=0&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (12.10.2009)

Sektördeki banka ve finansal kuruluşlardan Tahsili Gecikmiş Alacaklar (TGA)'larını devralmak, etkin ve başarılı bir tahsilat faaliyeti ile piyasa payını artırmak ve yaratılan "know-how" ve geliştirilen sistemleri kullanarak, diğer ülkelerdeki TGA piyasalarında işlem yapmak, grup içindeki TGA'ları devir almak suretiyle merkezileşme sağlayarak grup içi maliyet tasarrufu sağlamak ve etkinliği artırmak amacıyla kurulmuştur. Ayrıca, Grup tarafından Lehman Brothers ortaklığı ile kurulan RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)'nin açmış olduğu Tahsili Gecikmiş Alacaklar (TGA) satış ihalesini kazanarak devralmış olduğu TGA'lar için de tahsilat hizmetleri verilmektedir. 25.05.2009 tarihi itibari ile personel sayısı 29'dur.³¹⁷

RCT Varlık Yönetim A.Ş. ; RCT Varlık Yönetim Anonim Şirketi 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143'üncü ve geçici 1'inci maddeleri ile Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'e göre ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun 9960 sayılı ve 23 Kasım 2005 tarihli kuruluş iznine uygun olarak, 08 Aralık 2005 tarihinde Anonim Şirketi olarak kurulmuştur. 08 Aralık 2005 tarihinde tescil edilen kuruluş kararı, 14 Aralık 2005 tarih ve 6452 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır.³¹⁸

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)'nin açmış olduğu TGA satış ihalesinin kazanılmasını takiben Fiba Grubu Lehman Brothers ile ortak kurduğu RCT Varlık Yönetim A.Ş., toplam 1 milyar ABD doları tutarındaki TGA'ları devralarak faaliyete başlamıştır. Söz konusu TGA portföyünün 631 milyon ABD dolarlık kısmı (%66) Şirket tarafından, kalan kısmı ise Girişim Varlık Yönetimi A.Ş. tarafından yönetilmektedir. TMSF bu şirkete ortaktır.

Bebek Varlık Yönetim A.Ş. ; Deutsche Bank bünyesinde kurulmuştur. BDDK 14.10.2003 tarih ve 1138 sayılı kararı ile Bebek Varlık Yönetim Şirketi A.Ş.'nin

---

³¹⁷ <http://www.fibaholding.com.tr/tr/sirketler.php?gid=3&sid=41> (25.05.2009)

³¹⁸ <http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=0&lstDonemAy=0&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (12.10.2009)

kuruluşuna izin verilmiştir.³¹⁹ 23.08.2004 tarihindeki TMSF tarafından yapılan ilk alacak satış ihalesini de Bebek VYŞ kazanmıştır.

LBT Varlık Yönetim A.Ş. : Kurul tarafından 10.01.2008 tarihli ve 2438 sayılı Kararı ile faaliyette bulunmasına izin verilmiştir.³²⁰ Yapı ve Kredi Bankası'nın, 532 milyon YTL'lik tahsili gecikmiş alacak portföyünün, ihale süreci sonucunda LBT Varlık Yönetim A.Ş.'ye 60 milyon 500 bin YTL'ye satılmıştır. Banka 532 milyon YTL'lik tahsili gecikmiş alacak portföyünün, ihale süreci sonucunda, LBT Varlık Yönetim A.Ş.'ye 60 milyon 500 bin YTL'ye satılmasına karar vermiş, satış işleminin 28 Mart 2008 tarihinde gerçekleştirilmiş olduğu ve satış bedelinin nakden tahsil edildiği bildirilmiştir.

Standart Varlık Yönetim A.Ş. : Standart Varlık Yönetimi A.Ş., Bankacılık Kanununun 143'üncü maddesi ve Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde 07.08.2008 tarihinde kurulmuştur.³²¹

Anadolu Varlık Yönetim A.Ş. : Anadolu Varlık Yönetimi A.Ş. 3 Mayıs 2006 tarihinde İstanbul, Türkiye'de kurulmuştur. Şirket, Alternatif Bank A.Ş. ile imzaladığı 23 Haziran 2006 ve 28 Haziran 2006 tarihli iki adet varlık satış ve temlik sözleşmesi çerçevesinde, Alternatifbank A.Ş.'ye ait toplam 40,283 Bin YTL tutarında alacağı 27,478 Bin YTL karşılığında satın almıştır.³²²

3.6.2.2. VYŞ'lerin Amacı

Türkiye açısından bakacak olursak kurulacak olan VYŞ'lerin öncelikli amacı devralmış olduğu sorunlu varlıkları bir an evvel hızlı bir şekilde elden çıkarmak olmalıdır. Yeniden yapılandırarak sisteme kazandırmak ise ikinci planda olmalıdır. Çünkü Türkiye'nin gelişmiş bir varlık ve derin bir sermaye piyasası yoktur. Ayrıca süre

³¹⁹ BDDK, **Yıllık Rapor 2003**, İstanbul, Mayıs 2004, s.66

³²⁰ http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/45532516.pdf (25.05.09)

³²¹ http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/52122738.pdf (12.10.2009)

³²² <http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=0&lstDonemAy=0&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (12.10.2009)

bakımından maliyet artışı olacağı kaçınılmazdır.³²³ İleride alınacak büyük miktarlara karşılık bugün alınacak makul bir miktar daha rasyonel olabilir.³²⁴ Ancak devralınan varlıkların niteliği ve ölçeğine göre bu durum değişebilir olmalıdır. Ülke örnekleri konusunda yapılan çalışmalarda, VYŞ'lerinin genel olarak yeniden yapılandırmadan çok varlıkların satışı konusunda daha başarılı olduklarını göstermektedirler.³²⁵

3.6.2.3. Devralınan Varlıklar

VYŞ'leri yönetmeliğinde varlık yönetim şirketleri'nin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumların alacaklarını satın alacağını ve yeniden yapılandırarak satacağını belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre varlık yönetim şirketlerinin devralabileceği alacaklar sınırlandırılmıştır.

Varlık yönetim şirketlerinin devralacakları varlıkların seçiminde hangi kriterleri ve öncelikleri kullanacağı oldukça önemli bir konudur. VYŞ'lerinin hizmetlerinden sistemde yer alan tüm bankalar yararlanmalıdır sorusunu Türkiye bankacılık sektörü açısından cevaplarsak; Türk bankacılık sektöründeki tüm bankaların herhangi bir ayırım gözetilmeksizin VYŞ'lerin hizmetlerinden yararlanması gerekir. Ancak yine de bankalar arasında belli kriterlere göre seçim yapılabilir.

Genel ilkeye bağlı kalmakla birlikte sorunlu varlıkların toplam kredilere oranına ya da sorunlu varlıkların ödenmiş sermaye rasyosunun yüksek olduğu bankalara öncelik verilmelidir. Böylelikle bankaların değersiz alacakları düşük risk ağırlıklı varlıklarla değiştirilerek mali yapıları güçlendirilebilir. Bununla birlikte sektörde yaşanan krizlerin ardından köklü yapılanma ihtiyacı da dikkate alınarak bu ihtiyacı destekleyici ve teşvik edici politikalarda geliştirilebilir.³²⁶ Varlık yönetim şirketlerine devredilecek sorunlu varlıklar için bir tutar sınırı belirlenmelidir. Çok küçük ölçekli sorunlu varlıkların VYŞ'lere devri engellenmelidir.

---

³²³ Duvan, **a.g.e.**, s.105

³²⁴ Arslan, **a.g.m.**, s.1

³²⁵ Selimler, **a.g.e.**, s.241

³²⁶ Duvan, **a.g.e.**,s.106

3.6.2.4. Fiyatlama

Varlık yönetim şirketleri'nin faaliyetlerinde en çok zorlandıkları ve başarılarını büyük ölçüde etkileyen faktör devralacağı sorunlu varlıklara uygulayacakları fiyat politikasıdır.³²⁷ VYŞ açısından en önemli konu fiyatlandırmadır.³²⁸

Banka varlıklarını objektif bir şekilde değerlendirmek çok önemlidir. Ancak kriz dönemlerinde bunu yapmak zordur. Çünkü bankalar kriz dönemlerinde mevcut olan sorunlu varlıklarını varlığın nominal değerine yakın bir fiyattan VYŞ'ye devretme gibi bir politika izleyebilirler. Eğer böyle bir durum söz konusu olursa kamu tarafından kurulmuş olan VYŞ'den bankalara bir sermaye aktarımı söz konusu olmuş olur.³²⁹

Kriz dönemlerinde sorunlu kredileri değerlemede objektif bir yöntem yoktur. Sorunlu krediler için piyasa fiyatı bulunmamaktadır. Bunun yanında teminatı da değerlendirmek zordur. Sadece belirsiz fiyatlar ve sınırlı piyasa nedeniyle değil, aynı zamanda bankanın teminata el koyup koymayacağı ve bunu ne zaman yapacağını belirsizliği de etkilidir.³³⁰

VYŞ'leri sorunlu varlıkların fiyatlarını belirlerken belirli kriterlere göre hareket etmelidirler. Bunlar; Devralınan varlıkların tahsil edilme kabiliyetine, nakit akım analizlerine, teminat riskine, borçlunun pozitif nakit yaratma potansiyeli ve bu nakdin borç geri ödemesine yönlendirilebilmesine, gerçekçi varsayımlara dayanan tahsilat projeksiyonlarına, borçluyu tanımak, borçlu tarafından verilen finansal bilgi ve projeksiyonların incelenmesine, borçlunun diğer borçlarına, öncelik ve teminatlarına, devlete olan borçların önceliği ve miktarlarına (Vergi, SSK gibi), diğer borçlular tarafından açılmış hukuk davaları ve borç yapılandırma anlaşmalarına göre belirlenir.

Türk bankacılık sektörü incelendiğinde bankaların uygulamış oldukları kredi politikaları ağırlıklı olarak teminat alınarak verilmiş olan kredilerdir. Varlık yönetim

³²⁷ Duvan, **a.g.e.**, s.107

³²⁸ Erdal Arslan, "Türkiye İçin Bir Varlık Yönetim Şirketi Modeli", **BDDK Toplantıları**, 2002, s.1

³²⁹ Duvan, **a.g.e.**, s.107

³³⁰ Lindgren ve diğerleri, **a.g.e.**, s.32

şirketlerinin alacağı sorunlu varlıkların teminatlı olup olmamasına göre uygulayacağı fiyat farklı olacaktır. Tahsil edilme olasılığı yüksek olan varlıkların fiyatı da yüksek olacaktır.

Varlık yönetim şirketlerinin fiyat politikasını belirlerken dikkat etmesi gereken bir diğer nokta bankaların sorunlu varlıkları için ayırmış oldukları karşılıkların varlıkların nominal değerinden düşülerek net değer üzerinden fiyatının belirlenmesidir. Eğer bu yapılmadan devralınırsa bankaya kar transferi gerçekleşmiş olacaktır.³³¹ 4672 sayılı kanunla değişik 4389 sayılı Bankalar Kanunuyla özel karşılıkların tamamı, işlemin yapıldığı yıl içinde kurumlar vergisi matrahından düşürülebilecektir. Bu da bankalara mali yönden önemli katkı sağlayacaktır.³³²

Varlık yönetim şirketlerinin tüm bu kriterler sonucunda uygulayacağı fiyat politikası defter değeri üzerinden veya defter değerinin belli bir oranında iskonto yapılarak belirlenebilir. Ülke örneklerine bakacak olursak Güney Kore’de iskontolu yöntem uygulanmaktadır. Güney Kore’nin varlık yönetimi konusunda oldukça başarılı olması Türkiye’de de bu sistemin daha yararlı olacağı öngörülmektedir.

Varlık yönetim şirketlerinin devraldıkları sorunlu varlıkların fiyatını belirledikten sonra bankalara yapacakları ödeme şekli ve vadesi ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ülke uygulamalarına bakıldığında ödemelerin genellikle devlet garantili ya da garantisiz kamu borçlanma kağıtları ile yapıldığı gözlenmektedir. Vade genelde 4-7 yıl olarak değişmektedir. Ödemelere bakıldığında ise kısmen veya tamamen nakit olarak yapılabilmektedir.³³³ Bunun yanında VYŞ için bir risk söz konusudur. Vade tarihi geldiğinde devralınan varlıktan istenilen ölçüde geri dönüşün olmaması VYŞ’ler için zarar doğurucu bir faktör olmaktadır.³³⁴

Türkiye açısından bakılırsa VYŞ’lerinin varlığı devraldığı anda belirli oranda ödeme yapması ve varlıkların geri dönüşünün istenilen halde olmaması riskine karşı tahsilat

---

³³¹ Duvan, a.g.e., s.108

³³² Şakar, a.g.e., s.183

³³³ Mesutoğlu, *Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri*, s.9

³³⁴ Mesutoğlu, *Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri*, s.42

olduğu anlarda ödeme yapabilmesi VYŞ'leri için olumlu olacaktır. Bunun için VYŞ'lerin sorunlu varlığı aldığı kurumla bu şekilde bir anlaşma yapması gerekmektedir.

3.6.2.5. Varlıkların Satış ve Çözümleme Yöntemleri

Varlık yönetim şirketlerinin devraldığı sorunlu varlıklara uyguladıkları satış ve çözümleme yöntemleri birbirinden farklıdır. Bu yöntemler ülkeden ülkeye göre değişmekte ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik duruma göre de farklılaşmaktadır. Çözümleme yöntemlerinden bazıları toplu satış, devralma, birleşme, varlığa dayalı menkul kıymet ihracı, yatırım portföyü oluşturmak, hukuki takip, doğrudan tahsilat ve yeniden yapılandırma³³⁵ Varlık yönetim şirketlerinin satış yöntemlerini uygularken önem verdikleri bazı hususlar şunlardır,³³⁶

- Alacak satışı yapılacak portföyün gerek firma sayısı gerekse parasal tutarı açısından muhtemel alıcı/yatırımcılar nezdinde görüşmeler yapılabilir. Muhtemel alıcı/yatırımcıların beklentileri hakkında alınacak bilgiler ihale öncesi satışın amaçlar doğrultusunda yapılabilmesinde veri olarak kullanılabilir.
- Satışı yapılacak portföyün gerek firma sayısı gerekse değeri açısından bir adet/tutar aralığı belirlenmelidir. Özellikle portföydeki borçlu firma sayısı belli adet aralığında olabilir. Bu adet belirlemede, aynı gruba bağlı firmalar bir arada değerlendirilerek aynı sektördeki borçlu firmalar bir portföy olarak ele alınabilir. Satışı kolay olabilecek bir portföy içinde, satışı zor olabilecek bazı firmalar da dahil edilebilir. Bunun yanında, portföyün parasal tutarı açısından da bir tutar aralığı tespit edilebilir.
- Satış yöntemlerinin iyice belirlenmesi ve tereddüte yer vermeyecek şartları içermesi gerekmektedir.

---

³³⁵ Öztrak, *Türkiye'nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu*, s.2

³³⁶ Selimler, *a.g.e.*, s.250

TMSF'nin alacak satış stratejisini şeffaflık, hesap verilebilirlik, adil olma ve ticari prensiplere uygunluk, en uygun teklifin sağlanması, yerli ve yabancı yatırımcıları bir arada hedefleme, rekabet koşullarını sağlama, kısa sürede tahsilat, takvim belirleme ve bu takvime uyma oluşturmaktadır.³³⁷ TMSF tarafından yapılan satış yöntemlerine bakarsak;

- TMSF tarafından yapılan 1. Alacak Satış ihalesi 2 aşamada yapılmış, iptal edilen 1. aşama ile 23.08.2004 tarihinde gerçekleşen 2. aşamada satış yöntemi Doğrudan Satış Yöntemidir.
- TMSF sorunlu varlıkların çözümlenmesi amacıyla ortaklık yoluna da başvurmuştur. Bu amaçla RCT varlık yönetim şirketine ortak olmuştur. Bu da ortaklık şeklinde varlık yönetim şirketi kurulması yöntemidir.
- Tek başına satış kabiliyeti bulunmayan tahsili gecikmiş alacakların nispeten daha değerli alacaklarla birlikte oluşturulan bir havuz içerisinde toplu olarak satışa sunulması işlemi havuz satış yöntemidir. TMSF tarafından da sorunlu kredileri dosyalarında bir havuz oluşturulmuş ve alacak satış ihalesinde de bunların satışı gerçekleştirilmiştir.
- VYŞ tarafından sorunlu kredileri alınan bankaya belirli bir tutarda ödeme yapıldıktan sonra, sorunlu kredinin tahsilatı yapıldıkça tahsil edilen tutarın VYŞ ile banka arasında paylaşılması hasılat paylaşımı yöntemidir. Ancak, yapılacak ilk ödeme tutarı, paylaşım oranları ve süreleri gibi kriterler süreci olumlu veya olumsuz etkileyebilecektir TMSF tarafından yapılan ve 9 Eylül 2005 tarihinde sonuçlanan 2.Alacak Satış İhalesi Hasılat Paylaşım yöntemi ile yapılmıştır.

3.6.2.6. Stok ve Akış Sorunu

Türk bankacılık sisteminin en önemli sorunları stok sorunu ile akış sorunu'dur.³³⁸ Stok sorunu ile akış sorununu açıklayacak olursak, stok sorunu kamu ve özel bankalar ile

---

³³⁷ Arslan, a.g.m., s.2

³³⁸ İlseven, Türkiye'nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu, s.1

TMSF Tahsilat Dairesi bünyesinde çözümlenmeye çalışılan tahsili gecikmiş alacaklar ve sorunlu alacakları ifade ederken, akış sorunu da bankacılık sisteminde, verilen krediler zaman içinde tahsili gecikmiş alacaklara dönüşerek çözümlenmeye ihtiyaç duyulacak sorunlu alacaklar olarak ifade edilmektedir.³³⁹

Stok sorununda mevcut olan alacaklar TMSF'ye devrolan bankaların tahsili gecikmiş alacaklarıdır. Stok sorunun göstergeleri, donuk alacakların toplam kredilere oranı, kredi zarar karşılıklarının (özel karşılıklar) toplam kredilere oranı ve sermayenin aktiflere oranı olarak ele alınmaktadır.³⁴⁰ TMSF bünyesindeki sorunlu varlıkları temizlemek amacıyla yasal takip süreci veya alacak satışı ihalesi yapmaktadır. Ayrıca kamu ve özel bankaların halen bünyesinde olan ve donuk alacak olarak nitelendirilen, TOA hesaplarında muhasebeleştirilen ve izlenen donuk alacaklar yer almaktadır.

Akış sorunu ise bankaların zaman içinde donuk alacak haline gelecek olan kredilerini içermektedir. İlseven, “*Gerek stok sorununun etkili ve rasyonel çözümlenmesine katkıda bulunmak gerekse de akış sorunlarının ekonomik ve etkin olarak göğüslenmesi bakımından VYŞ’ler oldukça önemlidir*”.³⁴¹

Stok sorunu ve akış sorunu karşılaştırıldığında stok sorununu çözmek akış sorununu çözmekten daha kolay görülmüştür.³⁴² Türkiye’ye baktığımızda bankaların sorunlu kredi oluşumunu engellemek amacıyla tedbirler aldığı görülmektedir. Yapılması gereken bankaların bilançolarında yer alan sorunlu varlıkların temizlenerek olumsuz etkilerin yok edilmesi, bankaların asıl faaliyetlerine odaklanmaları için gerekli koşulların sağlanması gereklidir. VYŞ'lere devredilecek olan sorunlu kredilerle bankalar bunu başarabilecek asıl faaliyetleriyle ilgilenmeye başlayacaklardır.

---

³³⁹ İlseven, **Türkiye'nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu**, s.1

³⁴⁰ Dziobek ve Pazarbaşıoğlu, **a.g.e.** , s.7

³⁴¹ İlseven, **Türkiye'nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu**, s.1

³⁴² Dziobek ve Pazarbaşıoğlu, **a.g.e.**, s.27

3.6.2.7. Faaliyet Süresi

Dünya örneklerine bakıldığında merkezi varlık yönetim şirketlerinin faaliyet süreleri 5 ile 10 yıl arasında değişmektedir. Kamu tarafından kurulacak olan VYŞ'lerin faaliyet süresinin iyi bir şekilde belirlenmesi sorunlu varlıkların hızlı bir şekilde eritilmesine yardımcı olacaktır. Belli bir faaliyet süresinin önceden belirlenmesi kuruluşlarda bu süre içerisinde varlıkları tasfiye etme yönünde teşvik yaratabilmektedir.³⁴³

Ülke örneklerine bakacak olursak ABD'de RTC 1989 yılında geçici bir süre için kurulmuş ve 1996 yılına kadar faaliyette bulunmuştur. İsveç'te ise Securum 1992 yılında kurulmuş, 1997 yılında faaliyetlerine son vermiştir. Retriva ise 1993 yılında faaliyetlerine başlamış ve 1995 yılında Securum bünyesine katılmıştır. Güney Kore'de ise KAMCO 1962 yılında kurulmuş ve halen faaliyette bulunmaktadır.

Türkiye açısından ise kurulan varlık yönetim şirketlerinin belirli bir süre ile kurulmuş olması, eğer gerekiyorsa bu sürenin uzatılması ve faaliyetlerini yeterince iyi bir şekilde yerine getiremeyen VYŞ'lerin faaliyet sürelerinde değişikliğe gidilmesi gereklidir.

---

³⁴³ Mesutoğlu, *Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri*, s.42

4. BÖLÜM

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN MUHASEBE SİSTEMİ, UYGULAMA VE ÖNERİLER

4.1. Varlık Yönetim Şirketleri'nin Muhasebe Sistemi

Muhasebe; işletme eylemlerinin kontrolünü sağlamak, geleceğe ilişkin işletme eylemlerini planlamak, işletme içi ve dışındaki kişilere işletmeye ilişkin etkin kararlar alabilmesi için mali olaylarla ilgili bilgilerin toplanması ve iletilmesi işlemidir.³⁴⁴ Başka bir tanımda muhasebe; işletmenin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişme yaratan ve para ile ifade edilen işlemlere ait bilgileri kaydetmek, sınıflandırmak ve yorumlamak suretiyle ilgili kişi ve kurumlara raporlar halinde sunulan bir bilgi sistemidir.³⁴⁵ VYŞ'ler açısından bu sistemin unsurları ise kullanılan defterler, belgeler, hesap planı, finansal tablolar ve diğer raporlar olarak açıklanabilir.³⁴⁶

VYŞ'leri, 5411 Sayılı Bankacılık kanununa ilişkin 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliklerden “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik” ve “Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik”inin 17'inci maddesi hükümleri gereğince, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yürürlüğe konulan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ile bunlara ilişkin ek ve yorumlara (tümü “Türkiye Muhasebe Standartları” ya da “TMS”) uygun olarak hazırlamak zorundadırlar. Bu şirketler, muhasebe kayıtlarını, Bankacılık Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Vergi Mevzuatına uygun olarak tutmaktadır.

---

³⁴⁴ Ümit Ataman, **Genel Muhasebe Cilt 1**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, Yayın No:65, 2003, s.1

³⁴⁵ Gürbüz Gökçen, **Genel Muhasebe İlkeleri ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları**, Beta Basım Yayım Dağıtım, Ekim 2007, s.3

³⁴⁶ Yaşar Kabataş ve İclal Atilla, “Bankaların Sorunlu Varlıklarının Yönetiminde Varlık Yönetim Şirketleri ve Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi”, **Yaklaşım Yayınları**, Sayı:199, Temmuz 2009, s.224

VYŞ'leri yönetmeliğin 13. maddesine göre düzenleyecekleri finansal tablolarını Haziran ayı sonu ve yılsonu itibariyle ilgili dönemi izleyen iki ay içerisinde yetkili denetim kuruluşlarının bağımsız denetiminden geçmiş olarak BDDK'ya bildirirler.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1'e göre, bilanço esasına göre defter tutmakla beraber faaliyet konuları itibariyle farklı muhasebe tekniğini kullanmak durumunda bulunan; Banka ve Sigorta Şirketleri, Özel Finans Kurumları, Finansal Kiralama Şirketleri (faktoring vb. alanlarda faaliyet gösterenler dahil), Menkul Kıymet Yatırım Fonları, Aracı Kurumlar ve Yatırım Ortaklıkları gibi şirketler belirlenen "Muhasebenin Temel Kavramları"na "Muhasebe Politikalarının Açıklanması"na ve "Mali Tablolar İlkeleri"ne uymaları kaydıyla bu Tebliğin diğer mecburiyetlerini yerine getirmekle yükümlü değillerdir.

VYŞ'lerinin muhasebenin temel kavramları olan sosyal sorumluluk, işletmenin sürekliliği, dönemsellik, parayla ölçülebilme, maliyet esaslı, özün inceliği, tarafsızlık ve belgelendirme gibi kavramlara uyması gerekmektedir.³⁴⁷

Muhasebenin temel kavramlarına kısaca açıklarsak;

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Genel olarak sorumluluk; gerçek ve tüzel kişilerin kendi davranışlarını ve yetki alanlarındaki herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi olarak tanımlanır. Bu kavram muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını ve amacını göstermektedir.

Muhasebe sadece işletmenin yöneticilerine gerekli bilgileri vermekle kalmaz. Değişik nedenlerle işletmenin işleyişi ile ilgileri bulunan veya ileride ilgilenecek olan taraflara da işletmenin finansal durumu ve işleyişinin sonucu hakkında bilgi vermek muhasebenin amaçlarından ve görevlerinden birisidir. Muhasebe bu tarafları yanıltmayacak doğru bilgiler verme sorumluluğundadır.

---

³⁴⁷ Erdikler, a.g.m., s.1

Muhasebe bu görevini yerine getirirken hukuki sorumluluktan daha kapsamlı bir sorumluluğu ifade eden sosyal sorumluluk duygusu ile hareket etmelidir. Muhasebenin organizasyonunda, uygulamaların gerçekleştirilmesinde, üretilen bilgilerin rapor edilmesinde belli bir ilgi grubunun değil tüm ilgi gruplarının hatta tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi gereğine sosyal sorumluluk kavramı denir.

Ancak böyle bir sorumluluk duygusu ile hareket edildiğinde muhasebece sağlanan bilgilerin gerçeğe uygun, tarafsız, önyargısız ve adil olması sağlanabilir.

Kişilik Kavramı: İşletmenin, sahip veya sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına yürütülmesi gerektiğini öngörür.³⁴⁸

İşletmenin Sürekliliği Kavramı: Bu kavram, işletmelerin faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder. Bu nedenle işletme, sahiplerinin yaşam süreleriyle bağlı değildir. İşletmenin sürekliliği kavramı maliyet esasının temelini oluşturur

Dönemsellik Kavramı: İşletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hâsılat, gelir ve karların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.³⁴⁹ Bu kavrama göre işletmenin gelir ve giderleri ait olduğu dönemde gösterilmelidir. Muhasebe raporları bu kavram dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Parayla Ölçme Kavramı: Parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder. Muhasebe işlemleri ulusal para birimi ile yapılır. Uluslar arası ticari işlemler söz konusu olduğunda ise; kullanılan yabancı para biriminin o andaki döviz kuru dikkate alınarak, ulusal para birimine dönüştürme işlemi uygulanarak kayıt yapılır.

---

³⁴⁸ Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1, s.5

³⁴⁹ Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No: 1, s.5

Maliyet Esası Kavramı: Maliyet esası kavramı, para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan diğer kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde, bunların elde edilme maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

Para ve alacaklar dışındaki bütün aktifler ile gider kalemleri, elde edilme (iktisap) maliyetleri ile muhasebeleştirilir. İşletme içinde varlıkların şekil değiştirmesi ve giderlerin tüketilmesinde de elde edilme maliyeti esası geçerlidir.³⁵⁰

Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı: Bu kavram, muhasebe kayıtlarının gerçek durumunu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve önyargısız davranılması gerektiğini ifade eder.

Tutarlılık Kavramı: Tutarlılık kavramı, muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanmasını ifade eder. Geçerli nedenlerin bulunduğu durumlarda, işletmeler, uyguladıkları muhasebe politikalarını değiştirebilirler. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin mali tabloların dipnotlarında açıklanması zorunludur. Muhasebenin amaçlarına ulaşabilmesi için her dönem uyguladığı ilke ve usuller aynı olmalıdır.

Tam Açıklama Kavramı: Tam açıklama kavramı, mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder

İhtiyatlılık Kavramı: Bu kavram muhasebe olaylarında temkinli davranılmasını ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gereğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak, işletmeler giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve karları için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar.

---

³⁵⁰ Yüksel Koç Yalkın, **Genel Muhasebe İlkeler, Uygulamalar, Tekdüzen Muhasebe Sistemi**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2001, s.29

Önemlilik Kavramı; Önemlilik kavramı, bir hesap kalemi veya bir olayın nispi ağırlık değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Önemli hesap kalemler, finansal olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması zorunludur.³⁵¹

Özün Önceliği Kavramı; Özün önceliği kavramı, işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Genel olarak işlemlerin biçimleri ile özleri paralel olmakla birlikte bazı durumlarda farklılık ortaya çıkabilir. Bu takdirde, özün biçime önceliği esastır.

4.1.1. VYŞ'lerinin Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

VYŞ yönetmeliğinin 11. maddesine göre; Varlık yönetim şirketleri, banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları borçlusundan tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir. Banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının yeniden yapılandırılması veya üçüncü kişilere satışında danışmanlık ve aracılık hizmeti verebilir. Sermaye piyasası mevzuatı dahilinde ve gerekli izinleri almak kaydıyla faaliyette bulunabilir ve menkul kıymet ihraç edebilir. Faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla iştirak edinebilir. Diğer varlık yönetimi şirketlerinin satışına aracılık ettiği veya ihraç ettiği finansal ürünlere yatırım yapabilir. Şirketlere kurumsal ve finansal yeniden yapılandırma alanlarında danışmanlık hizmeti verebilir.

4.1.1.1. Yabancı Para Cinsinden İşlemler

Finansal tabloların hazırlanması sırasında yabancı para cinsinden işlemler yapılırken, işlemin yapıldığı tarihteki kurlar esas alınmaktadır. Bu işlemler sonucunda oluşan kur farkları oluştuğu dönemdeki kar veya zarar olarak muhasebeleştirilir. Dönem

---

³⁵¹ Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1, s.6

sonlarında yabancı para aktif ve pasif hesapların bakiyeleri dönem sonu Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) döviz alış kurlarından evaluasyona tabi tutularak YTL'ye çevrilir ve oluşan kur farkları, kambiyo işlemleri karı veya zararı olarak kayıtlara yansıtılır.

4.1.1.2. Faiz Gelir ve Giderleri

Faiz gelir ve giderleri, Finansal Araçlar Muhasebeleştirme Standardı (TMS 39)'nda belirlenen etkin faiz yöntemi (finansal varlığın ya da yükümlülüğün gelecekteki nakit akımlarının bugünkü net değerine eşitleyen oran) kullanılarak hesaplanır ve tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir.

Kredilerden alınan faizler ise, satın alma bedelleri ile defterlere kaydedilen takipteki kredilere ilişkin yapılan tahsilatlar, önce kredilerin satın alma maliyetinden düşülmekte, bu bedeller tamamen tahsil edildikten sonra ise ilgili tahsilat tutarları "Kredilerden alınan faizler" kalemi altında gelir kaydedilmektedir.³⁵²

4.1.1.3. Ücret Komisyon Gelir ve Giderleri

Finansal varlık ve yükümlülüklerin bir parçası olarak ödenen ücret ve komisyonlar, ilgili varlık veya yükümlülüğün efektif faiz oranı hesaplamasına dahil edilerek hesaplanmalıdır. Diğer ücret ve komisyon gelir ve giderleri, servis verildiğinde veya hizmet alındığında gelir/gider hesaplarında muhasebeleştirilmelidir. Ücret ve komisyon giderleri dönemsel ilkesine bağlı olarak kaydedilmelidir.³⁵³

4.1.1.4. Finansal Varlıklar

Finansal varlıklar; finansal aktifler ve finansal pasiflerden oluşur ve bu şirketlerin ticari aktivite ve faaliyetlerinin temelini oluşturur. Bu varlıklarla ilgili riskler Şirket'in aldığı toplam riskin çok önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Finansal varlıkların alım ve

---

³⁵² <http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=2009&lstDonemAy=Haziran&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (19.10.2009)

³⁵³ <http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp> (28.09.2009)

satım işlemleri, teslim tarihi esas alınarak muhasebeleştirilir. Teslim tarihi muhasebesinin uygulanması halinde işletme, teslim aldığı varlıklarda olduğu gibi, ticari işlem tarihi ve teslim tarihi arasındaki dönem boyunca varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimleri muhasebeleştirir.

Krediler ve alacaklar, borçluya para, mal veya hizmet sağlama yoluyla yaratılan finansal varlıkları oluşturur. Söz konusu krediler ve alacaklar elde etme maliyeti üzerinden kayda alınmakta, takip edilmektedir ve bunların teminatı olarak alınan varlıklarla ilgili olarak ödenen harçlar ve benzeri diğer masraflar işlem maliyetinin bir parçası olarak kabul edilmemektedir. Söz konusu masraflar ve harçlar gider hesaplarına yansıtılmaktadır.³⁵⁴

VYŞ'lerin kredi portföyü Türkiye'deki yerleşik bankalardan satın aldığı gecikmiş alacaklardan oluşmaktadır. Bu portföy, satın alma bedeli ile defterlere kaydedilip gecikmiş alacaklardan oluştuğu için yapılmakta olan tahsilatlar, önce satın alma maliyetinden düşülmekte, bu bedel tamamen tahsil edildikten sonra ise ilgili tahsilat tutarları "Kredilerden alınan faizler" kalemi altında gelir olarak kaydedilmektedir. Satın alma bedelinin tamamının tahsil edilememesi ihtimalinin yüksek olması halinde ise defterlerde kalan maliyet üzerinden karşılık ayrılmaktadır.

4.1.1.5. Finansal Varlıklarda Değer Düşüklüğü

VYŞ'leri her bilanço döneminde, bir finansal varlık veya finansal varlık grubunun değer düşüklüğüne uğradığına ilişkin ortada tarafsız göstergelerin bulunup bulunmadığını kontrol eder ve değerlendirir. Eğer böyle bir gösterge mevcut ise ilgili değer düşüklüğü tutarını tespit eder.

Finansal araçların gelecekte beklenen nakit akışlarının "etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi" ile iskonto edilmek suretiyle hesaplanan tahmini tahsil edilebilir tutarının veya varsa gerçeğe uygun değerine göre muhasebeleştirilen tutarının defter değerinden düşük

---

³⁵⁴ Kabataş ve Attila, **a.g.m.**, s.225

olması halinde finansal aracın zafiyete uğradığı kabul edilir. Bu durumun sonucunda oluşan değer düşüklüğü için karşılık ayrılır ve ayrılan karşılık gider hesapları ile ilişkilendirilir.

4.1.2. Karşılık İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Krediler ve alacaklar için ayrılan karşılıklar dışında kalan karşılıklar ve şarta bağlı yükümlülükler “Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı”na (TMS 37) uygun olarak muhasebeleştirilmektedir

Geçmişte yaşanmış olaylardan kaynaklanan mevcut bir yükümlülüğün bulunması halinde, bu yükümlülüğün yerine getirilmesinin ihtimal dahilinde olması ve söz konusu yükümlülük tutarının güvenilir bir şekilde tahmin edilebilir olması durumunda finansal tablolarda karşılık ayrılır.

Karşılıklar, bilanço tarihi itibarıyla, yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla yapılacak harcamanın, VYŞ yönetimi tarafından yapılan en iyi tahminine göre hesaplanırlar. Buna ilaveten etkisinin önemli olduğu durumlarda ise bugünkü değerine indirmek için iskonto edilir.³⁵⁵

Karşılığın, mevcut yükümlülüğün karşılanması için gerekli tahmini nakit akımlarını kullanarak ölçülmesi durumunda ise söz konusu karşılığın defter değeri, ilgili nakit akımlarının bugünkü değerine eşittir. Karşılığın ödenmesi için gerekli olan ekonomik faydanın bir kısmı ya da tamamının üçüncü taraflarca karşılanmasının beklendiği durumlarda, tahsil edilecek tutar, ilgili tutarın tahsil edilmesinin hemen hemen kesin olması ve güvenilir bir şekilde ölçülmesi halinde varlık olarak muhasebeleştirilir.

Dönem içinde ayrılan karşılıklar “Kredi ve diğer alacaklar karşılığı” hesabında giderleştirilmekte; önceki dönemlerde ayrılan ve cari dönemde iptal edilen karşılık tutarları “Diğer faaliyet gelirleri” hesabına gelir kaydedilmektedir

---

³⁵⁵<http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=2009&lstDonemAy=Haziran&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (19.10.2009)

4.1.3. Vergi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

VYŞ'leri, Türkiye'de geçerli olan kurumlar vergisine tabidir. Kurumlar vergisi, iktisadi faaliyetleri sonucu kar elde eden kurumların üzerinden alınan ve gelir vergisini tamamlayıcı nitelikte dolaysız bir genel vergidir.³⁵⁶ Kurumlar vergisi oranı, ticari kazancın tespitinde gider yazılan vergi matrahından indirilemeyen giderlerin eklenmesi ve yurtiçinde yerleşik şirketlerden alınan temettüler, vergiye tabi olmayan gelirler ve kullanılan yatırım indirimleri düşüldükten sonra kalan matrah üzerinden hesaplanmaktadır.

21 Haziran 2006 tarih ve 26205 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32'nci maddesi ile Kurumlar Vergisi oranı %30'dan %20'ye indirilmiştir. Buna göre, 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, kurum kazançları %20 oranında kurumlar vergisine tabidir. Yatırım teşviğinin indirim olarak kullanılması halinde vergi oranı %30'dur.³⁵⁷

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre beyanname üzerinde gösterilen mali zararlar 5 yılı aşmamak kaydıyla dönemin kurumlar vergisi matrahından indirilebilir. Beyanlar ve ilgili muhasebe kayıtları vergi dairesince beş yıl içerisinde incelenebilmekte ve vergi hesapları kontrol edilebilmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinin transfer fiyatlandırması yoluyla "Örtülü Kazanç Dağıtımı" başlığı altında transfer fiyatlandırması konusu işlenmekte ve 18 Kasım 2007 tarihinde yayımlanan "Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliğ"i bu konu hakkında uygulamadaki detayları belirlemiştir.

Söz konusu tebliğe göre, eğer vergi mükellefleri ilgili kuruluşlarla (kişilerle), fiyatlandırmaları emsallere uygunluk ilkesi çerçevesinde yapılmayan ürün, hizmet veya mal alım ve satım işlemlerine giriyorlarsa, ilgili karlar transfer fiyatlaması yoluyla örtülü bir

³⁵⁶ Salih Turan, **Vergi Teorisi ve Politikası**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993, s.133

³⁵⁷ <http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp> (28.09.2009)

şekilde dağıtıldığı kanaatine varılacak ve bu tarz transfer fiyatlaması yoluyla örtülü kar dağıtımları kurumlar vergisi açısından vergi matrahından indirilemeyecektir

4.1.4. Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi

Maddi duran varlıklar muhasebeleştirilirken ilk olarak alış bedelleri dikkate alınmakta ve finansal tablolara yansıtılmaktadır. Tüm maddi duran varlıklar, “Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı” (TMS 16) uyarınca kayıtlara maliyet bedelinden alınmaktadır. Maddi duran varlıkların elden çıkarılması sonucunda doğan kazanç ve kayıplar net elden çıkarma hasılatı ile ilgili maddi duran varlığın net defter değerinin arasındaki fark olarak hesaplanmaktadır.

Maddi duran varlıklara yapılan normal bakım ve onarım harcamaları gider olarak muhasebeleştirilmektedir. Maddi duran varlıklarının tahmini ekonomik ömrü 4 yıl ile 10 yıl arasında olup amortisman oranları ise %25 ve %10’dur.

4.1.5. Çalışanların Haklarına İlişkin Yükümlülüklerle İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi

VYŞ’leri Türkiye’deki mevcut iş kanununa göre, emeklilik nedeniyle işten ayrılan veya istifa ve kötü davranış dışındaki nedenlerle işine son verilen personele belirlenen miktarda ödeme yapmakla yükümlüdür.

VYŞ’leri “Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı”na (TMS 19) uygun olarak kıdem tazminatı karşılığı hesaplamakta ve muhasebeleştirmektedir.

4.1.6. Borçlanmalara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi

Finansal yükümlülükler, işlem maliyetleri dahil elde etme maliyetleri ile kayıtlara alınmakta ve izleyen dönemlerde “etkin faiz oranı yöntemi” ile hesaplanan iskonto edilmiş bedelleri ile değerlendirilmektedir.

4.2. Varlık Yönetim Sektör Faaliyetleri

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyetlerinin sonuçları tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13

Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

Milyon TL	2007	Haz.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Değişim	Bilanço Payı	
						Haz.08-09	Haz.08	Haz.09
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	28,5	40,2	40,9	52,2	52,4	30,2	10,7	14,1
Devralınan Krediler	34,7	58,9	17,9	16,2	14,9	-74,6	15,6	4,0
Devralınan Takipteki Krediler	90,6	243,4	311,0	293,8	293,3	20,5	64,5	78,9
Karşılıklar	33,2	32,7	7,8	5,9	5,9	-81,9	8,7	1,6
Toplam Aktifler	241,3	377,5	369,8	374,1	371,6	-1,6	100,0	100,0
Alınan Krediler	157,1	258,4	287,1	309,8	267,7	3,6	68,5	72,0
Özkaynaklar	72,9	107,5	74,8	59,1	97,5	-9,3	28,5	26,2
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	123,9	95,6	188,5	195,7	238,8	149,7	25,3	64,2
Teminat Mektupları	2,4	12,9	16,3	16,8	20,1	55,4	3,4	5,4
Taahhütler	5,8	5,8	5,6	4,7	5,6	-4,4	1,5	1,5
Türev Finansal Araçlar	41,4	3,9	28,2	30,1	74,0	1811,9	1,0	19,9
Emanet Kıymetler	72,9	73,0	137,0	137,0	140,2	92,0	19,3	37,7

Kaynak: BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu 2009**, s.37 (milyon TL)

Tablo 13'e göre Varlık yönetim şirketlerinin aktif toplamı, Haziran 2009 itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %1,6 oranında azalarak 371,6 milyon TL'ye gerilemiştir. Aktiflerin yapısını incelersek, aktifin %79'unu devralınan takipteki krediler, %14'ünü bankalardan ve diğer mali kuruluşlardan alacaklar oluşturmaktadır. Sektörün kaynak yapısında ise, alınan krediler %72 ve öz kaynaklar %26,2 oranında paya sahiptir.³⁵⁸

³⁵⁸ BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu**, Haziran 2009, s.36

Tablo 14**Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri**

Milyon TL	2007	Haz.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Değişim (%)
						Haz.08- Haz.09
Faiz Gelirleri	6,3	3,7	2,4	0,8	2,3	-38,0
Faiz Giderleri	12,1	8,5	15,5	5,8	11,3	33,9
Ücret ve Komisyon Gelirleri	1,5	1,2	2,4	4,7	7,5	515,9
Diğer Faaliyet Gelirleri	18,8	9,7	24,2	13,3	21,1	117,1
Diğer Faaliyet Giderleri	31,4	20,1	36,5	8,1	17,2	-14,1
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	4,6	2,9	-33,3	-25,5	-9,1	-413,1
Vergi Karşılığı	-1,6	-1,7	-2,2	1,0	0,1	107,2
Net Dönem Kâr/Zararı	-20,9	-11,3	-54,7	-17,4	-5,3	53,3

Kaynak: BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu 2009**, s.37 (milyon TL)

Tablo 14'e göre; Varlık yönetim sektörünün net dönem zararı, 2009 yılı ikinci yarısı itibarıyla, bir önceki yılın aynı dönemine göre %53,3 oranında azalarak, 5,3 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu azalmada, ücret ve komisyon gelirlerindeki ve diğer faaliyet gelirlerindeki önemli artışların payı büyüktür.

Tablo 15**Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri**

	2007	Haz.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı (%)	0,9	1,3	1,2	1,3	1,3
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	58,2	35,6	22,8	19,1	31,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar (%)	-28,7	-10,5	-73,1	-29,5	-5,4
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler (%)	-8,7	-3,0	-14,8	-4,6	-1,4
Karşılık Oranı (%)	36,6	13,5	2,5	2,0	2,0
YP Varlıklar/Aktifler (%)	55,1	32,1	19,1	24,6	22,6
YP Yükümlülükler/Pasifler (%)	67,2	69,4	78,4	83,1	63,2
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar (%)	-40,1	-131,0	-292,9	-370,5	-154,9
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	2	4	4	4	5
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	6	5	5	6

Kaynak: BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu 2009**, s.37 (milyon TL)

Tablo 15'e göre; Sektörde 2009 itibarıyla toplam 6 şirket faaliyet göstermekte, bu şirketlerin 5'i zarar etmektedir. Varlık yönetim şirketlerinin büyük çoğunluğunun zarar etmelerine karşılık, ayırdıkları vergi karşılığı, geçen yılın aynı dönemine göre %107 oranında artış göstermiştir.³⁵⁹ Sektörün, banka dışı mali kesim içindeki payı, Haziran 2009 itibarıyla %1,3'tür.

VYŞ'lerinin haziran 2008'de vergi sonrası karın öz kaynaklara oranı %-10,5 iken, Haziran 2009'da %-5,4'e ve vergi sonrası karın aktiflere oranı ise %-3,0 iken %-1,4'e yükselmiştir. Sektörün, öz kaynaklarının yaklaşık 32 katı piyasadan alacağı vardır. Varlık yönetim sektörünün YP pozisyonuna bakıldığında, sektörün kur riski konusunda dikkatli olması gerektiği görülmektedir.³⁶⁰

Türkiye'de varlık yönetim sektörünün ABD ve Avrupa ülkelerine göre oldukça sığ olduğu görülmektedir. Sektörün faaliyetleri incelendiğinde kurulan şirketlerden sadece

³⁵⁹ BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu**, s.37

³⁶⁰ BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu**, s.37

birinin kar elde ettiği görölmektedir. Bu piyasanın gelişmesi için verilmiş olan avantajların daha da arttırılması piyasayı olumlu etkileyecektir. Türkiye’de faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri önümüzdeki birkaç yıl içinde elde etmiş oldukları istisnaları kaybedeceklerdir. Sektörün derinleşmesi, sorunlu kredi piyasasının gelişmesi için verilen teşviklerin devam ettirilmesi hatta arttırılması gerekmektedir. Piyasanın geliştirilmesi için asgari sermaye tutarında düzenleme yapılabilir ve yatırımcıların piyasalara girmesi sağlanabilir.

4.3. Uygulama

Uygulamamızda A Varlık Yönetim Şirketi seçilmiştir.

- A Varlık Yönetim Şirketi 01.01.2008 tarihinde 10.000.000 TL sermaye ile kurulmuştur.

/	
412 SERMAYE TAAHHÜTLERİ	10.000.000 TL
/	
410 SERMAYE	10.000.000 TL
/	
022 YURT İÇİ BANKALAR 022.01 Vadesiz Hesap	10.000.000 TL
10.000.000 TL	412 SERMAYE TAAHHÜTLERİ
/	

- A Varlık Yönetim Şirketi, kuruluş sonrası 100.000 TL tutarında demirbaş alımı yapmıştır;

_____ / _____	
250 MENKULLER	100.000 TL
250.01 Büro makinaları	
250.02 Mobilya Mefruşat	
	022 YURT İÇİ BANKALAR 100.000 TL
	022.01 Vadesiz TL Hesabı
_____ / _____	

- A Varlık Yönetim Şirketi B Bankasının sorunlu kredilerle ilgili düzenlemiş olduğu ihaleye 6.000.000 TL teklif vermiş ve ihaleyi kazanmıştır. Bu işlemin muhasebe kaydı ;

_____ / _____	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR / TAHSİLİ	6.000.000 TL
SINIRLI KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR	
	022 YURTIÇİ BANKALAR 6.000.000
TL	
_____ / _____	

- A Varlık Yönetim Şirketi satın almış olduğu gecikmiş alacakların tahsilatına başlamış ve 1.000.000 TL'lik tahsilat yapmıştır. Bu işlemin muhasebe kaydı;

_____ / _____	
022 YURT İÇİ BANKALAR	1.000.000 TL
	170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR / TAHSİLİ SINIRLI KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR
_____ / _____	

- A Varlık Yönetim Şirketi 3.000.000 TL'lik tahsilat yapmıştır. Bu işlemin muhasebe kaydı;

_____ / _____	
022 YURT İÇİ BANKALAR	3.000.000 TL
	170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR / TAHSİLİ SINIRLI KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR
_____ / _____	

- A Varlık Yönetim Şirketi 2.000.000 TL'lik tahsilat yapmıştır. Bu işlemin muhasebe kaydı;

_____ / _____	
022 YURT İÇİ BANKALAR	2.000.000 TL
	170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR / TAHSİLİ SINIRLI KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR
_____ / _____	

- A Varlık Yönetim Şirketi 500.000 TL daha tahsil etmiştir. 170 no'lu hesap kayıtlı değere ulaştığı için bu hesapta tahsil edilen miktar gelir olarak 548 hesapta kaydedilecektir.

	/	
022 YURT İÇİ BANKALAR		500.000 TL
		548 TASFİYE OLUNACAK 500.000 TL
		ALACAKLAR İLE ZARAR
		NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER VE
		DİĞER ALACAKLARDAN
		ALINAN FAİZLER

- A Varlık Yönetim Şirketi alacağını tahsil ederken birtakım giderler yapmıştır. Buna örnek olarak konaklama, yol masrafı, kırtasiye giderleri gösterilebilir. Kayıt aşağıdaki gibidir;

	/	
880 DİĞER İŞLETME GİDERLERİ		3.000 TL
880.190.Yol Giderleri		
880.063 Kırtasiye Giderleri		
		022 YURT İÇİ BANKALAR 3.000 TL
		022.01. Vadesiz Mevduat

- A Varlık Yönetim A.Ş. alacağını tahsil etmek amacıyla bu davayla ilgilenen personeline ödeme yapacaktır. Muhasebe kaydı;

---

810 PERSONEL GİDERLERİ	3.000 TL
810.01. Memur Ücretleri	
022 YURT İÇİ BANKALAR	3.000 TL
022.01.Vadesiz TL Hesabı	

- A Varlık Yönetim Şirketi tahsilat sonrası almış olduğu paranın bir kısmını aylık %1 faiz karşılığında değerlendirirse muhasebe kaydı;

---

022 YURT İÇİ BANKALAR	120.000 TL
022.02 Vadeli TL Hesap	
022.02.001 G Bankası Vadeli Hesap	
022 YURT İÇİ BANKALAR	120.000 TL
022.01 Vadesiz TL Hesap	
022.01 G Bankası Vadesiz Hesap	

- 1 ay sonra banka tarafından A Varlık Yönetim Şirketi'ne faiz ödenirse;

---

022 YURT İÇİ BANKALAR	120.100 TL
022.01 Vadesiz TL Hesabı	
022 YURT İÇİ BANKALAR	120.000 TL
022.02 Vadeli TL Hesabı	
570 BANKALARDAN ALINAN FAİZLER	100 TL

- A Varlık Yönetim Şirketi alacağı devralmak için kredi kullanırsa; G Bankasından 100.000 Amerikan Doları kredi için aylık % 3 faiz ödemeyi kabul edip kredi anlaşması imzalarsa, muhasebe kaydı;

1 Dolar – 1.50 TL, aylık faiz ödemesi 375 TL’dir.

---

023 YURT İÇİ BANKALAR	150.000 TL
023.001 Dolar Hesabı	
	343 YURT İÇİ BANKALARDAN 150.000 TL
	KULLANILAN KREDİLER

- Ödeme sırasında kur 1.60’a çıkarsa;

---

623 YURT İÇİNDE KULLANILAN KREDİLERE	400 TL
VERİLEN FAİZLER	
623.01 Kullanılan Krediler İçin	
Faiz Giderleri	
	023 YURT İÇİ BANKALAR 400 TL
	023.01 Dolar Hesabı

- Kur yükseldiği için zarar oluştu. İşlemin muhasebe kaydı;

---

861 KAMBİYO ZARARLARI	10.000 TL
	343 YURT İÇİ BANKALARDAN 10.000 TL
	KULLANILAN KREDİLER

- Eđer kur 1.40'a dūşerse;

_____ / _____	
343 YURT İÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER	10.000 TL
_____ / _____	
771 KAMBİYO KARLARI	10.000 TL

- A Varlık Yönetim Şirketi alacağıının hepsini tahsil edemeseydi karşılık ayıracaktı. 90.000 TL'lik alacağı tahsil edemeseydi karar bu tutar için karşılık ayırmak zorunda kalacaktı.

_____ / _____	
820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ 820.01 Muhtelif Alacak Karşılığı	90.000 TL
_____ / _____	
180 ÖZEL KARŞILIKLAR	90.000 TL

4.4. Değerlendirme

Varlık yönetim şirketleri, sorunlu kredileri devralırken almış olduğu miktarı krediler hesabına borç olarak kaydetmektedir. Kaydedilen sorunlu alacakların miktarı birim bazında ölçülerek fiyatlandırılması yapılmadığı için her birim sorunlu alacağın birim maliyetinin hesaplanmasında sıkıntılar yaşanmaktadır.

Varlık yönetim şirketleri, birden fazla sorunlu krediyi bir defada satın aldığıında oluşan tutarı finansal varlık olarak krediler hesabında izlemektedir. VYŞ'lerinin aktifleştirmiş oldukları krediler hesabında yapmış olduğu tahsilatlar kayıtlı değere

ulaştığında krediler hesabı tamamen alacaklandırılıp kapatılmaktadır. Bu tarihten sonra söz konusu alacaklar için yapılacak her birim tahsilat tamamıyla gelir olarak kaydedilmektedir. Gelir hesabı, aktifleştirilen krediler hesabı tamamen kapatıldıktan sonra kullanılmaktadır.

Sorunlu alacakların kayıtlı olan değerinden fazla yapılan tahsilat şirketin karını göstermektedir. Elde edilen bu kar tahsil edildiği yılda finansal tablolara yansıtılmaktadır. Yapılması gereken ise VYŞ'leri öncelikle sorunlu alacaklar için ödemiş olduğu parayı bu varlıkların kayıtlı değerine bölerek birim maliyetlerini bulmalıdır. Bulmuş olduğu birim maliyetleri üzerinden muhasebe kaydını yapmalıdır. Yapılan tahsilatlar yapıldığı dönemde birim maliyetler dikkate alınarak muhasebeleştirilmelidir. Eğer bu yapılmazsa muhasebenin dönemsellik ilkesi ile çelişki meydana gelecektir. Çünkü birim maliyet belirlenmezse işletmenin o dönemki faaliyetlerinin sonucu yani kar/zarar doğru olarak belirlenemeyecektir.

Buna ek olarak VYŞ'leri alacakları tahsil ettiğinde yapılan bu tahsilatın bir kısmı faiz bir kısmı anapara olduğu halde yapılan uygulamada faiz gelirini finansal raporlarda görme imkanı yoktur.

VYŞ'lerinin sorunlu alacakların kayıtlı değerine ulaştıktan sonra yapmış oldukları her bir tahsilat gelir olarak değerlendirilmekte, bu da o döneme ait kar/zararın olduğundan çok yüksek bir rakamla finansal raporlarda yer alma sakıncasını oluşturacaktır. Yapılan bu işlem muhasebenin temel ilkelerinden olan dönemsellik ilkesine aykırılığı meydana getirecektir.

VYŞ'leri almış olduğu sorunlu varlığın birim maliyetlerini bulmalı ve bu şekilde muhasebeye kaydetmelidir. Alacaklarını tahsil ettiğinde ise faizi faiz gelirlerine, anaparayı oluşturan kısmı ise anaparadan düşmeli ve birim maliyetleri dikkate alarak kar/zararını hesaplamalıdır.

SONUÇ

Bankacılık krizlerinin ardından bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasında sıkça kullanılan yöntemlerden biri Varlık Yönetim Şirketleri'dir. Bankacılık sisteminin başarılı ve hızlı bir şekilde yeniden yapılandırılmasında en kritik ve karmaşık görevlerden birisi, sorunlu varlıkların uygun yönetim ve tasfiyesidir. Sorunlu varlıkların banka bilançolarından ayıklanarak bu tür varlık ve alacakların geri dönüşümünü sağlayacak VYŞ'lerine devredilmesi, bankaların sorunlu varlık stok problemlerinin ele alınmasında etkin bir uygulamadır.

VYŞ'leri genel olarak iki türde yapılanmıştır. Bunlar merkezi ve merkezi olmayan varlık yönetim şirketleridir. Ülkelerin yaşadığı krizin boyutu ve derinliği ile hükümetlerin soruna müdahale etmedeki politik yaklaşımları ve yasal altyapının durumuna bağlı olarak bahsedilen yöntemlerden biri sorunlu varlıkların yönetim ve tasfiyesinde müdahale aracı olarak tercih edilebilmekte ve hangi varlık yönetim şirketi yapısının uygulamaya konulacağı konusu kararlaştırılmaktadır.

Merkezi VYŞ'lerinde amaç, borçların yeniden yapılandırılmasında merkezi tek bir şirketin kullanılması ile kaynakların en verimli şekilde kullanılarak, en üst seviyede faydanın sağlanmasıdır. Bu yöntem, sorunlu varlıkların yönetiminin özel sektör tarafından gerçekleştirilemediği durumlarda veya sorunlu bankalar alanındaki tıkanıklar büyük ölçeklere ulaştığında, ya da sorunlu kredilerin çözümlenebilmesi için merkezi güç kullanımına gerek doğması halinde gündeme gelmektedir. Merkezi olmayan VYŞ'leri ise banka içinde sadece kötü aktiflerin yönetimi ile ilgili bir birim oluşturulması veya bankanın iştiraki olarak bankaya özel bir aktif yönetim şirketinin kurulmasıyla oluşmaktadır.

Merkezi VYŞ uygulamasında kurulan şirketlerin politik baskılardan uzak durmaları gerekir. Ayrıca fiyatlandırma konusu da oldukça önemlidir. Bu şirketlerin sorunlu varlıkları satın alırken piyasa fiyatının oldukça üzerinde fiyattan almamaları veya çok düşük fiyattan sorunlu varlıkları devralmamaları gerekmektedir. Eğer çok yüksek bir fiyattan alım yaparsa bu sorunlu varlığı alınmış olan bankaya bir tür sermaye aktarımı meydana gelecektir. Bu işlemin önlenmesi gerekmektedir. Merkezi olmayan

VYŞ'lerin de sorunlu varlıkları devralırken piyasa fiyatının üzerinde bir fiyattan alım yapmaması gerekmektedir. Çünkü bu gerçekleşirse bankacılık sektörünün problemleri sadece görünüşte çözülmüş olacak ancak gerçekte sorun devam edecektir.

VYŞ'lerinin sorunlu varlıkların yapılandırılmasında, çözümlenmesinde etkinliğinin artması için istikrarlı bir makroekonomik ortamın, uygun yasal sistemin, etkin düzenleme ve denetlemenin, yansız bir vergi sisteminin, yasal dayanakların, transfer edilecek varlıkların seçiminin, varlık transfer fiyatlamasının, yönetimin, fonlama işlevinin, aktiflerin elden çıkarılmasına ilişkin prosedürlerin, teşvik yapısının iyi bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Ülke uygulamalarına baktığımızda ABD'de FDIC ve RTC, Güney Kore'de KAMCO incelenmiştir. Bu iki ülkede merkezi varlık yönetim şirketi kurulduğu gözlenmektedir. Bu ülkelerde kurulan varlık yönetim şirketleri oldukça başarılı olmuşlardır.

Türk Bankacılık sektöründe 2001 yılında yaşanan krizden sonra bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması amacıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeler ile mali sektörün kırılgan yapıdan kurtulup sağlıklı ve dayanıklı hale gelmesi, ani şoklarda meydana gelebilecek ve peşinden reel sektörde içine alabilecek kayıpları en aza indirmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yapılandırılması, krizden olumsuz etkilenen özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, bankacılık sektörünün daha etkin ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için düzenleme ve denetleme sistemlerinin etkinliğinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bunların yanında "İstanbul Yaklaşımı" ve "Varlık Yönetim Şirketleri"nin oluşturulmasına karar verilmiştir.

TMSF varlık yönetim şirketlerinin kurulmasına kadar olan süre içinde kendisine devredilen bankaların sorunlu varlıklarını devralmıştır ve VYŞ görevini üstlenip önemli miktarda sorunlu varlığı sektör dışına çekmiştir. TMSF'ye 1997 yılından itibaren 22 banka devredilmiştir. Devredilen bu bankalar yeniden yapılandırılmış ve sistemden çıkarılmıştır.

İstanbul yaklaşımı ile finansal darboğaz içinde bulunan ancak yeniden yapılandırılmaları halinde faaliyetlerine devam etmesi mümkün olan ve ekonomiye katma değer yarattığına inanılan mal ve hizmet üreten gerçek ve tüzel kişi borçlularına faaliyetlerini verimli bir şekilde sürdürebilecekleri bir ortam sağlamak amaçlanmıştır. Bu yaklaşım, borçlu ve alacaklıların aralarındaki anlaşmazlıkları yargı sürecine gitmeden, işbirliği ile çözmelerine imkan sağlayan önemli bir adımdır.

2001 yılında yaşanan krizden sonra bankacılık sisteminde şeffaflığı sağlamak, bankacılık sistemini AB standartlarına yaklaştırmak, daha sonra ise mali sistemin tam anlamıyla piyasa koşullarına göre çalışmasını sağlamak hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda bankaları sorunlu aktiflerinden kurtarıp, sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam etmesi istenmektedir. Varlık yönetim şirketleri de bu amaçların gerçekleşmesinde önemli rol oynamaktadır.

Varlık Yönetim Şirketleri Türk bankacılık sektörüne 4743 Sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile girmiştir. Türkiye’de VYŞ kurulmasına yönelik düzenlemeler 4743 Sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, VYŞ Yönetmeliği ve 5411 Sayılı Bankalar Kanunu’dur

Türkiye’de şu anda faaliyette bulunan 6 tane VYŞ bulunmaktadır. Bu şirketler Anadolou Varlık, Bebek Varlık, Girişim Varlık, RCT varlık, LBT Varlık, Standart Varlık Yönetim Şirketleri’dir. TMSF bu şirketlerden RCT Varlık Yönetim A.Ş.’ye ortaktır.

Türkiye ekonomisini göz önünde bulundurduğumuzda merkezi ve merkezi olmayan VYŞ’nin bir arada olması daha sağlıklı olacaktır. İki yöntemin bir arada kullanılmasıyla olumsuz etkilerin minimuma indirilmesi amaçlanmaktadır. İkili yapının kullanılmasıyla kriz zamanlarında ortaya çıkabilecek fon yetersizliği önlenmiş olacaktır. Bunun yanında denetimde etkinlik ve şeffaflık sağlanmış olacaktır.

VYŞ’lerinin sorunlu varlıklar devralırken uygulamış olduğu fiyatlama oldukça önemlidir. VYŞ’leri sorunlu varlıkların fiyatlarını belirlerken belirli kriterlere göre

hareket etmelidirler. Devralınan varlıkların tahsil edilme kabiliyeti, nakit akım analizleri, teminat riskine göre, borçlunun pozitif nakit yaratma potansiyeli ve bu nakdin borç geri ödemesine yönlendirilebilmesi, gerçekçi varsayımlara dayanan tahsilat projeksiyonları, borçluyu tanımak, borçlu tarafından verilen finansal bilgi ve projeksiyonların incelenmesi, borçlunun diğer borçları, öncelik ve teminatları, devlete olan borçların önceliği ve miktarları (Vergi, SSK gibi), diğer borçlular tarafından açılmış hukuk davaları ve borç yapılandırma anlaşmaları gibi kriterlere göre VYŞ'leri fiyatları belirler. VYŞ'leri bu kriterler sonucunda tahsil edilme olasılığı yüksek olan sorunlu varlıkların fiyatını yüksek belirleyecektir.

Varlık yönetim şirketlerinin devraldığı sorunlu varlıklara uyguladıkları satış ve çözümlenme yöntemleri birbirinden farklıdır. Bu yöntemler ülkeden ülkeye göre değişmekte ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik duruma göre de farklılaşmaktadır. Türkiye'de TMSF doğrudan satış, ortaklık şeklinde varlık yönetim şirketi kurulması ve hasılat paylaşımı yöntemlerini kullanmıştır.

Türkiye açısından bakıldığında en önemli sorunun stok ve akış sorunu olduğu görülmektedir. Bu sorunun çözülmesi amacıyla bankaları bilançolarında yer alan sorunlu varlıkların VYŞ'lerinde devredilerek olumsuz etkilerin yok edilmesi, bankaların asıl faaliyetlerine odaklanmaları için gerekli koşulların sağlanması gereklidir. VYŞ'lere devredilecek olan sorunlu kredilerle bankalar bunu başarabilecek asıl faaliyetleriyle ilgilenmeye başlayacaklardır.

Türkiye'deki sorunlu kredilere yatırım Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında çok sığ kalmaktadır. Yatırımcıların bu piyasaya girmesini sağlayacak teşvikler, düzenlemeler yapılmalıdır. Sorunlu kredi piyasasındaki yatırımcı sayısının artırılması gerekmektedir. Türkiye'de VYŞ kurulurken yatırımcıların bazı avantajları vardır. Bunlar, VYŞ'leri kuruluşlarından itibaren 5 yıl boyunca damga vergisinden, harçlardan, banka ve sigorta muamele vergisinden, taşıt alım vergisinden, kaynak kullanımı destek fonuna yapılacak kesintilerden ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 29'uncu maddesi hükmünden istisnadır. Türkiye'deki VYŞ'lerinin tarihçesine bakarsak çoğu 5 yılı doldurmakta ve bu istisna hakkını kaybetmektedirler. Yaşanan kriz nedeniyle finans sektörünün kaynak sıkıntısı yaşamasıyla VYŞ'lerinin önemi daha da

artmaktadır. Bu yüzden VYŞ'lerine tanınan istisnalar bir kez daha gözden geçirilmeli ve tüm VYŞ'lerini kapsayacak şekilde istisnalar düzenlenmelidir.

VYŞ kuruluşu asgari sermaye tutarı 10 milyon TL'dir. Bu sermaye tutarının yatırımcıların sorunlu kredi piyasasına girmesine teşvik etmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi piyasanın derinleşmesini sağlayabilir. Böylelikle sorunlu kredi piyasasındaki yatırımcı sayısı artabilir ve piyasa gelişebilir.

VYŞ'leri muhasebe kayıtlarını Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumlara uygun olarak hazırlarlar. Varlık yönetim şirketleri, sorunlu kredileri devralırken almış olduğu miktarı krediler hesabına borç olarak kaydetmektedir. VYŞ'lerinin aktifleştirmiş oldukları krediler hesabında yapmış olduğu tahsilatlar kayıtlı değere ulaştığında krediler hesabı tamamen alacaklandırılıp kapatılmaktadır. Bu tarihten sonra söz konusu alacaklar için yapılacak her birim tahsilat tamamıyla gelir olarak kaydedilmektedir. Gelir hesabı, aktifleştirilen krediler hesabı tamamen kapatılana kadar kullanılmamaktadır.

Sorunlu alacakların kayıtlı olan değerinden fazla yapılan tahsilat şirketin karını göstermektedir. Elde edilen bu kar tahsil edildiği yılda finansal tablolara yansıtılmaktadır. Yapılması gereken ise VYŞ'leri öncelikle sorunlu alacaklar için ödemiş olduğu parayı bu varlıkların kayıtlı değerine bölerek birim maliyetlerini bulmalıdır. Bulmuş olduğu birim maliyetleri üzerinden muhasebe kaydını yapmalıdır. Yani VYŞ'leri alacaklarını portföy olarak takip etmemeli, birey ve şirket bazında takip etmelidir. Yapılan tahsilatlar yapıldığı dönemde birim maliyetler dikkate alınarak muhasebeleştirilmelidir. Eğer bu yapılmazsa muhasebenin dönemsellik ilkesi ile çelişki meydana gelecektir. Çünkü birim maliyet belirlenmezse işletmenin o dönemki faaliyetlerinin sonucu yani kar/zarar doğru olarak belirlenemeyecektir.

VYŞ'leri almış olduğu sorunlu varlığın birim maliyetlerini bulmalı ve bu şekilde muhasebeye kaydetmelidir. Alacakları tahsil edildiğinde ise faizi faiz gelirlerine, anaparayı oluşturan kısmı ise anaparadan düşmeli ve birim maliyetleri dikkate alarak kar/zararını hesaplanmalıdır.

Türkiye’de bankacılık sektörü 2009 yılını yüksek karlarla kapatmıştır. Buna rağmen sorunlu kredi miktarı 2009 yılının Kasım ayında bir önceki yıla oranla yaklaşık olarak %70 oranında artış göstermiştir. Bu gelişmelere paralel olarak ilerleyen dönemlerde sorunlu kredilere yapılacak yatırımın artması ve varlık yönetim şirketlerinin daha aktif olarak faaliyette bulunmaları beklenmektedir. Ancak Türkiye’de ki VYŞ sayısı 6’dır ve bunların 3-4 tanesi aktif olarak faaliyette bulunmaktadır. Piyasanın daha verimli hale gelebilmesi için VYŞ’lerinin sayısını arttırmak gerekmektedir. Bu amaçla VYŞ’lerinin kuruluşlarını kolaylaştıracak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Piyasaya yeni girişler oldukça rekabet artacak ve piyasa daha verimli hale gelebilecektir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKGÜÇ, Öztin. **Türk Bankacılık Sisteminin Yapısı, Sorunları ve Bazı Öneriler**, İstanbul: Türkiye Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Vakfı, 1991.

ARAS, Güler. **Ticari Bankalarda Kredi Portföyünün Yönetimi**, SPK, Yayın No:30, Nisan 1996.

ATAMAN, Ümit. **Genel Muhasebe Cilt 1**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, Yayın No:65, 2003.

BABUŞÇU, Şenol. **Bankacılıkta Risk Derecelendirmesi ve Türk Bankacılık Sektörüne Uygulanması**, Ankara: SPK Yayın No:94, 1997.

BERK, Niyazi. **Bankalarda Pazara Yönelik Kredi Yönetimi**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2001.

BODUR, Volkan ve Çağlayan, Bodur. **Kredi Risk Yönetimi ve Kredilendirme Teknikleri**, İstanbul: TBB Yayınları, Haziran 1999.

ÇOLAK, Ömer Faruk ve Aslan, Yiğidim. **Türk Bankacılık Sektöründe Kriz**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Ekim 2001.

EĞİLMEZ, Mahfi ve Ercan, Kumcu. **Krizleri Nasıl Çıkardık**, İstanbul: Creative Yayıncılık, 11. Baskı, 2001.

ERDOĞAN, Niyazi. **Dünyada ve Türkiye’de Finansal Krizler Türk Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma Uygulamaları Kamu Bankaları Deneyimi**, Yaklaşım Yayınları, Haziran 2002.

GÖKÇEN, Gürbüz. **Genel Muhasebe İlkeleri ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları**, Beta Basım Yayım Dağıtım, Ekim 2007.

KARACAN, Ali İhsan. **Bankacılık ve Kriz**, İstanbul: Finans Dünyası Yayınları, 1996.

KARLUK, Rıdvan. **Türkiye Ekonomisi'nde Yapısal Dönüşüm Cumhuriyetin İlanından Günümüze**, İstanbul: Beta Yayınları, 2005.

KAVCIOĞLU, Şahap. **Ticari Bankalarda Sorunlu Kredilerin Yönetimi, Çözümü ve Takibi İçin Bir Uygulama**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2003.

KÖLEMEZLİ, Murtaza. **Banka Kredileri**, İzmir, 1982.

OY, Osman. **Varlık Yönetim Şirketleri**, Beta Yayıncılık, 2009

TURAN, Salih. **Vergi Teorisi ve Politikası**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993.

ÜNAY, Vecdi. **Bankalarca İç Ticaretin ve Sanayinin Finanse Edilmesi**, İstanbul: Ekonomik ve Sosyal Yayınlar A.Ş., Yayın No:5, 1985.

YALKIN, Yüksel Koç. **Genel Muhasebe İlkeler, Uygulamalar, Tekdüzen Muhasebe Sistemi**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2001

Makaleler

AR-ME, “Bankacılığı Yeniden Yapılandırma”, **Activeline Dergisi**, Aralık 2001.

AKAY, Seda E. “Güney Kore'nin Ekonomik Gelişme Süreci ve Devletin Toplumsal Sınıflarla İlişkisi”, **İktisat Dergisi**, Sayı:366-367, Nisan-Mayıs 1997.

AKTAŞ, Mustafa. “Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Araçları, Çözümleri”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 04-06 Aralık 2000.

ALTAY, İsmail. “Varlık Yönetim Şirketleri’nin Kuruluşu, İşleyişi, BDDK ile ilişkisi ve Bu Şirket Modelinin Sağladığı Avantajlar”, **Active ve Finans Dergisi**, Temmuz-Ağustos 2003, s.1-20.

ARDIYOK, Şahin. “TMSF’nin Rolü: Türkiye’de Varlık Yönetim Kuruluşlarının Hukuki ve İktisadi Analizi”, **Legal Hukuk Dergisi**, Sayı:33, Eylül 2005, s.53-71.

ARSLAN, Erdal. “Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketi Kuruluşuna İlişkin Gelişmeler”, **Active ve Finans Dergisi**, İstanbul, 26.07.2002, s.1-11.

AYDIN, Aydan ve Diğerleri. “Bankacılık Sisteminde Mali Bünye Sorunları ve Yeniden Yapılandırmada Ülke Uygulamaları”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:32, 2000, s.37-80.

BODUR, Gülşirin. “Problemlı Kredilerin Yeniden Yapılandırılması”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 13-14 Mart 2002.

ÇARMIKLI, Ceyda. “Reel Sektör ve Mali sektörün Yeniden Yapılandırılma Süreci”, **Activeline Dergisi**, Ekim 2002, s.1-3.

ÇEŞTEPE, Hamza ve Mahmut, Bilen. “Devletin Ekonomideki Rolü: Finansal Kriz Sonrası Doğu Asya’da Performans Analizi”, **İktisat İşletme ve Finans Dergisi**, Yıl:16, No:183, Haziran 2001, s.54-71

DELİKANLI, İhsan Uğur ve Selim Güray, Çelik. “Doğu Asya Ülkeleri ve Japonya’da Bankacılık Sisteminin Yeniden Yapılandırılması”, **Active ve Finans Dergisi**, Yıl:2, Sayı:7.

DOĞAN, Seyhun ve Halil, Özekicioğlu. “Güney Kore ve Türkiye’de Uygulanan IMF Politikaları”, **Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi**, Sayı: 1, 2005, s.147-176.

ERDÖNMEZ, Pelin Ataman. “Finansal Yeniden Yapılandırma Programı”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:41, 2002. s.9-20.

ERDÖNMEZ, Pelin Ataman. “Türkiye’de 2001 Yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı:47, 2003. s.38-55.

ERDÖNMEZ, Pelin Ataman ve Burçak, Tülay. “Seçilmiş Ülkelerde Borç Yeniden Yapılandırması Uygulamaları”, **TBB Bankacılar Dergisi**, Sayı 36, 2001. s.18-31.

EREN, Kasım. “Doğu Asya Ekonomilerindeki Finansal Krizin Nedenleri ve Etkileri”, **İMKB Dergisi**, Sayı:10, Nisan-Mayıs-Haziran 1999, s.17-33.

ERSOY, Ersan. “Camel Derecelendirme Sistemine Göre TMSF’ye Devredilen ve Devredilmeyen Bankaların Karşılaştırmalı Analizi”, **Activeline Dergisi**, Eylül-Ekim 2003, s.1-9.

ERTÜRK, Yavuz M. “Varlık Yönetimi Önem Kazanacak”, **Activeline Dergisi**, Ocak 2002.

GEDİZ, Burcu. “Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması ve Çözüm Önerileri”, **Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, Cilt.9, Sayı: 1-2, 2002, s.53-73.

İYİGÜN, Tunay. “Kredilendirme Teknikleri”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Seminer Notları**, Ankara, 1996.

JOHNSON, Christian A. **Justice and the Administrative State: The FDIC and the Superior Bank Failure**, Loyola University Chicago Law Journal, Vol. 36, 2005.

KABATAŞ, Yaşar ve İclal, Atilla. Bankaların Sorunlu Varlıklarının Yönetiminde Varlık Yönetim Şirketleri ve Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi, **Yaklaşım Yayınları**, Sayı:199, Temmuz 2009.

KARACAN, Ali İhsan. “Türk Bankacılık Sektörü ve TMSF’deki Bankaların Durumu”, **Activeline Dergisi**, İstanbul, Temmuz 2001.

KÜÇÜKBEY, Füsün ve Dilek, Demirhan, “AB’ye Uyum Sürecinde Türkiye’de Finansal Yeniden Yapılandırma Uygulamaları: İstanbul Yaklaşımı ve Varlık Yönetim Şirketleri”, **Active Dergisi**, s.1-8.

ORTİZ, Edgar. “Küresel Kriz ve Meksika Krizi (Söyleşi)”, **İşletme ve Finans Dergisi**, Sayı:157, Nisan 1999, s.34-38.

ÖZCAN, Selami. “Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Modelleri ve Çözüm Teknikleri” , **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İzmir, 1998.

ÖZEN, Nahit. “Temel Kredi Bilgileri ve Kredilendirme Süreci”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 31 Ocak-2 Şubat 2000.

ÖZGÜL, Suat. “Sorunlu Kredilerde Erken Uyarı Modelleri ve Çözüm Teknikleri” , **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 3-4 Mart 2008.

ÖZSOY, Mehmet Tahir. “Risk Odaklı Denetim, ABD Uygulaması ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, **Active ve Finans Dergisi**, Mart-Nisan 2004, s.1-10.

SEVAL, Belkıs. “Sorunlu Krediler”, **TBB Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları**, İstanbul, 10-11 Mart 2000.

SUNGUR, Nesrin. “G.Kore’de Gelişme Politikaları”, **Mülkiye Dergisi**, Sayı:225, Eylül 2000, s.119-124.

TÖZÜM, Haluk. “Banka Çözümlemesi: Teorik Bir Çerçeve”, **Activeline Dergisi**, Ocak-Şubat 2004, s.1-17.

YILDIRIM, Oğuz. “Türk Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma ve Düzenlemelerin Türkiye Ekonomisine Etkileri”, **Finans-Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Sayı 480, Mart 2004.

Yayınlanmış Seminer, Konferans, Toplantılar

ARSLAN, Erdal. “Türkiye İçin Bir Varlık Yönetim Şirketi Modeli”, **BDDK Toplantıları**, 2002.

BERBEROĞLU, Binnur. “Mevduat Sigortası- Türkiye Uygulaması”, **Finans Kulüp**, Kasım 2004.

CLARKE, Les. “VYŞ Yüksek Getirili ve Yüksek Riskli Bir Yatırımdır”, **BDDK Toplantıları I-II**, İstanbul, Ağustos 2002.

ERDİKLER, Şaban. “Türk Varlık Yönetim Şirketlerinin Muhasebe ve Vergi Boyutu”, **Türk Mali Sektörünün Güçlendirilmesi Programı Semineri**, Ağustos 2002.

ERTÜRK, Ahmet. “Türk Bankacılık Sisteminde Kredi Riski ve Aktif Yönetim Şirketleri”, **TBB Aktif Satışı ve Varlık Yönetim Şirketleri Konferansı**, Temmuz 2004.

İLSEVEN, Nebil. “Türkiye’nin Varlık Yönetim Şirketleri İçin Vizyonu”, **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, Ağustos 2002.

İLSEVEN, Nebil. “Varlık Yönetim Şirketleri ve Türkiye Finans Sektörü”, **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, İstanbul, 26.07.2002.

NEYENS, Ruth. “Varlık Yönetimi Kompleks Bir Süreçtir”, **BDDK Toplantıları I-II**, İstanbul, Ağustos 2002.

ÖZİNCE, Ersin. “Türk Bankacılık Sisteminde Kredi Riski ve Aktif Yönetim Şirketleri”, **TBB Aktif Satışı ve Varlık Yönetim Şirketleri Konferansı**, İstanbul, 18 Haziran 2004.

ÖZTRAK, Şenay. “Türkiye’nin Sorunlu Varlıklarla (Kredi ve Teminatlar) İlgili Çözümlerinin Hukuki Boyutu”, **BDDK Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Programı**, İstanbul, 2002.

PAZARBAŞIOĞLU, Ceyla. “Türk Bankacılık Sektöründeki Son Gelişmeler: BDDK’nın Rolü”, **Pamukkale Üniversitesi Ekonomi Yaz Seminerleri**, Ağustos 2002.

SELÇUK, Bora ve Naci, Yılmaz. “Küresel Finansal Sistemde Değişim ve Türkiye’ye Etkileri”, **Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu Uluslararası Finans Sempozyumu**, 2008.

ÜNAL, Targan. “Düzenleme ve Denetim Kalitesinin Finansal ve Ekonomik Sonuçları, Sürdürülebilirliğe Etkisi”, **Active Academy 2. Uluslararası Finans Zirvesi**, 02-03 Aralık 2004.

Raporlar

AYDIN, Aydan. **İsveç Bankacılık Sistemi, Kriz, Krizde Yapılanlar ve Kriz Sonrası**, Türk Bankalar Birliği Bankacılık ve Araştırma Grubu, Ocak 2002.

BDDK, **Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporu – VII**, Ekim 2003.

BDDK, **Finansal Piyasalar Raporu**, Haziran 2009.

BDDK, **Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi**, BDDK Çalışma Raporları, Nisan 2009.

BDDK, **Yıllık Rapor 2003**, İstanbul, Mayıs 2004.

CHAPMAN, David W., Terry, L.Kissenger ve Henry, Foster. **Sampling and Estimation For The FDIC's Asset Loss Reserve**, Proceedings of the Annual Meeting of the American Statistical Association, 5-9 August 2001.

COOKE, David and Jason, Foley. **The Role of to Asset Management Entity, An East Asian Perspective**, Asian Development Bank Documents, 1999.

DADO, Marinela E. ve Daniela, Klingeibel. **Decentralized Creditor Led Corporate Restructuring Cross Country Experience**, World Bank Policy Research Working Paper, August 2002.

DAVISON, Lee, **Politics and Policy: The Creation of the Resolution Trust Corporation**, Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) - Division of Research and Statistics, 2005.

DEV, Ashish, Sen, Li ve Zailong, Wan. **An Analytical Modal for the FDIC Deposit Insurance Premium**, Keybank Working Paper, November 2006.

DOOKYUNG, Kim. **Bank Restructuring in Korea**, BIS Policy Papers, No:6, August 1999.

DZİOBEK, Claudia. **Market-Based Policy Instruments for Systemic Bank Restructuring**, IMF Working Paper, WP/98/113, August 1998.

DZİOBEK, Claudia ve Ceyla, Pazarbaşıoğlu. **Lessons from Systemic Bank Restructuring: A Survey 24 Countries**, IMF Working Paper, December 1997.

EDWARDS, Sebastian. **On Crisis Prevention:Lessons from Mexico and Asia**, NBER Working Paper 7223, National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass, 1999.

ELLY, Bert. **The Resolution Trust Corporation in Historical Perspective**, Housing Policy Debate, 1990.

ENOCH, Charles, Gillian, Garcia ve Vasudevan, Sundararajan. **Recapitalizing Banks with Public Funds: Selected Issues**, IMF Working Paper, 1999.

ERSEL, Hasan. **Turkish Banking Under The Economic Stabilization Program**, IMF Working Paper, Ocak 2001.

FDIC, **Managing The Crises: The FDIC and RTC Experience**, February 2003.

HAGIWARA, Akiko Terada ve Gloria, Pasadilla. **Experience of Asian Asset Management Companies: Do They Increase Moral Hazard ? – Evidence From Thailand**, Asian Development Bank, September 2004.

HE, Dong. **The Role of KAMCO in Resolving Nonperforming Loans in the Republic of Korea**, IMF Working Paper, September 2004.

HOELSCHER, David S. ve Marc, Quintyn. **Managing Systemic Banking Crises**, IMF Occasional Paper No:224, 2003.

IMF, **Republic of Korea; Economic and Policy Developments**, February 2000, s.71

KAMCO, **Articles of Incorporation of Korea Asset Management Corporation**, December 1999.

KAYA, Yasemin Türker. **Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri**, BDDK Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları, Ankara, Haziran 2002.

KIM, Hyoung Tae. **Corporate Restructuring in Korea and Its Application to Japan**, Korea Securities Research Institute, Eylül 2003.

KLİNĞEİBEL, Daniela. **The Use of Asset Management Companies in the Resolution of Banking Crises Cross-Country Experiences**, The World Bank Working Paper, 2000.

KONSTAS, Panos. **Reforming FDIC Insurance with FDIC-Sponsored Deposit Self-Insurance**, FDIC Working Paper, 2005.

LEE, Bae Kim. **Framework For The Disposition Of Non-performing Loans In Korea**, November 2000.

LİNDGREN, Carl Johan ve Diğerleri, **Financial Sector Crisis and Restructuring Lessons from Asia**, IMF Occasional Paper, No:188, Washington D.C., January 1999.

MARTİNEZ, Jose De Luna. **Management and Resolution of Banking Crises Lessons from the Republic of Korea and Mexico**, World Bank Discussion Papers No.413, Washington D.C., March 2000.

MESUTOĞLU, Berk. **Bankacılık Sektöründe Yeniden Yapılandırma: Güney Kore Örneği**, BDDK MSPD Çalışma Raporları, Ocak 2001.

MESUTOĞLU, Berk. **Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi – Ülke Örnekleri**, BDDK Çalışma Raporları, Mart 2001.

MEYERMAN, Gerald E. **The London Approach and Corporate Debt Restructuring In East Asia**, IMF Working Paper, 2000.

ÖZTRAK, Şenay. **Bankaların ve Özel Finans Kurumlarının İflası**, BDDK, Ankara, 2003.

SAYGILI, Şeref. **Yeni Büyüme Stratejisi ve Finans Sektörü**, BDDK, Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları, Eylül 2003.

SHON, Chan Hyun. **Korea's Corporate Restructuring Since The Financial Crisis: Measures and Assessment**, Korean Institute for International Economy Policy, 2002.

STONE, Mark. **Corporate Debt Restructuring in East Asia: Some Lessons from International Experience**, IMF Working Paper, 1998.

STONE, Mark R. **Large-Scale Post-Crisis Corporate Sector Restructuring**, IMF Policy Discussion Paper, July 2000.

STRAW, Christopher. **Unnecessary Risk: How the FDIC's Examination Policies Threaten the Security of the Bank Insurance Fund**, New York University Journal of Legislation and Public Policy Papers, 2007.

TBB, **KOBİ Finansal Yeniden Yapılandırma Programı Aylık Rapor**, Mart 2009.

Türkiye Bankalar Birliği, **Bankacılık Krizlerinin Çözümü ve Banka Yeniden Yapılandırmasında İzlenen Temel Politika ve Uygulamalar-Meksika ve Kore Deneyimlerinin Karşılaştırılması**, Nisan 2001.

TMSF, **2008 Yılı Faaliyet Raporu**.

TÜRKAN, Ercan ve Diğerleri, **Türk Bankacılık Sektöründe Aracılık Maliyetlerinin Azaltılması**, BDDK MSPD Çalışma Raporları, 2003.

WASMAN, Margery. **A Legal Framework For Systemic Restructuring**, World Bank, June 1998.

WOO, David. **Two Approaches to Resolving Nonperforming Asset During Financial Crises**, IMF Working Paper, No: WP/00/33, March 2000.

Kanun, Yönetmelik ve Tebliğler

BDDK, **Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik**, 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No: 1.

TBB, **Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması**, Mayıs 2002.

Tezler

BAKDUR, Alper. **Bankacılık Sektörünü Düzenleyen Kurumların Yapıları: Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneri**, DPT Uzmanlık Tezi, No: 2678, Eylül 2003.

DİNÇER, Ahmet. **Bankacılık Sektöründe Konsolidasyon, Ülke Deneyimleri ve Türkiye İçin Öneriler**, DPT Uzmanlık Tezi, Ekim 2006.

DUVAN, Berke. **Türk Bankacılık Sisteminde Tahsili Gecikmiş Alacakların Tasfiyesi ve Şirket Borçlarının Yapılandırılması**, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Uzmanlık Tezi, Kasım 2001.

KÜÇÜKBIÇAKÇI, Ramazan. **Banka Yeniden Yapılandırma Programları ve Ekonomik Sonuçları**, TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, Ağustos 2004.

SELİMLER, Hüseyin. "Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 2006.

SEZİK, Emin. “Dünyada Finansal Krizler ve Türk Bankacılık Sisteminde Yeniden Yapılandırma”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , 2002.

SİPAHİ, Nihal. **Problemlili Kredilerin Yeniden Yapılandırılması Uluslar arası Uygulamalar ve Türkiye Örneği**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, 2003.

ŞAKAR, Birgül. “Banka Yapılandırılma Sürecinde Varlık Yönetim Şirketleri, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, , İstanbul, 2004.

UÇARKAYA, Sinem. **Kamu Bankalarının Bankacılık Sistemindeki Rolü**, TCMB Uzmanlık Tezi, Ankara, Mart 2006.

İnternet Kaynakları

http://www.adb.org/AnnualMeeting/2004/Media/corporate_restructuring.html
(05/10/2009).

<http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp> (28.09.2009).

<http://www.bddk.org.tr/bdr/bdr.asp?lstDenetlenenKurulusTuru=2&lstBankalar=0&lstKurulus=0&lstDonemYil=0&lstDonemAy=0&lstRaporTipi=0&lstListe=OK> (12.10.2009).

http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/45532516.pdf (25.05.2009).

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/7340fpreylul09.pdf (18.01.2010).

<http://www.fdic.gov/about/mission/index.html> (28.09.2009).

<http://www.fdic.gov/about/learn/symbol/index.html> (25.04.2009).

<http://www.fdic.gov/bank/historical/managing/Chron/1980/index.html> (01.10.2009).

<http://www.fdic.gov/bank/individual/failed/banklist.html> (09/06/2009).

<http://www.fdic.gov/buying/historical/loans/index.html> (09/06/2009).

<http://www.fdic.gov/deposit/deposits/dis/index.html> (06.11.2009).

<http://www.fibaholding.com.tr/tr/sirketler.php?gid=3&sid=41> (25.05.2009).

<http://www.financialstability.gov/roadtostability/programs.htm> (06.11.2009).

<http://www.kamco.or.kr/eng/home/aboutKAMCO/FinancialReport/KAMCO/Operating Report> (09.06.2009).

<http://kamco.or.kr/eng.html/Home/About KAMCO/Company Summary/Company History> (01.10.2009).

<http://www.kamco.or.kr/eng/Management of NPA Fund/NPL Resolution> (06.10.2009).

http://www.tbb.org.tr/tr/Banka_ve_Sektor_Bilgileri/Istatistiki_Raporlar.aspx (14.01.2010)

http://www.tmsf.org.tr/index.cfm?fuseaction=public.dsp_menu_content&content_id=645&menu_id=33&page2=1 (10.10.2009).

<http://www.ustreas.gov/press/releases/hp1209.htm> (05.11.2009).